BABEL

David
FOENKINOS

MISTERUL HENRI PICK

„Pentru a vorbi despre
ultimele ore ale unei povești
de dragoste, autorul folosea
metafora unei lumânări care
se consumă lent, într-o agonie
de lumină. Flacăra rezista
din necesitate, ai fi crezut-o
moartă, dar nu, supraviețuirea
ei era atât de frumoasă
și dura ore în șir, continuând
să adăpostească speranța.
Cum putuse soțul ei să dea glas
unei expresii de o asemenea
intensitate? La drept vorbind,
lectura romanului o purtase
pe Madeleine înapoi, la începutul
propriei lor povești de dragoste.
Totul îi revenea acum în
memorie. Își amintea că,
în vara când avea șaptesprezece
ani, trebuise să plece două
luni cu părinții în nordul Franței,
ca să-și viziteze rudele.
Pe atunci, ei doi erau deja
îndrăgostiți și despărțirea
fusese atât de dureroasă."

De acelaşi autor la Editura Nemira:

Charlotte
Delicateţe

David Foenkinos **s-a născut pe 28 octombrie 1974 la Paris. A studiat literatura la Sorbona. Pasionat de jazz, a fost o vreme profesor de chitară. Romanul său de debut, intitulat** *Inversion de l'idiotie: de l'influence de deux Polonais,* **a fost publicat în 2001 la Editura Gallimard şi a câştigat Premiul François Mauriac. Au urmat apoi alte romane, tipărite la edituri prestigioase, recompensate cu numeroase premii şi traduse în treizeci şi cinci de limbi. Printre ele,** *Le potentiel érotique de ma femme* **(2004),** *En cas de bonheur* **(2005),** *Nos separations* **(2010),** *Le petit garqon qui disait toujours nori* **(2011),** *Je vais mieux* **(2012). Potrivit statisticilor, cărţile sale se bucură de un real succes de vânzări în Franţa. Împreună cu fratele său Stéphane, David Foenkinos a realizat adaptarea cinematografică a romanului său** *la delicatesse* **(2009 –** *Delicateţe,* **Editura Nemira, 2013), în care rolurile principale le revin actorilor Andrey Tautou şi François Damiens. Cele mai recente volume pe care**

le-a publicat sunt: *Vers la beauté* **(2018) şi** *Deux soeurs* **(2019).**

David
FOENKINOS

MISTERUL HENRI PICK

Traducere din limba franceză
CRISTINA NAN

NEMIRA

Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FOENKINOS, DAVID
Misterul Henri Pick / David Foenkinos; trad. din lb. franceză: Cristina Nan.
— Bucureşti: Nemira Publishing House, 2019
ISBN 978 – 606 – 4B-0480 – 3
I. Nan, Cristina (trad.)
821.133.1

David Foenkinos
LE MYSTtRE HENRI PICK
Copyright © Fditions Gallimard, Paris, 2016

© Nemira, 2019
Redactor: Elena MIHAI
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Viorica DUMITRENCO

Tiparul este executat la tipografia MONITORUL OFICIAL R.A.

Orice reproducere, totală sau parţială,
a acestei lucrări şi închirierea acestei cărţi
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
şi se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978 – 606 – 43 – 0480 – 3

„Este o bibliotecă periculoasă”.

ERNST CASSIRER despre Biblioteca Warburg

Partea întâi

1

În 1971, scriitorul american Richard Brautigan a publicat *The Abortion*[1]. O intrigă amoroasă între un bibliotecar şi o tânără cu un corp superb. Un corp a cărui victimă este, într-un fel, ea însăşi, ca şi cum ar exista un blestem al frumuseţii. Vida, căci aşa se numeşte eroina, povesteşte că un bărbat a murit la volan din cauza ei; fermecat de extraordinara apariţie a acestei trecătoare, şoferul a fost pur şi simplu distras de la drum. După accident, tânăra s-a îndreptat grăbită spre maşină. Plin de sânge, agonizând, bărbatul a mai apucat să-i spună înainte de a muri: „Cât de frumoasă sunteţi, domnişoară!”

La drept vorbind, povestea Videi ne interesează mai puţin decât cea a bibliotecarului. Căci în aceasta constă particularitatea romanului. Eroul este angajatul unei biblioteci care acceptă toate manuscrisele respinse de editori. Întâlnim, de pildă, un om venit să-şi depună aici volumul după ce îndurase mai bine de patru sute de refuzuri. Astfel se adună sub ochii naratorului cărţi de toate genurile. Putem da atât peste un

1 Roman cu subtitlul *A n Historical Romance,* 1966.

eseu precum *Cultura florilor la lumina lumânării într-o cameră de hotel,* cât şi peste o carte de bucate cu toate reţetele mâncărurilor pomenite în romanele lui Dostoievski. Marele avantaj al bibliotecii e că autorul însuşi îşi alege amplasarea pe raft. Poate rătăci printre paginile confraţilor săi blestemaţi până îşi găseşte locul în această formulă de antiposteritate. În schimb, niciun manuscris expediat prin poştă nu este acceptat. Trebuie să aduci personal manuscrisul nedorit de nimeni, ca şi cum gestul ar simboliza ultimul efort dinaintea abandonului definitiv.

Câţiva ani mai târziu, în 1984, autorul romanului *The Abortion* şi-a pus capăt zilelor la Bolinas, în California. Vom mai vorbi despre viaţa lui Brautigan şi despre împrejurările care l-au împins spre suicid, dar pentru moment să rămânem la această bibliotecă, rod al imaginaţiei sale. La începutul anilor 1990, ideea lui s-a concretizat. În semn de omagiu, un cititor pasionat a înfiinţat „biblioteca manuscriselor refuzate. Şi astfel a văzut lumina zilei, în Statele Unite, Biblioteca Brautigan, care găzduieşte cărţile orfane de editor. Astăzi, instituţia şi-a schimbat sediul, stabilindu-se la Vancouver, în Canada[2]. Iniţiativa admiratorului său l-ar fi impresionat cu siguranţă pe Brautigan, dar oare

2 Puteţi găsi cu uşurinţă informaţii referitoare la activitatea bibliotecii accesând site-ul www.thebrautiganlibrary.org.

cunoaştem vreodată cu adevărat sentimentele unui mort? Imediat după înfiinţarea bibliotecii, informaţia a fost preluată de numeroase ziare, ajungând şi în Franţa. Iar bibliotecarul oraşului Crozon din Bretania şi-a propus să facă acelaşi lucru. Aşa că, în octombrie 1992, a creat versiunea franceză a bibliotecii refuzaţilor.

2

Jean-Pierre Gourvec era mândru de micuţa pancartă expusă la intrarea în biblioteca sa. Un aforism de Cioran, ironic pentru un om care, altfel, nu a părăsit niciodată Bretania natală:

„Parisul este locul ideal în care să-ţi ratezi viaţa”. Făcea parte dintre oamenii care preferă regiunea natală patriei, fără ca asta să-i transforme în naţionalişti înfocaţi. Înfăţişarea lui dădea de înţeles cu totul altceva: înalt şi slab, cu gâtul străbătut de vene proeminente şi cu o piele roşie, puternic pigmentată, ţi-l puteai lesne imagina ca întruchipând geografia fizică a unui temperament coleric. Dar nici pomeneală de aşa ceva. Gourvec era un cugetător şi un înţelept, pentru care cuvintele aveau un sens şi o destinaţie. Era de ajuns să petreci câteva clipe în compania lui ca să depăşeşti stadiul primei şi falsei impresii; acest om îţi dădea senzaţia că e capabil să-şi găsească cu uşurinţă pacea interioară.

Aşadar, el este cel care a regândit aranjarea pe rafturi, astfel încât să păstreze un loc, în capătul bibliotecii municipale, pentru toate manuscrisele care visau la un refugiu. O agitaţie ce i-a amintit de o frază a lui Jorge Luis Borges: „A lua o carte dintr-o bibliotecă şi a o pune înapoi înseamnă a obosi rafturile” Astăzi trebuie să se simtă epuizate, îşi spunea Gourvec surâzând. Era umorul unui erudit, ba chiar mai mult decât atât: al unui erudit singuratic. Aşa se considera el şi nu era departe de adevăr. Gourvec poseda o doză minimă de sociabilitate, rareori îl amuzau aceleaşi lucruri ca pe ceilalţi localnici, dar ştia să asculte o glumă. În plus, ieşea din când în când să bea o bere la bistroul din capătul străzii, să stea de vorbă cu alţii despre toate şi despre nimic, mai ales despre nimic, după cum credea el, iar în momentele importante, de entuziasm colectiv, accepta şi câte o partidă de cărţi. Nu-l deranja că astfel putea să treacă drept un om obişnuit.

Puţine lucruri se cunoşteau despre viaţa lui, în afară de faptul că locuia singur. Fusese căsătorit în anii 1950, dar nimeni nu ştia de ce îl părăsise soţia după doar câteva săptămâni. Se zvonea că ar fi cunoscut-o prin mica publicitate: corespondaseră îndelung înainte de a se întâlni. Să fi fost acesta motivul pentru care cuplul se destrămase? Poate că Gourvec era genul de om ale cărui declaraţii înflăcărate îţi plăcea să le

citeşti, pentru care ai fi fost în stare să renunţi la tot, dar, dincolo de frumuseţea cuvintelor, realitatea se dovedea absolut dezamăgitoare. La vremea respectivă, gurile rele susţinuseră că neputinţa lui o făcuse pe soţie să plece atât de repede. Teorie puţin probabilă, totuşi; atunci când au de-a face cu o psihologie complexă, oamenilor le place să se sprijine pe argumente rudimentare. Aşadar, acest episod sentimental rămânea în întregime un mister.

După plecarea soţiei, nu se ştia să mai fi avut vreo relaţie de durată sau copii. Greu de precizat cum fusese viaţa lui sexuală. Ţi-l puteai imagina amant al unor femei părăsite, împreună cu câte o Emma Bovary de pe vremea lui. Unele trebuie să fi căutat printre rafturi ceva mai mult decât un vis romanesc. Alături de acest om care ştia să asculte, dat fiind că ştia să citească, puteau să evadeze din viaţa lor mecanică. Totuşi, nu există dovezi în acest sens. Un lucru e sigur: entuziasmul şi pasiunea lui Gourvec pentru biblioteca lui nu s-au diminuat nicio clipă. Îşi întâmpina fiecare cititor cu o atenţie deosebită, ascultându-l cu luare-aminte pentru a-i croi un itinerar personal prin cărţile propuse. După părerea lui, important nu era să îţi placă să citeşti, ci mai degrabă să găseşti cartea care ţi se potriveşte. Oricine poate adora lectura, cu condiţia să pună mâna pe un roman bun, care să-i placă, să i se adreseze şi de care să nu se mai poată dezlipi. Iar pentru a atinge acest

obiectiv inventase o metodă care părea aproape paranormală: analizând în detaliu aspectul fizic al unui cititor, era în stare să deducă ce autor i-ar conveni.

Nesecata energie pe care o consuma pentru a-şi dinamiza biblioteca l-a obligat să o mărească. Pentru el a fost o victorie imensă, ca şi cum cărţile formau o armată din ce în ce mai firavă şi fiecare dintre punctele ei de rezistenţă împotriva unei dispariţii programate îi oferea satisfacţia unei adevărate revoluţii. Primăria din Crozon a sfârşit prin a accepta să-i angajeze o asistentă. Aşadar, Gourvec a dat un anunţ de angajare. Îi plăcea să aleagă ce cărţi să comande, să organizeze rafturile şi încă multe alte activităţi, însă gândul de a lua o decizie în privinţa *unei fiinţe umane* îl înspăimânta. Cu toate astea, visa să întâlnească o persoană în care să găsească un complice literar: o persoană cu care să poată discuta ore în şir despre folosirea punctelor de suspensie în opera lui Céline sau să dezbată motivele care l-au făcut pe Thomas Bernhard să se sinucidă. Un singur obstacol stătea în calea ambiţiei sale: ştia foarte bine că e incapabil să refuze pe cineva. Deci totul urma să fie simplu. Prima persoană care se prezenta avea să fie angajată. Şi aşa a intrat Magali Croze în viaţa bibliotecii, înarmată cu o calitate incontestabilă, aceea de a răspunde prompt la o ofertă de angajare.

3

Lui Magali nu îi plăcea în mod special să citească[3], dar, fiind mamă a doi băieţei, trebuia să îşi găsească repede un loc de muncă. Cu atât mai mult cu cât soţul ei nu avea decât o slujbă cu jumătate de normă la un service Renault. În Franţa se construiau tot mai puţine automobile, criza se adâncea la începutul anilor 1990. În momentul semnării contractului, Magali s-a gândit la mâinile soţului ei, la mâinile lui veşnic pline de ulei de motor. Lucrând cu cărţi cât e ziua de lungă, ea nu risca o astfel de neplăcere. Era o diferenţă fundamentală; în ceea ce priveşte mâinile, ei doi aveau să urmeze traiectorii diametral opuse.

La urma urmei, Gourvec aprecia ideea de a lucra cu cineva pentru care cărţile nu erau sacre. Poţi fi în relaţii bune cu un coleg şi fără a discuta despre literatura germană în fiecare dimineaţă, a recunoscut el. El le făcea recomandări clienţilor, iar ea asigura logistica; cuplul se dovedea perfect echilibrat. Deşi nu era genul care să pună sub semnul întrebării iniţiativele şefului, Magali nu s-a putut abţine să nu-şi exprime neîncrederea în legătură cu povestea manuscriselor refuzate:

---

3 Când a dat ochii cu ea pentru prima oară, Gourvec şi-a spus imediat: „După figură, sigur îi va plăcea *Amantul* de Marguerite Duras“.

— Ce rost are să păstrăm cărţi pe care nu le vrea nimeni?

— A fost ideea unui american.

— Şi ce-i cu asta?

— E un omagiu adus lui Brautigan.

— Cui?

— Lui Brautigan. Nu aţi citit *Dreaming of Babylon?*

— Nu, dar prea puţin contează asta. E o idee bizară. Şi, în plus, chiar vă doriţi să vină şi să-şi lase cărţile aici? O să dăm ochii cu toţi psihopaţii din zonă. Scriitorii sunt nebuni, se ştie. Iar cei care nu au fost publicaţi încă trebuie să fie cu atât mai răi.

— Îşi vor găsi, în sfârşit, locul. Consideraţi-l un act de caritate.

— Am înţeles, vreţi să mă transform într-un soi de Maica Tereza a scriitorilor rataţi.

— Cam aşa ceva.

— ...

Încetul cu încetul, Magali s-a împăcat cu gândul că ar putea fi o idee drăguţă şi a încercat să organizeze totul cu bunăvoinţă. În acea perioadă, Jean-Pierre Gourvec a dat un anunţ în ziarele de specialitate, mai ales în *Lire* şi în *Le Magazine littéraire.* Anunţul le propunea să vină la Crozon tuturor autorilor doritori să îşi depună manuscrisul în această bibliotecă a refuzaţilor. Ideea a fost primită cu braţele deschise şi

numeroase persoane au pornit într-acolo. Unii scriitori au traversat Franţa ca să-şi planteze aici rodul propriului eşec. Drumul putea trece drept unul mistic, versiunea literară a pelerinajului la Compostela. Parcurgerea a sute de kilometri pentru a pune capăt frustrării de a nu fi fost publicat avea totodată o mare valoare simbolică. Era o modalitate de a şterge cuvintele. Şi probabil că forţa era cu atât mai mare în acest departament al Franţei în care se situa Crozon: Finistere, capătul Pământului.

4

În zece ani, biblioteca a ajuns să găzduiască aproape o mie de manuscrise. Jean-Pierre Gourvec îşi petrecea timpul examinându-le, fascinat de forţa acestei comori inutile. În 2003 s-a îmbolnăvit grav şi a fost internat multă vreme la Brest. Pentru el, durerea era dublă: starea propriei sănătăţi îl preocupa mai puţin decât faptul că nu mai putea fi alături de cărţile sale. Din salonul de spital a continuat să-i dea indicaţii lui Magali, urmărind actualitatea literară pentru a şti ce carte să comande. Nu trebuia să piardă nimic. Cu ultimele puteri făcea ceea ce îl însufleţise mereu. Biblioteca manuscriselor refuzate părea că nu mai interesează pe nimeni, situaţie care îl întrista. Odată trecut entuziasmul iniţial, numai informaţia transmisă din gură în gură mai menţinea proiectul

în viaţă. Şi în Statele Unite, Biblioteca Brautigan începuse să se ducă de râpă. Nimeni nu mai voia să primească aceste cărţi abandonate.

Gourvec s-a întors acasă foarte slăbit. Nu trebuia să fii clarvăzător ca să înţelegi că nu mai are mult de trăit. În semn de bunăvoinţă, locuitorii oraşului au fost deodată cuprinşi de dorinţa de nestăvilit de a împrumuta cărţi. Magali suscitase acest avânt livresc artificial, conştientă că erau ultimele momente fericite din viaţa lui Gourvec. Slăbit de boală, el nu şi-a dat seama că afluxul de cititori nu este unul natural. Dimpotrivă, s-a lăsat convins că munca sa de o viaţă dădea, în sfârşit, roade. Avea să se stingă mângâiat de această satisfacţie imensă.

Totodată, Magali le-a cerut mai multor cunoştinţe să scrie degrabă câte un roman, pentru a umple rafturile cu manuscrise refuzate. A insistat chiar şi pe lângă mama ei.

— Dar eu nu ştiu să scriu.

— Tocmai, acum e momentul. Împărtăşeşte-ţi amintirile.

— Nu îmi amintesc nimic şi, în plus, fac şi o grămadă de greşeli.

— Nu ne pasă, mamă. Avem nevoie de cărţi. Chiar şi o listă de cumpărături ar fi bună.

— Da? Crezi că va prezenta interes?

— ...

În cele din urmă, mama ei a preferat să facă o copie a cărţii de telefon.

Scriind cărţi destinate de la bun început refuzului, se îndepărtau de proiectul iniţial, dar puţin conta. Cele opt texte adunate de Magali în câteva zile l-au făcut fericit pe Jean-Pierre. A întrezărit în ele un freamăt discret, semn că nimic nu era pierdut. Nu mai putea rămâne multă vreme martor la progresul bibliotecii sale, aşa că i-a cerut lui Magali să promită că va păstra cel puţin cărţile adunate în toţi aceşti ani.

— Îţi promit, Jean-Pierre!

— Scriitorii aceştia au avut încredere în noi… nu-i putem dezamăgi.

— Voi veghea la asta. La noi vor fi în siguranţă. Iar cărţile nedorite de nimeni îşi vor găsi mereu un loc aici.

— Mulţumesc!

— Jean-Pierre…

— Da.

— Aş vrea să vă mulţumesc…

— Pentru ce?

— Pentru că mi-aţi oferit *Amantul…* este o carte atât de frumoasă!

— …

Gourvec a luat mâna lui Magali şi a ţinut-o îndelung într-a lui. Câteva minute mai târziu, singură în maşină, Magali a început să plângă.

*

Peste o săptămână, Jean-Pierre Gourvec a

murit în patul lui. S-a vorbit mult despre acest om minunat, care avea să le lipsească tuturor. Dar puţină lume s-a adunat la scurta ceremonie din cimitir. Ce rămânea în urma lui? Probabil că în acea zi puteai în sfârşit să-i înţelegi dorinţa pătimaşă de a crea şi de a dezvolta această bibliotecă a cărţilor refuzate. Era un monument funerar împotriva uitării. Însă nimeni nu avea să vină să se reculeagă la mormântul lui, la fel cum nimeni nu avea să mai citească niciodată manuscrisele refuzate.

*

Desigur, Magali şi-a ţinut promisiunea de a păstra cărţile primite, dar nu avea timp să mai dezvolte proiectul. De câteva luni, municipalitatea încerca să facă economie peste tot, mai ales în mediul cultural. După moartea lui Gourvec, când ea a ajuns la conducerea bibliotecii, nu i s-a permis să angajeze un înlocuitor. Astfel că s-a trezit singură. Treptat, rafturile din spate aveau să fie abandonate, iar praful urma să se aştearnă peste cuvintele fără destinatar. Acaparată de îndatoririle ei, Magali abia dacă se mai gândea la ele. Cum să-şi fi imaginat vreodată că toată această poveste a cărţilor refuzate o să-i bulverseze existenţa într-o bună zi?

Partea a doua

1

Delphine Despero locuia la Paris de aproape zece ani, constrânsă de viaţa profesională, dar nu încetase nicio clipă să se simtă bretonă. Părea mai înaltă decât era în realitate, fără să fi purtat tocuri. E greu de explicat felul în care anumite persoane reuşesc să crească; să fie vorba de ambiţie, de faptul că au fost iubite în copilărie, de certitudinea unui viitor înfloritor? Sau poate de câte puţin din fiecare? Delphine era o femeie cu un şarm deloc agresiv, pe care îţi doreai să o

asculţi şi să o urmăreşti. Fiică a unei profesoare de ştiinţe umaniste, se născuse în mijlocul literaturii. Îşi petrecuse copilăria analizând lucrările de control ale elevilor mamei sale, fascinată fiind de cerneala roşie cu care aceasta le corecta; examina greşelile şi întorsăturile de frază stângace şi memora pentru totdeauna ce nu trebuia să facă.

După bacalaureat, Delphine a plecat să studieze Literele la Rennes, nedorindu-şi totuşi să devină profesoară. Visul ei era să lucreze în domeniul editorial. Vara făcea stagii în edituri sau în orice alt loc de unde putea avea acces la mediul literar. Recunoscuse de timpuriu că se simţea incapabilă să scrie, fără ca asta să o frustreze câtuşi de puţin, şi nu visa decât la un singur lucru: să lucreze cu scriitorii. Nu avea să uite niciodată fiorul resimţit când îl văzuse prima dată pe Michel Houellebecq. În acea perioadă efectua un stagiu la Editura Fayard, unde scriitorul publicase *Posibilitatea unei insule.* Se oprise o clipă în faţa ei, nu neapărat pentru a o studia, ci mai degrabă ca s-o adulmece. Ea bâiguise un *bună ziua* la care nu i s-a răspuns, dar i se păruse cel mai grozav lucru din lume.

Weekendul următor, reîntoarsă acasă la părinţii ei, reuşise să vorbească o oră despre acest moment neînsemnat. Îl admira pe Houellebecq şi

nemaipomenitul lui simţ romanesc. O obosea să asculte toate polemicile generate de el, limbajul lui nu era niciodată suficient evocat, nici disperarea şi nici umorul. Delphine vorbea despre el de parcă se cunoşteau de-o viaţă, ca şi cum simplul fapt de a-l fi întâlnit pe culoar i-ar fi permis să-i înţeleagă opera mai bine decât oricine altcineva. Era entuziasmată, iar părinţii ei o priveau amuzaţi; în fond, prin educaţia pe care i-o dăduseră, făcuseră totul pentru ca fiica lor să manifeste entuziasm, interes, uimire. Şi reuşiseră. Delphine îşi dezvoltase capacitatea de a resimţi trăirile ascunse care însufleţeau un text. În opinia tuturor celor care o cunoscuseră în acea perioadă, o aştepta un viitor strălucit.

După efectuarea unui stagiu editorial la Grasset, a fost angajată ca editor junior. Tinereţea ei reprezenta un atu excepţional pentru slujbă, dar orice reuşită necesită un moment propice; îşi făcuse intrarea în editură într-o perioadă în care conducerea dorea să întinerească şi să dea un caracter mai feminin echipei editoriale. I s-au încredinţat anumiţi autori, nu cei mai importanţi, trebuie să recunoaştem, dar aceştia au fost încântaţi să aibă un editor tânăr, dispus să-şi dedice întreaga energie cărţilor lor. Primise totodată sarcina de a arunca un ochi peste manuscrisele trimise la ei prin poştă, atunci când avea puţin timp liber. Astfel, ea a susţinut publicarea primului roman al lui Laurent Binet,

Operaţiunea Anthropoid, un volum extraordinar despre SS-istul Heydrich. Când găsise textul, fugise în biroul lui Olivier Nora, patronul Editurii Grasset, şi îl implorase să-l citească degrabă. Entuziasmul ei a dat roade. Binet a semnat cu Grasset chiar înainte ca Editura Gallimard să-i facă şi ea o propunere de publicare. După câteva luni, cărţii i s-a decernat Premiul Goncourt pentru debut, iar Delphine Despero a obţinut o poziţie importantă în cadrul editurii.

2

Câteva săptămâni mai târziu, intuiţia ei şi-a spus din nou cuvântul prin descoperirea romanului de debut al unui tânăr autor pe nume Frédéric Koskas. *Cada* spunea povestea unui adolescent care refuza să iasă din baie, hotărându-se să îşi ducă existenţa în cadă. Delphine nu mai citise niciodată o asemenea carte, cu o scriitură veselă şi melancolică deopotrivă. Nu i-a fost greu să convingă comitetul de lectură să aibă deplină încredere în judecata ei. Parcurgând manuscrisul, te-ai fi putut gândi la *Oblomov* al lui Goncearov sau la *Baronul din copaci* al lui Calvino, totuşi, în acest caz, estetica de respingere a lumii avea o dimensiune contemporană. Diferenţa majoră consta în faptul că, date fiind imaginile recepţionate de pe cele cinci continente, informaţiile repetitive şi reţelele sociale, fiecare

adolescent avea posibilitatea să afle totul despre viaţă. Şi atunci, ce rost mai avea să ieşi din casă? Delphine putea să vorbească ore în şir despre acest roman. De cum îl citise, îl considerase pe Koskas un mic geniu. Un cuvânt pe care-l folosea rareori, deşi se entuziasma uşor. Desigur, trebuie să precizăm un detaliu: Delphine căzuse pe loc victimă farmecului personal al autorului romanului *Cada.*

Înainte de a semna contractul, se întâlniseră deja de câteva ori; mai întâi la Grasset, apoi într-o cafenea, iar într-un final, la barul unui mare hotel. Discutau despre roman şi despre condiţiile publicării lui. Inima lui Koskas bătea cu putere la ideea de a fi publicat în curând; era visul lui suprem să îşi vadă numele tipărit pe coperta unei cărţi. Nu se îndoia că astfel ar începe cu adevărat viaţa lui. Fără un nume înscris pe un roman, îşi imaginase întotdeauna că va rămâne o fiinţă care pluteşte în derivă, dezrădăcinată. Împreună cu Delphine, îşi enumera influenţele literare; Delphine avea o vastă cultură în domeniu. Îşi mărturiseau preferinţele, fără ca vreodată conversaţia să ia o turnură intimă. Editoarea murea de curiozitate să ştie dacă în viaţa noului ei autor exista vreo femeie, însă nu şi-ar fi permis niciodată să îl întrebe. Încerca pe ocolite să obţină informaţii, dar totul era în zadar. Într-un final, Frédéric a îndrăznit:

— V-aş putea pune o întrebare personală?
— Da, vă rog.
— Sunteţi logodită?
— Vreţi să fiu sinceră?
— Da.
— Nu, nu sunt logodită.
— Cum e posibil?
— Fiindcă vă aşteptam pe dumneavoastră, i-a răspuns subit Delphine, ea însăşi surprinsă de propria spontaneitate.

Imediat după aceea a vrut să se corecteze, să spună că nu era decât o simplă glumă, dar ştia prea bine că fusese convinsă de cele rostite. Nimeni nu s-ar fi putut îndoi de vorbele ei. Bineînţeles că Frédéric avusese şi el un rol în desfăşurarea acestui dialog al seducţiei, răspunzându-i: „Cum e posibil?” Din replica lui se subînţelegea că o place, nu? Delphine era în încurcătură, deşi admitea că spusese adevărul. Un adevăr pur, prin urmare incontrolabil. Da, îşi dorise dintotdeauna să aibă alături un bărbat ca el. Atât din punct de vedere fizic, cât şi intelectual. Se spune adesea că o dragoste la prima vedere este recunoaşterea unui sentiment deja existent în noi. Încă de la prima întâlnire, Delphine fusese tulburată; avea senzaţia că îl cunoaşte deja pe acest bărbat, poate chiar îl întrezărise în visele ei premonitorii.

Luat pe nepregătite, Frédéric nu ştia ce să

răspundă. Delphine i se păruse *absolut* sinceră. Când îi lăuda romanul, Frédéric distingea în vocea ei o uşoară exagerare. Un soi de obligaţie profesională de a părea bine dispusă, îşi imagina el. Dar cuvintele de acum păreau autentice. Trebuia să spună ceva. De vorbele lui avea să depindă destinul relaţiei lor. Nu cumva voia să o ţină la distanţă? Să interacţioneze doar în legătură cu romanul său actual şi cu următoarele? Totuşi, ceva îi unea. Frédéric nu putea rămâne indiferent faţă de această femeie care îl înţelegea atât de bine şi care îi schimba cursul vieţii. Pierdut în vălmăşagul gândurilor, practic a forţat-o pe Delphine să ia din nou cuvântul:

— Aveţi dubii că voi publica romanul cu acelaşi entuziasm, dacă atracţia nu e reciprocă.

— Mulţumesc pentru precizare.

— Pentru puţin.

— Atunci, să admitem că am fi împreună… a reluat Frédéric brusc amuzat.

— Da, să admitem…

— Ce se va întâmpla dacă nu ne vom despărţi niciodată?

— Ce pesimist sunteţi! Nici nu am început o relaţie, şi dumneavoastră vorbiţi deja de despărţire.

— Nu vreau decât să-mi răspundeţi la o întrebare: dacă într-o bună zi veţi ajunge să mă urâţi, veţi distruge toate exemplarele romanului meu?

— Desigur. E un risc pe care trebuie să vi-l asumaţi.

El a privit-o zâmbind, o privire de la care a început totul.

3

Au părăsit barul şi au pornit la plimbare prin Paris. S-au transformat în turişti în propriul oraş, rătăcindu-se şi hoinărind pe străzi, dar într-un final au ajuns acasă la Delphine. Locuia într-o garsonieră în apropiere de Montmartre, cartier al cărui specific popular sau burghez e greu de stabilit. Au urcat scările spre etajul doi, un fel de preludiu. Frédéric îi studia picioarele lui Delphine care, ştiindu-se urmărită, păşea agale. Odată ajunşi în apartament, s-au îndreptat spre pat şi s-au întins fără grabă, ca şi cum cea mai intensă dorinţă ar fi putut pune capăt unui calm la fel de excitant. Puţin mai târziu au făcut dragoste. Au rămas îndelung îmbrăţişaţi, fiecare surprins de stranietatea de a se trezi brusc într-o intimitate totală cu cineva care, cu doar câteva ore în urmă, îi era încă străin. Schimbarea era rapidă, schimbarea era frumoasă. Corpul ei îşi găsise destinaţia îndelung căutată. Frédéric se simţea în sfârşit liniştit, un gol din el, până atunci neidentificat, se umplea acum. Şi amândoi ştiau că ceea ce trăiau nu se întâmpla niciodată. Sau poate doar uneori, în viaţa altora.

În toiul nopţii, Delphine a aprins lumina:

— E momentul să discutăm despre contractul tău.

— Ah… deci asta făcea parte din negociere…

— Fireşte. Mă culc cu toţi autorii înainte de semnarea unui contract. Aşa reuşesc să obţin mai uşor drepturile pentru audiovizual.

— Deci?

— Le cedez. Cedez tot.

4

Din nefericire, *Cada* a fost un eşec total. Şi încă „eşec” este un cuvânt prea mare. La ce te poţi aştepta atunci când publici un roman? În ciuda tuturor eforturilor depuse de Delphine Despero şi a activării tuturor contactelor ei din presă, cele câteva articole elogioase pe tema *suflului romanesc al acestui talent promiţător* nu au reuşit să schimbe cu nimic destinul clasic al unui roman apărut. Lumea crede că Sfântul Graal înseamnă să fii publicat. O mulţime de persoane scriu cu gândul de a-l descoperi într-o bună zi, şi totuşi există lucruri mai rele decât simpla durere de a nu fi publicat: să rămâi într-un anonimat perfect[4]. După câteva zile, cartea ta e de negăsit şi

4 Richard Brautigan ar fi putut crea o altă bibliotecă. Cea a cărţilor publicate, de care nu pomeneşte nimeni: *biblioteca invizibililor.*

te trezeşti rătăcind jalnic din librărie în librărie, în căutarea unei dovezi a existenţei sale. A publica un roman care nu-şi întâlneşte publicul înseamnă a permite materializarea indiferenţei.

Delphine a încercat din greu să îl liniştească pe Frédéric, spunându-i că eşecul nu ştirbea cu nimic încrederea pe care i-o acorda editura. Dar vorbele ei nu aveau niciun ecou, căci el se simţea pustiit şi umilit deopotrivă. Trăise ani întregi cu certitudinea că, într-o bună zi, va exista prin cuvintele lui. Adora postura tânărului care scrie şi al cărui prim roman va fi publicat în curând. Dar la ce putea spera acum, când realitatea îi îmbrăcase visul într-un veşmânt mizerabil? Nu avea chef să se prefacă, să se pretindă extaziat de frumoasa reacţie a criticilor la adresa romanului, aşa cum alţii se lăudau cu o notiţă de trei rânduri apărută în *Le Monde.* Frédéric Koskas ştiuse întotdeauna să-şi privească situaţia obiectiv. Iar acum a înţeles că nu trebuia să-şi schimbe stilul. Nu devenise un autor citit, asta era realitatea. „Cel puţin, publicând acest roman, am cunoscut-o pe femeia vieţii mele”, se consola el. Trebuia să îşi vadă mai departe de drum, cu convingerea necesară unui soldat uitat de propriul regiment. Peste câteva săptămâni a început iar să scrie. Un roman cu titlul provizoriu *Patul.* Fără să-i dezvăluie subiectul, i-a spus lui Delphine doar atât: „Cu toate că şi acest volum ar putea fi sortit

eşecului, măcar va fi mai comod decât o cadă de baie”.

5

S-au mutat împreună, mai precis Frédéric s-a instalat acasă la Delphine. Pentru a se feri de comentarii la adresa iubirii lor, la editură nimeni nu ştia de relaţia dintre ei. Dimineaţa ea pleca la lucru, iar el se apuca de scris. Se hotărâse să compună tot romanul în patul lor. Scrisul oferă alibiuri extraordinare. Profesia de scriitor este singura care îţi permite să rămâi toată ziua sub plapumă, spunând: „Lucrez”. Uneori adormea la loc sau visa cu ochii deschişi, convins fiind că îl ajută la creaţie. Realitatea era cu totul alta: se simţea lipsit de inspiraţie. Câteodată se gândea că această confortabilă şi totodată minunată fericire pe care o cunoscuse îi putea afecta scrisul. Oare pentru a crea nu trebuia să fie pierdut sau fragil? Nu, era absurd. Existau capodopere scrise în plină euforie, aşa cum altele fuseseră scrise în momente de profundă disperare. Dimpotrivă, pentru prima dată de când se ştia, viaţa lui prinsese contur. Iar Delphine câştiga pentru amândoi, cât timp el îşi scria romanul. Nu se simţea ca un parazit sau ca un asistat social, dar acceptase să se lase întreţinut. Era un soi de pact amoros încheiat între ei doi: la urma urmei, el muncea pentru ea, din moment ce ea avea să îi publice romanul. Însă ştia

şi că ea va fi un judecător imparţial şi că relaţia lor nu îi va influenţa în niciun fel opinia despre calitatea cărţii.

Între timp, ea publica alţi autori, iar acuitatea ei continua să îşi spună cuvântul. A refuzat mai multe propuneri venite din partea altor edituri, rămânând profund ataşată de Editura Grasset, cea care îi oferise şansa de a se afirma în această meserie. Uneori Frédéric făcea mici crize de gelozie: „Aşa, deci? Ai publicat cartea asta? Dar de ce? E atât de urâtă!” Ea îi răspundea: „Nu te transforma într-unul dintre acei autori ursuzi care îi consideră pe ceilalţi de necitit! Nu mai suport să mă ştiu înconjurată de perverşi egocentrici cât e ziua de lungă. Când mă întorc acasă, aş vrea să găsesc un autor concentrat asupra lucrului său şi atât. Ceilalţi nu au nicio importanţă. Şi, în plus, pe ei îi public aşteptând *patul* tău. În general, tot ce fac în viaţă este să aştept să mă întorc la patul tău”. Delphine avea o modalitate miraculoasă de a dezamorsa angoasele lui Frédéric. Era îmbinarea perfectă între o visătoare literată şi o femeie bine ancorată în realitate; purta în ea forţa propriilor origini şi dragostea părinţilor ei.

6

Părinţii! Delphine vorbea în fiecare zi cu mama la telefon, povestindu-i viaţa ei în detaliu. Şi cu tatăl vorbea, dar discuţiile lor erau mai scurte,

lipsite de amănunte inutile. De curând ieşiseră amândoi la pensie. „Am fost crescută de o profesoară de franceză şi de un profesor de matematică, fapt care explică schizofrenia mea”, glumea Delphine. Tatăl ei făcuse carieră la Brest, iar mama la Quimper, dar în fiecare seară se regăseau în locuinţa lor din Morgat, în Crozon. Un loc magic, ferit de toate şi dominat de natura sălbatică. Era imposibil să te plictiseşti într-un asemenea loc; doar să contemplezi marea, şi puteai să umpli o viaţă întreagă.

Delphine îşi petrecea toate concediile de vară la părinţii ei, iar următorul nu se abătea nici el de la regulă. I-a propus lui Frédéric să o însoţească. Astfel ar avea ocazia să li-l prezinte în sfârşit lui Fabienne şi lui Gerard. Frédéric s-a prefăcut că ezită, ca şi cum ar fi avut altceva de lucru. Apoi a întrebat-o:

— Cum e patul tău de acolo?

— Neîntinat de niciun bărbat.

— Voi fi primul care va dormi cu tine acolo?

— Primul şi sper că şi ultimul.

— Aş vrea să scriu în stilul răspunsurilor tale. Întotdeauna frumos, plin de forţă, definitiv.

— Tu scrii mai bine decât atât. O ştiu. O ştiu înaintea tuturor.

— Eşti minunată!

— Nici tu nu eşti prea rău.

— ...

— Acolo e capătul lumii. Ne vom plimba pe ţărmul mării şi totul va fi perfect.

— Şi părinţii tăi? Când scriu nu sunt întotdeauna sociabil.

— Vor înţelege. Noi vorbim tot timpul. Însă nu obligăm pe nimeni să o facă. Acolo e Bretania…

— Ce vrei să zici prin „acolo e Bretania”? Spui asta mereu.

— Vei vedea.

— ...

7

Nu a fost chiar aşa. De cum au intrat în casă, Frédéric s-a simţit copleşit de primirea călduroasă a părinţilor lui Delphine. În mod evident, era prima dată când fiica lor le prezenta un bărbat. Voiau să ştie tot. Avea să revină cu altă ocazie pentru pretinsa „non-obligaţie” de a vorbi. Deşi nu se simţea în largul lui să discute despre propriul trecut, s-a trezit interogat imediat cu privire la viaţă, la părinţii şi la copilăria sa. Făcea eforturi să pară sociabil, presărându-şi răspunsurile cu anecdote savuroase. Delphine avea sentimentul, şi pe bună dreptate, că le inventa pentru a-şi face povestirile mai palpitante decât banala realitate.

Gérard citise cu atenţie *Cada.* Pentru un autor care a publicat o carte ce a trecut neobservată, e întotdeauna deprimant să întâlnească un cititor dornic să-i vorbească minute în şir despre ea

numai pentru a-i face plăcere lui.

Desigur, gestul izvorăşte dintr-un sentiment încântător. Dar, abia instalat, încă de la primul apetitiv servit pe terasă, în faţa unui peisaj de o frumuseţe dezarmantă, Frédéric se simţea jenat să umple momentul cu discuţii despre un roman la urma urmei mediocru. Uşor, uşor începea să se detaşeze de el, iar defectele şi mult prea marea lui străduanie îi săreau în ochi. Parcă fiecare frază era condamnată să fie o dovadă imediată a faptului că e formidabil. Primul roman este întotdeauna cel al unui elev silitor. Numai geniile sunt de la bun început leneşe. Dar cu siguranţă e nevoie de timp pentru a înţelege ritmurile unei naraţiuni, tot ce se ţese în umbra demonstraţiei. Frédéric avea sentimentul că cel de-al doilea roman al său va fi mai reuşit, se gândea neîncetat la el, fără să-l menţioneze cuiva. Nu trebuia să-şi irosească intuiţiile făcând confidenţe.

— *Cada* este o formidabilă parabolă a lumii contemporane, a continuat Gerard.

— Ala exclamat Frédéric.

— Aveţi dreptate: abundenţa a creat confuzie în primă fază. Iar acum dă naştere dorinţei de abandon. A avea totul echivalează cu a nu mai vrea nimic. Este o ecuaţie extrem de pertinentă, după părerea mea.

— Mulţumesc! Mă simt jenat de complimentele dumneavoastră…

— Profitaţi! Nu se întâmplă în fiecare zi, a spus el, râzând cu poftă.

— V-a influenţat Robert Walser, nu-i aşa? a intervenit Fabienne.

— Robert Walser… eu… da… aşa este, îmi place mult. Nu-mi dădusem seama, dar aveţi dreptate, fără îndoială.

— Romanul dumneavoastră mi-a amintit de o nuvelă de-a lui, *Der Spaziergang*[5]*.* Are un talent incredibil de a zugrăvi hoinăreala. Adesea, scriitorii elveţieni descriu cel mai bine plictiseala şi singurătatea. Şi acelaşi lucru se regăseşte şi în cartea dumneavoastră: iscusinţa cu care faceţi dintr-un gol ceva palpitant.

— …

Frédéric a rămas fără voce, gâtuit de emoţie. Atâtea vorbe binevoitoare, atâta atenţie, de când nu mai avusese el parte de aşa ceva? În câteva fraze, îi pansaseră cicatricile lăsate de neînţelegerea publicului. S-a uitat la Delphine, care îi schimbase viaţa şi ea i-a adresat un surâs plin de tandreţe, iar el a simţit un chef nebun să descopere acel pat celebru în care nu dormise niciun bărbat înaintea lui. Aici, dragostea lor părea să capete o dimensiune superioară.

---

5 „Plimbarea" - *în Ib. germ. în orig.* (n. tr.).

8

După introducerea bogată în vorbe, părinţii nu i-au mai adresat lui Frédéric prea multe întrebări. Zilele se scurgeau, iar el simţea o imensă dorinţă de a scrie în această regiune necunoscută lui. Îşi consacra dimineţile scrisului; după-amiaza se plimba cu ea, străbătând zone întinse, unde nu întâlneau niciodată pe nimeni. Era decorul ideal pentru uitarea de sine. Din când în când lui Delphine îi plăcea să-i împărtăşească frânturi din adolescenţa ei. Trecutul se recompunea din tuşe mărunte, astfel că acum Frédéric ajungea să iubească toate perioadele din viaţa ei.

Delphine profita de timpul liber ca să-şi revadă prietenii din copilărie. Este o categorie aparte de prieteni: afinităţile sunt, în primul rând, de ordin geografic. La Paris, poate că nu mai avea nimic în comun cu Pierrick sau cu Sophie – erau atât de diferiţi acum –, dar aici puteau sporovăi ore în şir. Fiecare îşi povestea viaţa, an cu an. Delphine era întrebată despre personalităţile pe care le cunoştea. „Sunt mulţi oameni superficiali”, zicea ea fără să gândească sincer asta. Adesea spunem ce vor ceilalţi să audă. Ea ştia că prietenii ei din copilărie voiau să o audă criticând Parisul; asta îi liniştea. Timpul se scurgea lent alături de ei, dar ea nu se grăbea decât pentru a se întâlni cu

Frédéric. Se bucura nespus că el se simte bine în Bretania ca să poată scrie. Le-a recomandat prietenilor romanul lui şi s-a pomenit întrebată:

— Se găseşte în format de buzunar?

— Nu, a bâiguit Delphine.

Deşi avea o influenţă din ce în ce mai mare, Delphine nu reuşise să convingă pe nimeni să publice o nouă ediţie a cărţii care fusese un eşec total. Niciun motiv obiectiv nu te îndemna să crezi că un preţ mai mic ar reuşi să schimbe destinul comercial al romanului *Cada.*

Delphine a preferat să schimbe subiectul, să discute despre romanele pe care le adusese cu ea. Graţie noilor tehnologii, nu mai era nevoie să care în vacanţă valize întregi de manuscrise. Avea vreo douăzeci de cărţi de citit în luna august. Toate erau stocate pe e-reader. Prietenii au întrebat-o despre ce e vorba în respectivele romane şi s-a văzut nevoită să recunoască faptul că, în mare parte, îi era imposibil să le rezume. Nu citise nimic memorabil. Cu toate acestea, era la fel de nerăbdătoare când începea o nouă lectură. Şi dacă e bună? Şi dacă aş descoperi un autor? Se simţea stimulată de slujba ei în cel mai înalt grad, o trăia cu intensitatea cu care un copil caută bomboane de ciocolată ascunse într-o grădină. Şi, în plus, adora să lucreze pe manuscrisele autorilor pe care îi publica. Recitise de cel puţin zece ori *Cada.* Când îi plăcea un roman, necesitatea de a pune

sau nu o virgulă îi făcea inima să bată cu putere.

9

În seara aceea era atât de frumos, încât au decis să ia cina afară. Frédéric a pus masa, cu plăcerea uşor ridicolă de a se face util. Scriitorii sunt atât de fericiţi să îndeplinească o sarcină în gospodărie. Le place să-şi compenseze rătăcirile vaporoase printr-un stimul concret. Delphine vorbea mult cu părinţii, lucru care îl fascina pe partenerul ei. Întotdeauna au ceva să-şi spună, se gândea el. La ei, conversaţia nu cuprindea pagini albe. Era, probabil, o chestiune de antrenament. Un cuvânt ducea la altul. Constatarea lui Frédéric sublinia şi mai mult neputinţa lui de a păstra legătura cu propriii părinţi. Măcar îi citiseră romanul? Puţin probabil. Mama încerca să reînnoade cu el relaţii mai tandre, dar îi era greu să umple un trecut marcat de o lipsă afectivă acută. În orice caz, se gândea rar la ei. De când nu mai vorbiseră? Nu putea preciza cu exactitate. Eşecul romanului său îl îndepărtase şi mai mult de ei. Nu voia să vadă privirea dispreţuitoare a tatălui, care ar fi evocat cu siguranţă toate celelalte romane ce se bucurau de succes.

Frédéric nici măcar nu ştia ce fac ei în vara aceasta. I se părea ciudat să îi ştie împreună. Tocmai se împăcaseră, după o despărţire de douăzeci de ani. Oare ce fusese în mintea lor?

Incapacitatea de a-ţi înţelege părinţii e un motiv bun pentru care să devii scriitor. Ţi-ai putea imagina că încercaseră să trăiască unul fără celălalt şi, în lipsă de altceva mai bun, sfârşiseră prin a se regăsi. Toată copilăria Frédéric suferise că era nevoit să îşi mute încontinuu lucrurile de colo până colo, iar acum ei îşi refăceau viaţa de familie în lipsa lui. Trebuia să se simtă vinovat? Adevărul era, fără îndoială, mai simplu: singurătatea îi înspăimântase.

Frédéric şi-a abandonat gândurile[6] şi a revenit cu picioarele pe pământ.

— Nu te-ai săturat să citeşti toate manuscrisele alea? a întrebat-o Fabienne pe fiica ei.

— Nu, îmi place la nebunie s-o fac. Dar e drept că în ultima vreme sunt puţin cam obosită. Nu am mai citit nimic palpitant.

— Şi romanul *Cada*? Cum l-ai descoperit?

— Frédéric l-a trimis, pur şi simplu, prin poştă. Iar eu l-am găsit când scotoceam prin biroul în care sunt depuse manuscrisele. M-a atras titlul.

— Sincer, eu l-am lăsat la intrare, a precizat Frédéric. L-am dus la mai multe edituri, fără prea multe speranţe. Nu-mi imaginam că o să mă sune

6 De cât timp nu mai asculta conversaţia? Nimeni nu ar fi putut preciza. Fiinţa umană e dotată cu capacitatea unică de a da din cap şi de a lăsa impresia că ascultă cu atenţie ce se discută, când de fapt se gândeşte la cu totul altceva. De aceea nu trebuie să speri nicicând că poţi citi adevărul în privirea cuiva.

cineva chiar în dimineaţa zilei următoare.

— Rareori lucrurile merg atât de repede, nu? a întrebat Gerard, mereu dornic să participe la conversaţie, chiar dacă subiectul nu îl interesa cu adevărat.

— Într-adevăr, dacă ne referim la viteza de reacţie. Dar şi la publicare. Grasset publică doar trei sau patru romane pe an dintre cele sosite prin poştă.

— Din câte cărţi primite? a întrebat Fabienne.

— Din mii de cărţi.

— Presupun că există cineva care se ocupă de refuzarea textelor. E o meserie în sine, a şoptit Gerard.

— În general, o stagiară trimite o scrisoare tip, l-a explicat Delphine.

— A, da, celebra scrisoare: „În ciuda calităţilor textului dumneavoastră, bla, bla, bla… regretăm să vă informăm că acesta nu se încadrează în linia noastră editorială… vă rugăm să primiţi… bla, bla, bla…” Ce scuză bună, linia editorială!

— Ai dreptate, i-a răspuns Delphine mamei sale. Mai ales că aşa ceva nu există, e doar un pretext. Ajunge să răsfoieşti catalogul nostru ca să constaţi că publicăm cărţi complet diferite una de alta.

A urmat o mică pauză în conversaţie, fapt extrem de rar în familia Despero. Gerard a profitat pentru a-i oferi fiecăruia încă un pahar cu vin

roşu; era deja a treia sticlă pe care o terminau în seara aceea.

Fabienne a strecurat o anecdotă locală:

— Acum câţiva ani bibliotecarul din Crozon şi-a propus să adune toate cărţile refuzate de editori.

— Serios? s-a mirat Delphine, surprinsă că nu cunoştea povestea.

— Da. Proiectul îi fusese inspirat de o bibliotecă americană, cred. Nu sunt foarte sigură de toate detaliile. Îmi amintesc doar că la vremea respectivă s-a vorbit mult despre ea. Lumea era amuzată. Cineva a zis chiar că era un soi de groapă de gunoi literar.

— Ce remarcă stupidă! Mie mi se pare o idee frumoasă, a întrerupt-o Frédéric. Dacă nimeni nu mi-ar fi vrut cartea, mi-ar fi plăcut ca măcar să fie acceptată undeva.

— Şi mai există? a întrebat Delphine.

— Da. Am impresia că nu mai are aceeaşi activitate intensă, dar acum câteva luni am trecut pe acolo şi am constatat că toate rafturile din spate sunt în continuare destinate refuzaţilor.

— Trebuie să fie nişte epave grozave acolo! a rânjit Gerard, dar nimeni nu părea să-i aprecieze umorul.

Frédéric a înţeles că Gerard trebuie să fi fost adesea ţinut la distanţă de cuplul mamă-fiică. I-a adresat, din simpatie, un zâmbet scurt şi complice, dar s-a abţinut să râdă. Concentrându-se, Gerard

a recunoscut că iniţiativa i se părea absurdă. În calitate de matematician, nu îşi putea imagina că există un loc dedicat tuturor cercetărilor ştiinţifice eşuate ori tuturor brevetelor care nu au reuşit să fie înregistrate. Existau indicatori, obstacole de trecut pentru a delimita lumea succesului de cea a eşecului. A făcut o altă comparaţie cel puţin bizară: „Ar fi ca şi cum o femeie ţi-ar refuza dragostea, permiţându-ţi totuşi să trăieşti o poveste cu ea…” Delphine şi Fabienne nu prea au înţeles paralela, dar au lăudat tentativa omului raţional de a se dovedi sensibil. Oamenii de ştiinţă sunt uneori înclinaţi spre genul de metaforă poetică exagerată specifică poeziei scrise de un copil de patru ani (era timpul să meargă la culcare).

10

Odată ajunşi în pat, Frédéric a mângâiat-o pe Delphine pe gambe, pe coapse, apoi şi-a oprit degetul într-un anumit loc de pe corpul ei:

— Şi, dacă îl pun aici, te opui? i-a şoptit el.

11

În dimineaţa următoare, Delphine i-a propus lui Frédéric să facă o plimbare cu bicicleta până la Crozon ca să studieze îndeaproape biblioteca. De obicei, el lucra cel puţin până la ora unu, dar

acum îl îmboldea aceeaşi dorinţă arzătoare. Poate că îi va face bine să constate cu ochii lui eşecul altora.

Magali lucra în continuare la bibliotecă. Se îngrăşase. Fără să ştie de ce, se lăsase purtată de val. Povestea nu începuse imediat după naşterea celor doi fii ai ei, ci câţiva ani mai târziu. Poate în clipa în care înţelesese că îşi va petrece toată viaţa aici, practicând aceeaşi meserie până la pensie. Un orizont atât de clar definit îi alungase orice dorinţă de a arăta bine. Iar atunci când constatase că cele câteva kilograme în plus nu îl deranjau pe soţul ei, continuase pe acelaşi drum, care o făcea să nu se mai recunoască. El îi spunea că o iubeşte, în ciuda modificărilor suferite de corpul ei, iar ea ar fi putut trage concluzia că iubirea lui era profundă, însă o considera o dovadă de indiferenţă.

O altă schimbare importantă merită precizată: odată cu trecerea anilor, devenise om de litere. Ea, care îşi începuse cariera din întâmplare, fără a avea nici cel mai mic gust pentru lectură, putea acum să dea sfaturi cititorilor, să îi îndrume în alegerile lor. Încetul cu încetul, locul ajunsese să îi reflecte personalitatea. Amenajase un colţ mai spaţios pentru cei mici şi înfiinţase ateliere care propuneau lectura cu voce tare. Fiii ei, acum adulţi, veneau uneori în weekend să îi dea o mână de ajutor. Doi uriaşi care munceau, ca tatăl lor, la

un service Renault şi pe care îi găseai ghemuiţi, gata să le citească micuţilor *Vom kleinen Maulwurf, der wissen wollte, wer ihm auf den Kopf gemacht hat*[7].

Nu mai venea multă lume la biblioteca refuzaţilor, aşa încât Magali însăşi aproape că uitase de ea. Uneori, câte un individ mai dubios intra timid ca să-i spună că nimeni nu îi acceptase cartea. Auzise despre acest refugiu de la prietenii prietenilor unor scriitori nepublicaţi. Informaţia se transmitea din gură în gură în cadrul acestei comunităţi a deziluziei.

Tânărul cuplu a intrat în bibliotecă şi Delphine s-a prezentat, spunând că locuieşte în Morgat.

— Eşti fiica soţilor Despero? a întrebat-o Magali.

— Da.

— Îmi amintesc de tine. Veneai aici când erai mică…

— Aşa e.

— De fapt, mama ta venea să împrumute cărţi pentru tine. Nu eşti tu cea care lucrează la Paris, într-o editură?

— Ba da, eu sunt.

— Ai putea să ne trimiţi cărţi gratuit? a

7 „Micuţa cârtiţă care voia să afle cine i-a făcut-o“ (trad. aprox. din lb. germ.), carte pentru copii de Werner Holzwarth şi Wolf Erlbruch (n. tr.).

continuat Magali, cu un oportunism invers proporţional cu delicateţea sa.

— Păi… da, desigur. Să văd ce pot să fac.

— Mulţumesc!

— În orice caz, vă recomand un roman foarte bun, *Cada.* Pot să obţin câteva exemplare gratuite pentru dumneavoastră.

— A, da, am auzit vorbindu-se de el. Se pare că e prost.

— Ba nu, deloc. Şi, de fapt, vi-l prezint pe autor.

— Vai, îmi pare rău! Când e vorba de făcut gafe, nu ratez nicio ocazie.

— Nu vă îngrijoraţi, a liniştit-o Frédéric. Şi mie mi se întâmplă să spun despre câte o carte că pare proastă înainte să o fi citit.

— Dar o voi citi. Şi o voi recomanda. La urma urmei, nu avem în fiecare zi o vedetă în Crozon, a încercat Magali să îndrepte lucrurile.

— „Vedetă” e puţin cam exagerat, a murmurat Frédéric.

— Da, mă rog, în orice caz, un autor publicat.

— Că tot aţi adus vorba… a intervenit Delphine. Am venit să vă vedem, fiindcă am auzit despre o bibliotecă ceva mai specială.

— Cred că vă referiţi la cărţile refuzate.

— Da, chiar aşa.

— Se află în capătul sălii. Am păstrat-o în onoarea fondatorului său, dar trebuie să fie o adunătură de texte fără valoare.

— Da, cu siguranţă. Totuşi, ideea ni se pare minunată, a spus Delphine.

— Gourvec, fondatorul ei, s-ar fi bucurat să vă audă. Îi plăcea ca lumea să se intereseze de biblioteca lui. A fost opera vieţii lui, dacă mă pot exprima astfel. A transformat eşecul altora în propria reuşită.

— Foarte frumos! a conchis Frédéric.

Magali rostise spontan fraza, fără să-şi fi dat seama de poezia ei; apoi i-a permis tânărului cuplu să se îndrepte spre sectorul consacrat manuscriselor refuzate. Şi s-a gândit că nu mai ştersese de mult acele rafturi de praf.

Partea a treia

1

Peste câteva zile, Delphine şi Frédéric s-au întors la bibliotecă. Lectura tuturor acestor texte neaşteptate îi umpluse de încântare. De mai multe ori fuseseră cuprinşi de un râs nebun când descoperiseră anumite titluri, dar trăiseră şi momente emoţionante în faţa unor jurnale intime, prost scrise, desigur, însă din care măcar răzbăteau sentimente adevărate.

Astfel şi-au petrecut întreaga după-amiază, fără să-şi dea seama de trecerea timpului. La sfârşitul zilei, mama lui Delphine îi aştepta îngrijorată în grădină. Înainte de asfinţitul soarelui, i-a văzut în sfârşit întorcându-se. Se iviseră în depărtare, precedaţi de lumina farurilor de la biciclete. Şi-a recunoscut imediat fiica după felul în care pedala apăsat, ţinând drumul drept. Lumina aceea artificială şi neîntreruptă îi anunţa venirea. Mersul lui Frédéric era mai artistic, înainta împleticit, fără o direcţie clară. Ai fi zis că îşi abate întruna privirea de la drum. Fabienne s-a

gândit că ei doi alcătuiesc un cuplu frumos: o alianţă a concretului cu reveria.

— Iartă-ne, mamă, am rămas fără baterie. Şi am fost reţinuţi.

— Ce v-a reţinut?

— Ceva extraordinar.

— Ce s-a întâmplat?

— Mai întâi să-l chemăm pe tata. Trebuie să fie toată lumea de faţă.

Pronunţase această ultimă frază într-o manieră sentenţioasă.

2

În câteva minute, în timp ce mâncau apetitivul, Delphine şi Frédéric au povestit cum şi-au petrecut după-amiaza la bibliotecă. Pe rând, fiecare a detaliat o anecdotă spusă de celălalt. Erau animaţi de dorinţa de a prelungi momentul, de a nu dezvălui prea repede importantul anunţ. Au povestit cum i-a umflat râsul în faţa anumitor manuscrise, în special cele lipsite de pudoare sau cele mai excentrice, ca de pildă *Masturbare* şi *sushi,* o odă erotică închinată peştelui crud. Părinţii au insistat să-şi accelereze ritmul prezentării, dar în zadar, căci ei o luau pe ocolite, se opreau să contempleze peisajul, rătăcind lent şi savuros pe cărările poveştii lor. Şi apoi, brusc, au anunţat:

— Am descoperit o capodoperă, a zis Delphine.

— Chiar aşa?

— La început, mi-am zis că sunt câteva pagini bune, de ce nu, la urma urmei, după care povestea m-a prins. Nu mai puteam lăsa cartea din mână. Am citit-o în două ore. Eram bulversată. O scriitură atât de ciudată, simplă şi poetică deopotrivă! De îndată ce am terminat-o, i-am dat-o lui Frédéric. Nu l-am mai văzut niciodată astfel. Am simţit că e fascinat.

— Da, adevărat, a confirmat Frédéric, care părea în continuare sub imperiul şocului.

— Dar despre ce e vorba în carte?

— Am împrumutat manuscrisul, o să-l poţi citi.

— L-ai luat pur şi simplu?

— Da. După părerea mea, nu se va supăra nimeni.

— Aşadar, care-i subiectul?

— Se numeşte *Ultimele ore ale unei poveşti de dragoste.* Sună minunat. E vorba despre o pasiune care trebuie să înceteze. Din diverse motive, cuplul nu mai poate continua să se iubească. Cartea relatează ultimele lor clipe împreună. Dar forţa nemaipomenită a romanului constă în faptul că autorul relatează în paralel agonia lui Puşkin.

— Da, Puşkin a fost rănit într-un duel, a continuat Frédéric, şi a suferit enorm câteva ceasuri înaintea morţii. E o idee extraordinară să faci o paralelă între sfârşitul unei iubiri şi

suferinţa celui mai mare poet rus.

— De altfel, cartea începe cu fraza: „Nu poţi înţelege Rusia, dacă nu ai citit Puşkin”, a precizat Delphine.

— Abia aştept să o citesc, a zis Gerard.

— Tu? Credeam că nu-ţi prea place să citeşti, a exclamat Fabienne.

— Da, dar povestea asta mi-a stârnit interesul.

Delphine şi-a privit insistent tatăl. Nu cu ochi de fiică, ci cu ochi de editor. A înţeles pe dată că romanul i-ar putea atrage pe cititori. Şi, desigur, felul în care fusese descoperit avea să alcătuiască o geneză editorială formidabilă.

— Cine e autorul? a întrebat-o mama.

— Nu ştiu. Se numeşte Henri Pick. Pe manuscris scrie că locuieşte la Crozon. Trebuie să fie simplu să îl găsim.

— Numele îmi sună cunoscut, a zis tata. Mă întreb dacă nu cumva e tipul care a fost multă vreme proprietarul pizzeriei.

Tânărul cuplu s-a uitat fix la Gerard care de obicei nu se înşela. Părea puţin probabil, dar toată povestea era aşa.

Până în dimineaţa următoare, mama lui Delphine citise şi ea cartea. Intriga i se păruse frumoasă şi destul de simplă, a mărturisit ea şi a adăugat:

— Degajă, într-adevăr, o forţă tragică datorită paralelei cu agonia lui Puşkin. De altfel, nici nu

auzisem de toată istoria.

— Puşkin e prea puţin cunoscut în Franţa, a răspuns Delphine.

— Moartea lui e atât de absurdă…

Fabienne ar fi vrut să mai discute despre poetul rus şi despre împrejurările agoniei sale, însă Delphine a întrerupt-o, revenind la autorul romanului. Se gândise la el toată noaptea. Cine putea scrie o astfel de carte, fără a se face deloc cunoscut?

Nu le-a fost prea greu să dea de urma bărbatului misterios. Căutând numele lui pe Google, Frédéric a găsit un certificat de deces datat cu doi ani în urmă. Aşadar, Henri Pick nu avea să afle niciodată că romanul lui îşi găsise cititori entuziaşti, printre care şi un editor. Trebuia să-i întâlnească pe apropiaţii lui, şi-a spus Delphine. În certificat era menţionată existenţa unei soţii şi a unei fiice. Văduva locuia la Crozon, iar adresa ei figura în *Pagini Aurii.* Nu era nici pe departe o investigaţie complicată.

3

Madeleine Pick tocmai împlinise optzeci de ani şi, de la moartea soţului, locuia singură. Mai bine de patruzeci de ani ea şi soţul ei fuseseră proprietarii unei pizzerii. Henri stătea la cuptor, iar ea servea la mese. Toată viaţa lor se derulase

în ritmul restaurantului. Pensionarea le provocase o profundă suferinţă morală. Dar trupul nu mai putea ţine pasul. Henri avusese un accident cardiovascular. Fusese nevoit să vândă afacerea, în ciuda voinţei sale. Uneori revenea la pizzerie, în calitate de client. Îi mărturisise lui Madeleine că se simţea atunci ca un bărbat care îşi vede fosta soţie în compania noului ei soţ. În ultimele luni de viaţă devenise din ce în ce mai morocănos, se detaşase de tot şi nu mai avea chef de nimic. Soţia lui, care fusese dintotdeauna mai sociabilă şi mai veselă decât el, asista neputincioasă la naufragiul lui. Henri murise în propriul pat, la câteva zile după ce se plimbase prea mult prin ploaie; greu de spus dacă nu cumva fusese o formă de suicid deghizat în imprudenţă. Pe patul de moarte, păruse calm. Acum, Madeleine îşi petrecea majoritatea zilelor singură, fără însă a se plictisi vreodată. Uneori se aşeza şi broda, activitate pe care o găsea ridicolă, dar care începuse să o atragă. Tocmai termina ultimele rânduri ale unui milieu, când cineva a sunat la uşă.

A deschis fără teamă, spre surprinderea lui Frédéric. Părea o regiune liniştită, în care nu aveau loc acte de agresiune.

— Bună ziua. Scuzaţi-ne că vă deranjăm. Dumneavoastră sunteţi doamna Pick?

— Da. Eu sunt, până la proba contrară.

— Şi soţul dumneavoastră se numea Henri?

— Până la moarte, acesta i-a fost prenumele.

— Mă numesc Delphine Despero. Nu ştiu dacă îi cunoaşteţi pe părinţii mei. Sunt din Morgat.

— E posibil. Am văzut atâta lume datorită restaurantului. Dar parcă numele îmi spune ceva. Nu aveai cumva codiţe şi o bicicletă roşie când erai mică?

— ...

Delphine a rămas fără grai. Cum de îşi amintea femeia aceasta un asemenea detaliu? Într-adevăr, ea era. O fracţiune de secundă a retrăit amintirea fetiţei cu codiţe, călare pe bicicleta ei roşie.

Au intrat în salon. Un orologiu tulbura liniştea, subliniindu-şi neîncetat prezenţa. Cu siguranţă, Madeleine nu îl mai sesiza. Zgomotul fiecărei secunde făcea parte din rutina sa sonoră. Bibelourile răspândite peste tot aminteau de un butic cu survenire bretone. Era imposibil să te îndoieşti câtuşi de puţin de poziţionarea geografică a acestei case. Respira aerul Bretaniei şi nu păstra nicio urmă din vreo călătorie în altă parte. Când Delphine a întrebat-o pe bătrână dacă se mai ducea uneori la Paris, răspunsul a fost usturător.

— Am fost o dată. Ce infern! Lumea, stresul, mirosul! Turnului Eiffel i se dă atâta importanţă, şi, sincer, nu înţeleg de ce.

— ...

— Doriţi ceva de băut? a continuat Madeleine.

— Da. Mulţumesc! Cu plăcere.

— Ce doriţi?

— Ce aveţi, a răspuns Delphine, înţelegând că era bine să nu o ia prea repede.

Femeia a pornit spre bucătărie, lăsându-şi musafirii în salon. Cei doi s-au privit într-o tăcere stânjenitoare. Madeleine s-a întors rapid, aducând două ceşti de ceai cu caramel.

Din politeţe, Frédéric şi-a băut ceaiul, deşi detesta mai mult decât orice mirosul de caramel. Nu se simţea confortabil în această casă, care îl sufoca şi chiar îl speria într-o oarecare măsură. Avea senzaţia că aici se întâmplaseră lucruri oribile. Apoi a observat o fotografie ce trona pe şemineu. Portretul unui bărbat cu un aer morocănos, care purta mustaţă.

— E soţul dumneavoastră? a şoptit el.

— Da. Îmi place mult cum arată în fotografia asta. Are un aer fericit. Şi zâmbeşte, ceea ce se întâmpla destul de rar. Henri nu era genul exuberant.

— ...

Ultimă ei replică oferea o dimensiune concretă teoriei relativităţii: în fotografie, tinerii nu distingeau nici cea mai mică urmă de zâmbet sau de fericire. Dimpotrivă, privirea lui Henri era marcată de o profundă tristeţe. Totuşi, Madeleine a continuat cu comentariile despre bucuria de a trăi care, după părerea ei, se degaja din imagine.

Delphine nu voia să îşi preseze gazda. Era de preferat să o facă să vorbească puţin despre viaţa şi despre soţul ei, înainte de a-i dezvălui motivul vizitei. Madeleine le-a povestit despre vechea lor meserie, despre orele pe care Henri le petrecea la restaurant pentru a pregăti totul. Nu e mare lucru de zis, a recunoscut ea în final. *Timpul a trecut foarte repede,* atâta tot. Până în acel punct, relatase evenimentele aparent detaşată, însă brusc a copleşit-o emoţia. Şi-a dat seama că nu vorbea niciodată despre Henri. De când murise, dispăruse din discuţii, din existenţa cotidiană şi poate chiar din amintirea tuturor. Aşa că s-a lăsat în voia confidenţelor, ceea ce nu-i stătea în fire, fără a se întreba de ce doi necunoscuţi, aşezaţi în salonul ei, ar vrea să o audă vorbind despre defunctul ei soţ. Când un eveniment îţi face bine, nu te mai întrebi ce anume l-a declanşat. Încetul cu încetul prindea contur portretul unui bărbat cu un trecut banal, care îşi dusese viaţa într-o discreţie fără egal.

— Avea pasiuni? a întrebat Delphine după o vreme, pentru a accelera puţin lucrurile.

— ...

— Aţi văzut cumva o maşină de scris în pizzerie?

— Poftim? O maşină de scris?

— Da.

— Nu. Niciodată.

— Îi plăcea să citească? a continuat Delphine.

— Să citească? Henri? a răspuns ea zâmbind. Nu, nu l-am văzut niciodată cu o carte în mână. În afară de programul TV, nu citea nimic.

Chipurile celor doi musafiri exprimau un amestec de stupefacţie şi entuziasm. Observându-le tăcerea, Madeleine a adăugat dintr-odată:

— De fapt, îmi amintesc un detaliu. Când am vândut pizzeria, am petrecut zile întregi făcând ordine. Am aranjat toate lucrurile adunate în atâţia ani. Îmi amintesc că am găsit în pivniţă o cutie de carton, plină cu cărţi.

— Aşadar, credeţi că citea pe ascuns la restaurant?

— Nu. L-am întrebat ce era cu ele şi mi-a răspuns că erau cărţi uitate de clienţi de-a lungul vremii. Le pusese acolo în caz că se întorceau după ele. Pe moment, mi s-a părut puţin bizar, fiindcă nu îmi aminteam de niciun client care să-şi fi uitat cartea pe masă. Dar eu nu stăteam mereu acolo. Iar după muncă, adesea eu mă întorceam acasă, iar el rămânea să se ocupe de curăţenie. Petrecea mai mult timp decât mine în restaurant. Sosea dimineaţa, la ora opt, nouă, şi se întorcea acasă la miezul nopţii.

— Oh, lucra mult, a remarcat Frédéric.

— Henri era fericit aşa. Adora dimineţile în care nu îl deranja nimeni. Îşi pregătea aluatul şi se gândea cum să schimbe meniul, astfel încât clienţii să nu se plictisească.

Îi plăcea să inventeze noi tipuri de pizza. Se amuza botezându-le. Îmi amintesc de pizza Brigitte Bardot sau de pizza Stalin cu ardei iute.

— De ce Stalin? a întrebat Delphine.

— Nu ştiu exact. Avea ciudăţeniile lui uneori. Iubea Rusia. În fine, pe ruşi. Zicea că e un popor mândru, cam la fel ca bretonii.

— ...

— Scuzaţi-mă, dar trebuie să îmi vizitez o prietenă la spital. În asta constau ieşirile mele acum. La spital, la casa de pensii sau la cimitir. Este trioul magic. Dar de ce voiaţi să mă vedeţi?

— Trebuie să plecaţi numaidecât?

— Da.

— În cazul acesta, a continuat Delphine dezamăgită, e mai bine să ne vedem altă dată, fiindcă s-ar putea să ne ia ceva timp să vă povestim.

— A... mi-aţi stârnit curiozitatea, dar chiar trebuie să plec.

— Mulţumim că v-aţi rupt din timp ca să ne primiţi.

— Cu plăcere. V-a plăcut ceaiul cu caramel?

— Da, mulţumim, au răspuns Delphine şi Frédéric într-un glas.

— Cu atât mai bine, fiindcă l-am primit cadou şi mie nu îmi place deloc. Aşa că încerc să scap de el oferindu-l musafirilor.

Observând expresia stupefiată a parizienilor, Madeleine a adăugat că era o glumă. Pe măsură

ce îmbătrânea, îşi dădea seama că nimeni nu o mai credea în stare să aibă simţul umorului. Bătrânii trebuie să devină siniştri, să nu înţeleagă nimic şi să nu aibă nici cea mai mică urmă de haz.

Înainte de a se despărţi, Delphine a întrebat-o când s-ar putea revedea. Madeleine a precizat, cu o uşoară ironie, că era liberă de orice obligaţie. Se puteau vedea oricând doreau ei. Aşa că au convenit să se întâlnească în dimineaţa următoare. Atunci bătrâna doamnă s-a apropiat de Frédéric:

— Nu prea arătaţi bine.

— Serios?

— Ar trebui să vă plimbaţi mai mult pe malul mării.

— Aveţi dreptate. Cu siguranţă nu ies suficient din casă.

— Cu ce vă ocupaţi?

— Scriu.

Atunci ea i-a aruncat o privire consternată.

4

De cum a intrat în salonul de spital al prietenei sale, Madeleine i-a povestit despre vizita pe care tocmai o primise. I-a descris în detaliu gluma cu ceaiul cu caramel, încercând să o binedispună. Sylvia o strângea de mână, semn că aprecia relatarea ei. Cele două femei se cunoşteau din copilărie, săriseră coarda împreună în curtea şcolii, îşi împărtăşiseră prima experienţă cu un

băiat, apoi problemele privind educaţia copiilor şi astfel viaţa se scursese până la decesul aproape simultan al soţilor lor; iar acum una avea să plece înaintea celeilalte.

5

După această scurtă vizită, Delphine şi Frédéric s-au hotărât să ia masa de prânz în restaurantul care îi aparţinuse odinioară lui Pick. Pizzeria devenise acum un local a cărui specialitate o reprezentau clătitele, ceea ce părea logic. Când vii în Bretania, te aştepţi să mănânci clătite şi să bei cidru. Trebuie să te supui dictatului culinar al fiecărei regiuni. Astfel, odată cu sosirea noilor proprietari, clientela se schimbase radical; clienţii obişnuiţi cedaseră locul turiştilor.

Au contemplat îndelung locul pentru a se obişnui cu ideea că Pick îşi scrisese romanul aici. Lui Frédéric i se părea puţin probabil:

— Nu are nici pic de farmec, e cald, e gălăgie… tu te imaginezi scriind aici?

— Da. Iarna nu e nimeni prin preajmă. Nu-ţi dai seama acum, dar luni la rând totul e foarte calm aici. E fix atmosfera deprimantă de care au nevoie scriitorii.

— Foarte adevărat! Atmosferă deprimantă, asta îmi spun şi eu când scriu la tine acasă.

— Foarte amuzant…

Erau bine dispuşi şi din ce în ce mai entuziasmaţi de toată această poveste care prindea contur. Personalitatea lui Madeleine îi impresionase. Abia aşteptau să îi vadă reacţia a doua zi, când avea să afle despre îndeletnicirea secretă a soţului ei.

Chelneriţa[8] i-a întrebat ce doresc. De fiecare dată, se desfăşura acelaşi ritual. Delphine alegea foarte repede ce voia să mănânce (în cazul de faţă, o salată cu fructe-de-mare), în timp ce Frédéric ezita minute bune, parcurgând meniul cu o privire rătăcită, asemenea unui scriitor care se poticneşte într-o frază stângace. Pentru a găsi o ieşire din impasul decizional, scruta conţinutul farfuriilor clienţilor din jur. Clătitele păreau bune, dar de care să aleagă? A cântărit argumentele şi contraargumentele, conştient pe bună dreptate că e victima unui blestem. La urma urmei, nu se orienta niciodată spre mâncarea potrivită. Pentru a-l ajuta, Delphine l-a sfătuit:

— Mereu greşeşti. Aşa că, dacă vrei o clătită perfectă, ia una cu ciuperci.

— Da, ai dreptate.

Patroana a asistat la discuţie fără să spună nimic, dar, transmiţându-i comanda soţului ei, a precizat:

— Te previn, este pentru nişte psihopaţi.

---

8 Chelneriţa era patroana; ca şi în cazul soţilor Pick, restaurantul aparţinea unui cuplu.

Ceva mai târziu, delectându-se cu clătită, Frédéric a recunoscut că logodnica lui îi rezolvase problema: era de ajuns să acţioneze contrar propriei intuiţii.

6

În timp ce luau masa de prânz, au dezbătut din nou povestea manuscrisului regăsit:

— Pick e Vivian Maier a noastră, a decretat Delphine.

— Cine?

— Nemaipomenita fotografă ale cărei instantanee au fost descoperite după moartea ei.

— A, da! Ai dreptate. Pick e Vivian a noastră…

— E, practic, aceeaşi poveste. Iar oamenii adoră asta.

POVESTEA LUI VIVIAN MAIER (1926 – 2009)

La Chicago, o americancă de origine franceză, ceva mai excentrică, şi-a petrecut viaţa făcând fotografii, fără să le arate nimănui, fără să se gândească să le expună vreodată, iar adesea fără a avea suficiente fonduri pentru a le developa. Aşadar, nu şi-a văzut mare parte din rodul muncii, dar era conştientă de talentul ei. Şi atunci de ce nu a încercat să trăiască de pe urma artei sale? Îmbrăcată cu rochii largi, nedespărţită de pălăria

ei veche, îşi câştiga existenţa ca guvernantă. Copiii de care a avut grijă nu o pot uita. Şi nu pot uita nici aparatul ei de fotografiat, pe care îl purta mereu atârnat de-a curmezişul pieptului. Dar cine şi-ar fi imaginat atunci că are un simţ artistic excepţional?

Ea, care într-un sfârşit şi-a pierdut minţile, a lăsat în urmă mii de fotografii a căror valoare creşte de la o zi la alta de când au fost descoperite. La capătul vieţii, când se afla în spital şi era în imposibilitatea de a-şi mai plăti boxa în care îşi depozitase rodul vieţii sale artistice, cutiile conţinând instantaneele ei au fost scoase la licitaţie. Un tânăr care pregătea un film despre oraşul Chicago din anii 1960 le-a cumpărat pe toate la un preţ derizoriu. A căutat numele fotografei pe Google, dar nu a găsit nimic. A făcut un site pe internet şi a expus fotografiile acestei necunoscute şi a primit sute de comentarii ditirambice. Opera lui Vivien Maier nu putea lăsa lumea indiferentă. Câteva luni mai târziu, a tastat din nou numele ei pe un motor de căutare şi de astă dată a dat peste anunţul morţii sale. Doi fraţi organizaseră ceremonia de înmormântare a fostei lor „doice”. Tânărul i-a sunat şi astfel a descoperit că geniul ale cărui fotografii le deţinea muncise mare parte din viaţă ca dădacă.

Iată un exemplu nemaiîntâlnit de viaţă

artistică cvasisecretă. Pe Vivien Maier nu o interesa recunoaşterea şi cu atât mai puţin să-şi expună munca. Astăzi, opera ei face înconjurul lumii, iar ea e considerată una dintre cele mai mare artiste ale secolului XX. Fotografiile ei sunt impresionante, o modalitate unică de a imortaliza scene din viaţa cotidiană, din unghiuri ieşite din comun. Dar fulgerătoarea ei notorietate postumă în mod cert are legătură cu povestea ei incredibilă. Cele două sunt de nedespărţit.

*

Pentru Delphine, comparaţia cu Pick era justificată. În cazul de faţă, un pizzar breton scrisese un mare roman într-un secret absolut. Un bărbat care nu încercase niciodată să-l publice. Faptul avea să intrige pe toată lumea, cu siguranţă. Delphine a început să-şi bombardeze logodnicul cu întrebări de genul: „Tu când crezi că scria? Care era starea lui de spirit? De ce nu a arătat nimănui cartea niciodată?” Frédéric se străduia să-i răspundă în maniera unui romancier care încearcă să definească psihologia unui personaj.

7

Pick ajungea devreme la restaurant în fiecare dimineaţă, precizase Madeleine. Poate că atunci scria, în timp ce aluatul de pizza se odihnea? Şi lăsa deoparte maşina de scris când venea soţia lui.

Astfel, nimeni nu avea cum să ştie. Fiecare om îşi are grădina lui secretă. A lui era scrisul. Era logic că nu încercase să îşi publice romanul, a continuat Frédéric. Nu avea niciun chef să îşi împărtăşească pasiunea secretă oricui. Cunoscând povestea bibliotecii refuzaţilor, probabil că îşi dusese personal romanul acolo. Însă exista un detaliu care lui Delphine i se părea că nu se potriveşte: de ce îl semnase cu numele lui? În orice moment, cineva putea să-l citească şi să-şi dea seama. Ceva nu se lega între această viaţă ascunsă şi riscul de a fi astfel descoperit. Cu siguranţă se gândea că nimeni nu va scotoci prin fundul bibliotecii. Era ca o sticlă aruncată în mare. Să scrii o carte şi să o abandonezi undeva. Şi, cine ştie? poate că într-o bună zi cineva o va descoperi.

Încă un detaliu i-a atras atenţia lui Delphine. Magali îi explicase că autorii erau obligaţi să vină personal şi să-şi lase manuscrisele acolo. Era uimitor cum un om cu o asemenea înclinaţie spre mister se supusese unei astfel de exigenţe. Probabil că îl cunoştea pe Gourvec, din moment ce fuseseră vecini jumătate de secol. Care era relaţia dintre ei? Poate că bibliotecarii depun un jurământ, ca doctorii, a sugerat Frédéric. Şi, în consecinţă, respectă secretul profesional. Sau poate că, aducându-şi romanul aici, Pick adăugase:

„Jean-Pierre, contez pe tine că nu îmi vei

divulga taina atunci când vei veni la o pizza…” Frază ce părea prea simplă pentru un om cu un talent literar secret ca al lui, dar probabil că aşa se întâmplase.

Delphine şi Frédéric fremătau de plăcerea de a pune cap la cap toate posibilităţile, de a încerca să definească romanul din spatele romanului. Atunci, autorul volumului *Cada* a fost străfulgerat de o idee:

— Ce ai zice dacă aş relata această poveste? Detalii din culisele descoperirii noastre.

— Da, e o idee foarte bună.

— Aş putea-o numi *Manuscrisul găsit la Crozon.*

— Bună referinţă!

— Sau *Biblioteca manuscriselor refuzate.* Îţi place?

— Da, aşa e şi mai bine, a răspuns Delphine. În orice caz, câtă vreme o publici la noi, şi nu la Gallimard, orice titlu îmi convine.

8

În aceeaşi seară, în casa familiei Despero, celebrul roman era pe buzele tuturor. Fabienne îl găsea foarte personal: „Pare a fi un roman autobiografic, a cărui acţiune se desfăşoară în regiunea…”

Delphine nu se gândise la dimensiunea intimă

a romanului. Spera că Madeleine nu îl va simţi astfel, fiindcă s-ar putea opune publicării. Mai târziu va avea destul timp ca, explorând viaţa lui Pick, să descopere sau nu legături personale. În sfârşit, tânăra editoare a decis să ia comentariul mamei sale drept un element încurajator: când îţi place o carte, vrei să afli mai multe. Ce e adevărat? Ce a trăit realmente autorul? Mai mult decât în cazul tuturor celorlalte arte, care sunt figurative, latura intimă însoţeşte neîncetat literatura. Spre deosebire de Gustave Flaubert cu Emma, Leonardo da Vinci nu ar fi putut să spună nicicând: „Gioconda sunt eu”.

Nu trebuia să anticipeze nimic, desigur, dar Delphine şi-i imagina deja pe cititori răscolind viaţa lui Pick. Se putea întâmpla orice cu această carte, o simţea, deşi nimic nu e previzibil. Câte eşecuri trebuie să fi înregistrat editorii siguri că au în mână un bestseller; şi invers, câte succese literare se născuseră din pură întâmplare! Pentru moment, trebuia să o convingă pe văduva lui Pick.

Lui Frédéric i se părea amuzant să o poreclească *dama de pică,* dar Delphine nu avea chef de râs. Lucrurile erau serioase. Trebuia să semneze contractul. Frédéric încerca să o încurajeze:

— Ce motive ar avea să te refuze? E plăcut să descoperi că, fără să vrei, ţi-ai petrecut viaţa în

compania unui Fitzgerald al pizzei…

— Da, cu siguranţă. Însă va afla totodată că a trăit alături de un necunoscut.

Delphine se temea că îi va provoca un şoc. Madeleine îi spusese limpede că soţul ei nu citise niciodată. Dar poate că Frédéric avea dreptate, poate că aveau să-i dea o veste bună. În fond, nu îi dezvăluiau existenţa altei femei, ci a unui roman[9].

9

Spre sfârşitul dimineţii, Delphine şi Frédéric au sunat la uşa doamnei Pick. Femeia a deschis imediat şi i-a poftit înăuntru. Pentru a evita să intre direct în subiect, au vorbit puţin despre vreme, apoi despre prietena bolnavă pe care Madeleine o vizitase cu o zi în urmă. Frédéric, care se interesase de starea ei, nu prea ştia să se prefacă absorbit de ceva ce nu îl interesa de fapt, aşa că ea i-a răspuns:

— Chiar vreţi să ştiţi?

— …

— Mai bine mă duc să fac un ceai.

Madeleine s-a retras în bucătărie, dându-i astfel timp lui Delphine să îl săgeteze cu privirea pe însoţitorul ei. În dragoste, ajungem uneori să exagerăm realitatea, descriindu-l caricatural pe celălalt. Pentru Delphine, Frédéric devenise prototipul inadaptatului social, iar el o considera o

9 Unii ar spune că e acelaşi lucru.

persoană ambiţioasă peste măsură. Delphine l-a admonestat în şoaptă:

— Nu e momentul să faci exces de zel. Se vede că îi plac relaţiile sincere.

— Încerc să creez o atmosferă de încredere. Şi nu mai face pe sfânta! Sunt sigur că ai printat deja contractul.

— Eu? Nu. Doar l-am pregătit în calculator.

— Eram sigur. Te cunosc ca pe propriul buzunar. Cât vrei să-i propui drept de autor?

— 8%, a mărturisit ea puţin jenată.

— Şi la drepturile pentru difuzarea audiovizuală?

— 50%-50%. Procentul clasic. Crezi că s-ar putea ecraniza?

— Da, ar ieşi un film formidabil. Ar putea avea şi o versiune americană. Acţiunea s-ar petrece pe lângă San Francisco, într-un peisaj acoperit de ceaţă.

— Iată ceaiul cu caramel, a anunţat Madeleine apărând brusc în salon şi întrerupând conversaţia celor doi tineri fascinaţi de contract.

Oare îşi imagina ea că, purtaţi de val, musafirii îl şi vedeau deja pe George Clooney în rolul soţului ei?

La fel de obsedat de orologiu ca în ziua precedentă, Frédéric se întreba cum poţi judeca limpede într-un spaţiu supus unei asemenea tiranii sonore. Încerca să gândească în scurta linişte

dintre secunde, misiune la fel de imposibilă ca aceea de a te strecura printre stropi într-o zi ploioasă. Se gândea în special că era de preferat s-o lase pe Delphine să vorbească, fiindcă se pricepe mai bine.

— Cunoaşteţi biblioteca din Crozon? a început ea.

— Da! De altfel, l-am cunoscut şi pe Gourvec, fostul bibliotecar. A fost un om de ispravă, un pasionat. Dar de ce mă întrebaţi? Vreţi să împrumut o carte?

— Nu. Vă spunem despre ea deoarece biblioteca are o particularitate. Ştiţi cumva despre ce e vorba?

— Nu, nu ştiu. Şi nu vă mai învârtiţi atât în jurul cozii, spuneţi-mi odată ce vreţi de la mine! Doar n-am toată viaţa înainte, a răspuns ea pe acelaşi ton sarcastic care îi nedumerea pe musafiri, împiedicându-i să zâmbească.

Atunci, Delphine a început o istorisire lungă, care nu avea meritul de a intra direct în subiect. De ce venise această tânără să-i spună povestea bibliotecii din colţ? se întreba Madeleine. Nu o mira proiectul lui Gourvec privind manuscrisele refuzate. Din politeţe şi din respect faţă de sufletul unei persoane decedate, îi descrisese frumos firea pasionată. Dar, din punctul ei de vedere, omul era cam nebun. Lumea îl credea cultivat, însă Madeleine îl percepuse întotdeauna drept un

etern adolescent incapabil să ducă o viaţă de adult. De fiecare dată când îl întâlnise, se gândise la un tren care deraiază. Şi în plus ea ştia unele lucruri. O cunoscuse pe soţia lui. Lumea se contrazisese cu privire la motivele fugii sale, dar Madeleine cunoştea adevărul. Ştia de ce plecase soţia lui Gourvec.

Când vrei să obţii ceva, trebuie să prelungeşti discuţia, opina Delphine. În consecinţă, împodobea istoricul bibliotecii cu detalii, unele pure invenţii. Frédéric o privea fascinat, întrebându-se dacă nu cumva ea ar fi trebuit să fie scriitoare. Zugrăvea cu un simţ nemaipomenit o epocă pe care nu o cunoscuse decât de foarte departe. Era animată de o dorinţă sinceră. Într-un târziu, Delphine a atacat subiectul, punând întrebări despre Henri. Văduva vorbea despre el cu aceeaşi dragoste ca atunci când era în viaţă. Uitându-se la Frédéric, a precizat: „Fotoliul în care v-aţi aşezat era al lui. Nimeni altcineva nu avea voie să stea în el. Când se întorcea seara târziu, îi plăcea să se aşeze acolo. Era momentul lui de respiro. Îmi plăcea să-l privesc, cu aerul lui visător. Îi prindea bine o pauză. Trebuie spus că muncea încontinuu. Într-o zi am vrut să număr câte pizze făcuse. Cred că peste zece mii. Nu-i o nimica toată. Aşa că se aşeza în fotoliu…” Frédéric a dat să se ridice, dar Madeleine nu l-a lăsat: „Nu are niciun rost, oricum nu se mai întoarce”.

Femeia dură şi ironică de până atunci le apărea acum mai umană şi mai emoţionantă. Discuţia decursese la fel ca în ziua anterioară. După ce pomeniseră de soţul ei, Madeleine lăsase adevărul să iasă la iveală, respectiv durerea de a fi văduvă. Delphine a început să ezite; dacă descoperirea o va face să sufere? Într-o clipă, i-a transmis din priviri gândul ei lui Frédéric, tentată să renunţe.

— Dar de ce mă întrebaţi atâtea despre trecut? a iscodit-o Madeleine.

Întrebarea a rămas fără răspuns. S-a aşternut o linişte stânjenitoare, chiar şi zgomotul orologiului a părut mai slab în urechea lui Frédéric. Sau se obişnuise deja cu el?

Într-un târziu, Delphine i-a răspuns:

— În această bibliotecă a refuzaţilor am găsit o carte scrisă de soţul dumneavoastră.

— De soţul meu? glumiţi?

— Manuscrisul este semnat de Henri Pick şi, din câte ştim, nu există altcineva pe nume Henri Pick. În plus, locuia la Crozon, aşa că nu poate fi decât el.

— Să fi scris Henri al meu o carte? Sincer, m-ar mira. Nu mi-a scris niciodată nici măcar un cuvânt. O poezie, nici atât. Imposibil! Nu mi-l pot imagina scriind!

— Şi totuşi, despre el e vorba. Poate că scria câte puţin la restaurant în fiecare dimineaţă.

— Şi nu mi-a oferit niciodată flori.

— Ce legătură are? a întrebat-o Delphine surprinsă.

— Nu ştiu… ziceam şi eu…

Lui Frédéric i se părea foarte frumoasă asocierea cu florile. Era o legătură minunată în sufletul lui Madeleine, de parcă petalele ar fi fost transpunerea vizuală a talentului de a scrie.

10

Bătrâna a reluat discuţia cu aceeaşi neîncredere. Dacă cineva îi scrisese numele pe o carte folosindu-se de identitatea lui?

— Nu se poate. Gourvec nu accepta decât manuscrisele aduse direct de autor. Iar data depunerii a fost imediat după deschiderea bibliotecii.

— Vreţi să am încredere în Gourvec? De unde ştiţi că nu s-a folosit chiar el de numele soţului meu?

— …

Delphine nu ştia ce să-i răspundă. La urma urmei, Madeleine avea dreptate. Momentan, în afară de numele de pe manuscris, nimic nu dovedea că romanul fusese scris de Pick.

— Soţului dumneavoastră îi plăcea Rusia… i-a amintit atunci Frédéric. Aşa ne-aţi spus.

— Da, şi?

— Romanul său vorbeşte despre cel mai mare poet rus. Despre Puşkin.

— Despre cine?

— Puşkin. Nu prea e citit în Franţa. Trebuie să fii cu adevărat pasionat de cultura rusă ca să poţi vorbi despre el…

— Să nu exagerăm! Doar pentru că a născocit pizza, Stalin nu înseamnă că ştia cine e Puşkin. Sunteţi foarte ciudaţi amândoi.

— Cel mai bine ar fi să citiţi romanul, a întrerupt-o Delphine. Sunt sigură că veţi recunoaşte în el vocea soţului dumneavoastră. Ştiţi, adesea, oamenii au câte o pasiune secretă pe care nu vor să o împărtăşească. Poate e şi cazul dumneavoastră.

— Nu. Mie îmi place să brodez. Şi nu văd de ce i-aş fi ascuns asta lui Henri.

— Dar secrete? a intervenit Frédéric. Cu siguranţă i-aţi ascuns soţului dumneavoastră unele lucruri de-a lungul vieţii. Oricine are secrete, nu-i aşa?

Lui Madeleine nu îi plăcea turnura pe care o lua conversaţia. Cine se credeau? Şi toată povestea asta cu romanul… Nu îi venea să creadă. Henri… scriitor? Să fim serioşi… Până şi meniul zilei de pe plăcuţa din ardezie a restaurantului tot ea îl scria. Şi atunci, cum să fi putut să comenteze opera unui poet rus? Şi o poveste de dragoste. Asta ziseseră cei doi. O poveste de dragoste? Henri? Nu-i scrisese niciodată o vorbă

drăgăstoasă. Deci să născocească un întreg roman era imposibil.

Singurele cuvinte pe care i le adresase în scris erau invariabil legate de logistica pizzeriei: „Să nu uiţi să cumperi făină; sună-l pe tâmplar pentru noile scaune; comandă nişte chianti”. Tocmai acest om să fi scris un roman? Nu-i venea să creadă. Dar, din experienţă, ştia că adesea oamenii îţi rezervă surprize. Auzise de atâtea ori poveşti despre vieţi paralele.

A început să enumere toate lucrurile pe care Henri nu le ştiuse despre ea. Partea intimă şi inaccesibilă a vieţii ei. Toate lucrurile pe care putuse să i le ascundă sau compromisurile cu adevărul; el ştia ce îi place şi ce nu, îi cunoştea trecutul şi familia, dar restul îi rămânea străin. Nu ştia nimic despre coşmarurile şi dorinţele ei, nu ştia despre amantul pe care îl avusese în 1972 şi despre durerea de a nu-l mai fi revăzut de atunci, nu ştia că şi-ar fi dorit să mai aibă un copil, în ciuda a ceea ce afirma; adevărul era cu totul altul: nu mai putea să rămână însărcinată. Cu cât se gândea, cu atât îşi dădea seama că soţul ei nu o cunoscuse pe deplin. În cele din urmă, a ajuns la concluzia că povestea romanului ar putea fi adevărată. H ponegrise pe Henri; fără îndoială că nu citea şi că nu părea să-l intereseze literatura, dar ea considerase întotdeauna că el vede viaţa într-o lumină aparte. Spunea că Henri are un spirit elevat; nu judeca niciodată oamenii, analizând pe

îndelete înainte să emită o părere despre cineva. Era un om cu simţul măsurii, care se retrăgea cu uşurinţă din mijlocul lumii pentru a o înţelege. Desăvârşindu-i portretul, Madeleine reducea imposibilitatea de a şi-l imagina pe soţul ei scriitor.

Câteva minute mai târziu, şi-a spus chiar că era posibil. Improbabil, da, şi totuşi posibil. Şi apoi mai era un element de luat în considerare: îi plăcea această manifestare a trecutului. Era dispusă să creadă în orice i-ar fi permis să intre din nou în legătură cu Henri, aşa cum alţii se apucă de spiritism. Dacă lăsase acest roman pentru ea? Pentru a se întoarce şi a o lua prin surprindere. Pentru a-i spune că încă e aici; un roman prin care să-i şoptească la ureche şi să-şi dezvăluie prezenţa; pentru ca trecutul lor să fie încă viu. Şi atunci, Madeleine a întrebat:

— Pot să citesc romanul?

11

Pe drumul de întoarcere la Morgat, Frédéric a încercat să atenueze dezamăgirea logodnicei sale. Nu greşiseră că nu discutaseră imediat despre publicare. Trebuia să înainteze cu blândeţe, să o lase pe femeie să se obişnuiască treptat cu această descoperire. Odată ce va citi romanul, nu va mai avea nicio îndoială. O astfel de carte nu mai putea fi ţinută multă vreme în umbră. Cu

siguranţă că va fi extrem de mândră că i-a fost alături celui care a scris acest roman; putea să susţină că ea îl inspirase, începutul carierei de muză nu impune limită de vârstă.

12

Cititorii se regăsesc mereu într-un fel sau altul într-o carte. Cititul este o provocare complet egocentrică. Căutăm inconştient ceva în care să ne regăsim. Autorii pot scrie poveşti dintre cele mai bizare sau mai improbabile, şi întotdeauna se vor găsi cititori care să spună: „Incredibil, mi-aţi povestit viaţa!”

În ceea ce o priveşte pe Madeleine, sentimentul era lesne de înţeles. Poate că soţul ei scrisese romanul. Aşa că ea urmărea mai atent decât oricine asemănările cu viaţa lor. O descumpănea felul în care el descrisese coasta Bretaniei, destul de sumar pentru cineva care avea în sânge această regiune. Era cu siguranţă un fel de a spune că puţin contează decorul. Contează intimitatea, precizia emoţiilor. Şi erau atâtea emoţii! O surprindeau descrierile senzuale, ca să nu spunem erotice. În ochii lui Madeleine, soţul ei fusese întotdeauna atent, dar puţin cam lipsit de delicateţe, binevoitor, dar nu tocmai romantic. Romanul sublinia delicateţea sentimentelor dintre personaje. Şi era atât de

trist. Personajele se înlănţuiau înainte să se despartă. Se atingeau cu o frenezie disperată. Pentru a vorbi despre ultimele ore ale unei poveşti de dragoste, autorul folosea metafora unei lumânări care se consumă lent, într-o agonie de lumină. Flacăra rezista din necesitate, ai fi crezut-o moartă, dar nu, supravieţuirea ei era atât de frumoasă şi dura ore în şir, continuând să adăpostească speranţa.

Cum putuse soţul ei să dea glas unei expresii de o asemenea intensitate? La drept vorbind, lectura romanului o purtase pe Madeleine înapoi, la începutul propriei lor poveşti de dragoste. Totul îi revenea acum în memorie, îşi amintea că, în vara când avea şaptesprezece ani, trebuise să plece două luni cu părinţii în nordul Franţei, ca să-şi viziteze rudele. Pe-atunci ei doi erau deja îndrăgostiţi şi despărţirea fusese atât de dureroasă. Aşa că petrecuseră o după-amiază întreagă îmbrăţişaţi, încercând să memoreze fiecare detaliu despre celălalt şi promiţându-şi că se vor gândi în permanenţă la iubirea lor. Episodul îi ieşise complet din minte. Cu toate acestea, fusese un element definitoriu al relaţiei lor. Lunga despărţire impusă le întărise iubirea. Când s-au revăzut, în septembrie, şi-au promis că nu se vor mai despărţi niciodată.

Madeleine era profund emoţionată. Soţul ei purtase în suflet teama de a o pierde şi o redase

mai târziu prin cuvinte. Nu înţelegea de ce nu voise să îi arate nimic, dar avea motivele lui, fără îndoială. Acum era sigur. Henri scrisese o carte. Madeleine a lăsat deoparte neîncrederea iniţială, abandonându-se în voia noii realităţi.

13

De îndată ce a terminat de citit, Madeleine a sunat-o pe Delphine. Avea vocea schimbată, copleşită de emoţie. A încercat să-i spună că e un roman frumos, dar nu a reuşit. A preferat să invite din nou tânărul cuplu să îi facă o vizită a doua zi.

În timpul nopţii se trezise să recitească unele pagini pe sărite. Cu acest roman, Henri se întorcea să o vadă la aproape doi ani de la moartea sa, ca pentru a-i spune: „Nu mă uita!” Şi totuşi, ea tocmai asta făcuse. Nu complet, desigur; se gândea la el adesea. Dar se obişnuise uşor să trăiască singură. Lumea îi lăudase forţa şi curajul, deşi ei nu-i fusese chiar atât de greu. Se pregătise pentru clipa fatală şi o întâmpinase cu calm. Te obişnuieşti mai uşor decât crezi cu ceea ce pare insuportabil. Şi iată că el se întorcea la ea prin intermediul unui roman.

În faţa tânărului cuplu, Madeleine a încercat să exprime în cuvinte ce simte:

— E totuşi ciudat ca Henri să se întoarcă astfel. Am impresia că acum îl descopăr.

— Nu, nu puteţi să spuneţi asta, a replicat Delphine. Era secretul lui. Nu avea încredere în el, evident.

— Credeţi?

— Da. Sau poate că nu v-a spus nimic, fiindcă voia să vă facă o surpriză. Dar cum nimeni nu a vrut să-i publice cartea, a pus-o deoparte. Şi mai târziu, când Gourvec a deschis biblioteca refuzaţilor, şi-a zis că e locul perfect pentru el.

— Poate. În orice caz, nu prea mă pricep, dar mi s-a părut frumos. Şi povestea poetului e foarte interesantă.

— Da, e într-adevăr un roman minunat, a repetat Delphine.

— Cred că l-au inspirat cele două luni în care am fost despărţiţi, la şaptesprezece ani, a adăugat Madeleine.

— Chiar aşa? a întrebat Frédéric.

— Da. În fine, a schimbat multe lucruri.

— E firesc, a zis Delphine. Doar e un roman. Dar, dacă v-aţi regăsit în el, atunci, nu mai încape nicio îndoială.

— Cu siguranţă.

— Sau încă vă îndoiţi?

— Nu ştiu. Sunt puţin nedumerită.

— Vă înţeleg, a liniştit-o Delphine, punând mâna pe mâna lui Madeleine.

O clipă mai târziu, bătrâna a reluat discuţia:

— Soţul meu a lăsat în pod o mulţime de cutii

de carton. Eu, una, nu pot să urc acolo. Dar după moartea lui Joséphine a aruncat o privire prin ele.

— Joséphine e fiica dumneavoastră? s-a interesat Delphine.

— Da.

— Şi a găsit lucruri interesante?

— Nu. Mi-a zis că majoritatea erau cărţi de contabilitate şi arhivele restaurantului. Dar va trebui să ne întoarcem la ele. Ea s-a uitat doar în fugă. Poate că Henri a lăsat acolo vreo explicaţie sau o altă carte.

— Da, trebuie să vedem, a confirmat Frédéric înainte de a pleca la baie. De fapt, voia să o lase pe Delphine singură cu Madeleine, deoarece simţea că acum îi va vorbi despre publicare.

Frédéric s-a plimbat puţin prin casă şi a examinat dormitorul. Acolo a zărit nişte papuci bărbăteşti, ai lui Henri[10], negreşit. I-a fixat cu privirea o clipă, viziune din care a luat naştere imaginea lui Henri. Semăna cu Bartleby, eroul lui Herman Melville. Copistul care strigă în gura mare şi fără oprire că preferă să nu facă nimic, din dorinţa arzătoare de a se sustrage oricărei activităţi. Un personaj devenit simbolul renunţării. Lui Frédéric îi plăcuse dintotdeauna această figură a opoziţiei sociale şi o folosise drept sursă de inspiraţie pentru romanul său *Cada.* Acelaşi lucru se putea spune şi despre Pick. Atitudinea lui sugera un soi de refuz al lumii, de parcă ar fi fost

10

însufleţit de ambiţia de a rămâne în umbră, în contradicţie cu o epocă în care toată lumea caută să iasă la lumină.

Partea a patra

1

Pe culoarele editurii începea să umble zvonul publicării unei cărţi eveniment. Delphine înţelesese că trebuia să ofere cât mai puţine

detalii înainte de apariţie, lăsând astfel să se instaleze misterul şi de ce nu şi câteva neadevăruri. Când o întreba cineva despre ce e vorba în carte, răspundea pur şi simplu: este un autor breton mort. Unele fraze au darul de a pune capăt discuţiei.

2

Frédéric se prefăcea că e gelos: „Nu mai ai ochi decât pentru Pick zilele astea. *Patul* meu nu te mai interesează?” Delphine îl liniştea uneori prin cuvinte, alteori cu trupul. Se îmbrăca aşa cum voia el, ca apoi el să o dezbrace aşa cum îşi dorea ea. Dorinţa lor nu avea nevoie de artificii ca să rămână la fel de intensă; iar amorul fizic era în continuare cel mai comod subiect de conversaţie pentru ei. Timpul se scurgea repede de când se cunoscuseră; o accelerare în cursul căreia minutele nu au mereu ocazia să respire. Astfel, plictiseala părea un teritoriu inaccesibil.

Alteori trebuiau să-şi găsească cuvintele. Adesea, Frédéric era gelos pe Pick. Pe Delphine o enervau gesturile puerile efemere ale logodnicului ei. Scrisul în exces îţi poate da o atitudine infantilă. Când făcea pe neînţelesul, ea voia să-l scuture puţin. Dar în realitate îi plăceau temerile lui. Se simţea indispensabilă pentru acest bărbat; nu vedea în punctele lui slabe nişte defecte

incomensurabile, ci mai degrabă, răni superficiale. Frédéric se prefăcea că e slab; îşi ascundea forţa în spatele rătăcirilor. Ca să scrie, avea nevoie de aceste două energii contradictorii. Se simţea pierdut şi melancolic, dar purta în suflet o ambiţie bine ancorată în realitate.

Un alt element demn de a fi precizat: Frédéric detesta întâlnirile. Nimic nu îl obosea mai mult decât ideea de a se vedea cu cineva şi de discuta într-o cafenea. Considera nepotrivit felul în care oamenii se întâlneau şi stăteau la taclale câte o oră, două. El prefera să converseze cu oraşul, adică să se plimbe. Scria toată dimineaţa, apoi umbla cu paşi mari pe străzi, încercând să observe tot, mai ales femeile. Uneori trecea prin faţa unei librării şi i se părea dureros. Intra în acest loc aparent deprimant pentru un autor de romane, încercând din răsputeri să-l descopere pe al lui. Desigur, *Cada* nu se mai găsea pe nicăieri, dar spera că un librar uitase să o returneze editurii sau poate alesese să o mai păstreze pe raft? Căuta pur şi simplu o dovadă a existenţei sale, chinuit cum era de îndoială. Oare chiar publicase o carte? Avea nevoie de o dovadă palpabilă.

Într-o zi a întâlnit întâmplător o fostă prietenă, Agathe. Nu o mai văzuse de mai bine de cinci ani. Aparţinea unei perioade din trecutul lui. Revăzând-o, mintea i-a zburat la vremurile când era alt om. Agathe îl cunoscuse pe Frédéric cel

neisprăvit: un soi de schiţă a lui. Astăzi, ea era mai frumoasă decât fusese vreodată alături de el. Ruptura lor nu fusese una dramatică, ci mai degrabă rodul unui acord comun. Expresie rece, care asimilează cuplul unui contract şi care evocă, în fond, acordul comun asupra lipsei iubirii. Se înţelegeau bine, dar după despărţire nu se mai revăzuseră niciodată. Încetaseră să se mai sune, să-şi mai împărtăşească noutăţile. Nu mai aveau nimic să-şi spună. Se iubiseră, apoi nu se mai iubiseră.

A venit, desigur, momentul întrebărilor despre prezent. „Cu ce te ocupi?” l-a iscodit Agathe. Frédéric ar fi vrut să-i răspundă „cu nimic", dar apoi s-a hotărât să-i spună că scrie un al doilea roman. Chipul ei s-a înseninat: „Pe bune? Ai publicat o carte?" Părea fericită că el îşi îndeplinise în sfârşit visul, fără a bănui că tocmai atinsese un punct sensibil. Dacă nici măcar această femeie pe care o iubise, alături de care petrecuse trei ani, al cărei miros de la subsuoară îl cunoştea la perfecţie, nu ştia că el a publicat *Cada,* eşecul devenea insuportabil. Prefăcându-se bucuros de neaşteptata revedere, a plecat fără să-i pună vreo întrebare. Femeia şi-a spus că el nu se schimbase deloc, că totul trebuia să graviteze mereu în jurul lui. Nici nu-şi imagina cât de tare îl rănise.

Era o rană narcisistă la un alt nivel, atingea ceea ce am putea numi *cercul intim.* Într-un fel, el

îi interzicea lui Agathe să ignore faptul că publicase un roman. Năucit de importanţa pe care o acorda acestei informaţii, preferase să pună capăt discuţiei. Apoi, deodată, se hotărâse să o prindă din urmă. Din fericire, ea mergea încet, asta nu se schimbase. Agathe avea felul ei de a înainta, aşa cum citeşti un roman fără să sari niciun rând. Ajuns lângă ea, a studiat-o câteva secunde înainte de a-i pronunţa numele la ureche. Ea s-a întors speriată:

— Ah, tu erai! M-ai speriat.

— Da, scuză-mă! Mă gândeam că întâlnirea noastră a fost prea scurtă. Nu mi-ai spus nimic despre tine. N-ai vrea să bem o cafea?

3

Lui Madeleine îi era totuşi greu să accepte ideea că soţul ei nu-i împărtăşise nimic despre pasiunea lui, literatura. Trecutul îmbrăca o altă haină, ca un tablou sau un peisaj pe care îl priveşti din unghiul opus. Se simţea jenată şi nu voia să mintă. Putea foarte bine să spună că, de fapt, ştia că Henri scrisese o carte. Cine ar fi contrazis-o? Dar nu, nu putea face asta. Trebuia să-i respecte dorinţa şi să păstreze secretul. Dar de ce îi ascunsese totul? Cele câteva pagini adânceau un gol între ei. Bănuia că el nu scrisese o asemenea carte în două săptămâni. Trebuie să-i fi luat câteva luni de muncă, poate chiar ani. Trăise zi de zi cu

această poveste în suflet. Iar seara, când se culcau unul lângă celălalt, încă se mai gândea la romanul lui. Dar, când vorbea cu ea, nu-i povestea decât despre problemele cu clienţii şi cu furnizorii.

O bântuia încă o întrebare: oare Henri îşi dorise să publice romanul? La urma urmei, îl lăsase în bibliotecă, în loc să îl arunce. Trebuie să fi sperat că cineva o să-l citească, dar nimic nu era sigur. Ce ştia ea despre ce-şi dorise el şi ce nu? Pe moment, totul era neclar. După o clipă, şi-a zis că ar putea fi o modalitate de a-l readuce la viaţă. În definitiv, era singurul lucru care conta. Lumea va vorbi despre el şi astfel se va afla din nou printre cei vii. E privilegiul artiştilor, acela de a învinge moartea prin operele pe care le lasă în urmă. Şi dacă nu era decât începutul? Oare Henri făcuse în viaţă şi alte lucruri ce aveau să fie descoperite mai târziu? Poate că se număra printre acei oameni care se evidenţiază în absenţă.

De la moartea lui, ea nu mai voise niciodată să urce în pod. Henri depozitase acolo cutii de carton, lucruri adunate de-a lungul anilor. Nici măcar nu ştia exact ce se află acolo. Joséphine le trecuse prea repede în revistă; trebuia să cerceteze mai amănunţit. Dacă va mai găsi un roman? Dar era complicat să ajungi sus. Trebuia să urci pe o scară, ceea ce ea nu putea face. Cred că i-a convenit de minune, şi-a zis în sinea ei. A

putut să pună acolo tot ce-a vrut, sigur fiind că eu nu voi intra niciodată. Avea nevoie de fiica ei. Va profita de ocazie ca să-i povestească în sfârşit despre romanul tatălui ei. Până atunci îi fusese imposibil să abordeze subiectul. Nu vorbeau prea des, evident, dar o asemenea descoperire ar fi putut fi împărtăşită mai repede. Adevărul era că povestea romanului conturase o relaţie cu totul nouă între Madeleine şi soţul ei, relaţie în care nu reuşea să includă prezenţa fiicei lor. Însă nu o mai putea ţine prea mult la distanţă. Cartea urma să fie publicată în curând. Desigur că şi Joséphine avea să reacţioneze ca ea, avea să fie copleşită de uimire. Madeleine se temea de acel moment dintr-un cu totul alt motiv: fiica ei o obosea îngrozitor.

4

Joséphine avea ceva mai mult de cincizeci de ani şi, de când divorţase, se neglija complet. Nu putea să lege două fraze fără să răsufle din greu. Cu câţiva ani înainte, fiicele şi soţul ei părăsiseră locuinţa aproape simultan. Fetele, ca să-şi croiască propriul drum în viaţă, iar el, pentru a trăi fără ea. După ce dăduse totul pentru a le oferi o existenţă armonioasă, dintr-odată se trezise singură. Efectele şocului emoţional pendulau între melancolie şi agresivitate. Era dureros să vezi o femeie renumită pentru energia şi sinceritatea ei adâncindu-se într-o stare atât de sumbră. Ar fi

putut fi o criză trecătoare, un obstacol de depăşit, dar durerea se adâncea, îmbrăcându-i trupul cu o nouă haină de tristeţe şi amărăciune. Din fericire, îşi iubea munca. Ţinea un magazin de lenjerie, în care îşi petrecea zilele ca într-un cocon ce o apăra de brutalitate.

Fiicele ei plecaseră să deschidă un restaurant la Berlin şi le vizitase de câteva ori. Rătăcind prin acest oraş deopotrivă modern şi marcat de cicatricile trecutului, admisese că putem depăşi necazurile nu uitându-le, ci acceptându-le. Fericirea se putea construi pe o temelie marcată de suferinţă. Dar era mai uşor de zis decât de făcut, iar oamenii aveau la dispoziţie mai puţin timp decât oraşele pentru a se reconstrui. Joséphine vorbea adesea cu fiicele ei la telefon, dar nu-i era suficient, ea voia să le vadă. Şi fostul soţ o suna din când în când să o întrebe ce mai face, dar pentru ea era o corvoadă, un soi de service post-despărţire. Minimaliza fericirea care îi caracteriza noua viaţă, deşi era extrem de mulţumit fără ea. Desigur că nu-i plăcea să se gândească la ravagiile pe care le lăsase în urma lui, dar vine o vârstă când nevoia ne împiedică să refuzăm plăcerea.

Mai târziu, discuţiile s-au rărit până când n-au mai avut loc defel. Trecuseră mai multe luni de când Joséphine nu mai vorbise cu Marc. Refuza să-

i pronunţe până şi numele. Nu mai voia să-l simtă pe buze: era minuscula ei victorie repurtată împotriva propriului trup. Şi, cu toate acestea, el îi invada întruna sufletul. Ba chiar şi oraşul Rennes, unde locuiseră mereu şi unde el trăia cu noua lui parteneră. Cel care părăseşte pe cineva ar trebui să aibă măcar decenţa de a se muta. Joséphine privea oraşul ca pe un complice la tragedia ei sentimentală. Geografia ţine întotdeauna partea învingătorilor. Joséphine trăia cu teama de a nu-şi întâlni fostul soţ, de a nu fi martoră întâmplător la fericirea lui, aşa că nu-şi mai părăsea cartierul, *capitală a durerii sale.*

Acestei pierderi i se adăuga şi moartea tatălui. Cu greu ai fi zis că fuseseră apropiaţi, căci el făcea economie de tandreţe. Dar fusese dintotdeauna o prezenţă protectoare. În copilărie petrecea ore întregi la restaurant privindu-l cum pregăteşte pizza. Inventase una special pentru ea, o pizza cu ciocolată, pe care o botezase Joséphine. Era fascinată de acest tată capabil să înfrunte cuptorul imens cu un asemenea curaj. Iar lui Henri îi plăcea să simtă privirea admirativă a fiicei sale. E atât de uşor să fii erou în ochii unui copil! Joséphine rememora adesea această perioadă pierdută, dar nu mai putea intra într-o pizzerie. O bucura ideea că fiicele ei duceau mai departe tradiţia gastronomică, preparând clătite bretone pentru germani. Astfel se transmitea povestea

unei familii. Dar ce mai rămânea acum? Durerea ei sentimentală accentuase lipsa tatălui. Poate că, sprijinindu-şi capul pe umărul lui, totul s-ar fi putut rezolva ca înainte. Trupul lui fusese ca un zid de apărare împotriva tuturor. Trupul lui care-i apărea uneori în vise ce păreau atât de reale, însă niciodată nu vorbea în timpul vizitelor sale nocturne. Îi analiza gândurile într-o tăcere liniştitoare, aşa cum o făcuse când era în viaţă.

Joséphine aprecia o anumită calitate a tatălui ei: nu pierdea timpul criticând oamenii. Nu înseamnă că nu se gândea la ei, dar nu îşi consuma energia inutil. L-ai fi putut crede introvertit, dar fiica lui îl considerase dintotdeauna un înţelept uşor mai altfel decât restul lumii. Şi iată că acum nu mai era acolo. Putrezea în cimitirul din Crozon. Şi în cazul ei, aceeaşi situaţie. Ea trăia, dar scopul existenţei ei fusese îngropat. Marc nu o mai voia. Desigur că ruptura lor o întristase pe Madeleine, care nu înţelegea totuşi de ce fiica ei nu merge mai departe.

Provenind dintr-o familie de condiţie foarte modestă şi trecând prin război, lacrimile sentimentale i se păreau privilegii contemporane. În loc să se smiorcăie, trebuia *să-şi refacă viaţa.* Această ultimă expresie o îngrozea pe Joséphine. Cu ce greşise ea ca să i se ceară să refacă indiferent ce?

De curând începuse să frecventeze parohia din cartier; religia îi oferea o uşoară mângâiere. La drept vorbind, nu credinţa o atrăgea, ci decorul. Era un loc atemporal, neafectat de brutalitatea evenimentelor vieţii. Credea nu atât în Dumnezeu, cât în casa Lui. Pe fiicele ei le îngrijora această transformare, considerând-o prea puţin compatibilă cu vechiul pragmatism promovat de mama lor. De la distanţă, ele o îndemnau să iasă, să-şi continue viaţa socială, dar ea rămânea retrasă. De ce vor apropiaţii cu orice preţ ca rănile să ni se cicatrizeze? Avem dreptul să nu ne revenim dintr-o suferinţă din dragoste.

Totuşi, pentru a le face pe plac prietenelor, acceptase câteva întâlniri aranjate. De fiecare dată, fusese îngrozitor. Mai ales cu acel bărbat care pe drum, în maşină, îi băgase mâna între picioare, căutându-i neîndemânatic clitorisul înainte ca măcar să o fi sărutat. Surprinsă de atacul declanşat din senin, ea îl împinsese cu brutalitate. Deloc descurajat, el îi şoptise la ureche cuvinte murdare, ca să nu spunem dezgustătoare, cu gândul de a o excita. Joséphine izbucnise într-un râs nebun. Nu se aşteptase la asta, dar ce bucurie! Nu mai râsese de mult atât de tare. Coborâse din maşină, continuând să râdă. Bărbatul îşi reproşase cu siguranţă încercarea de a grăbi puţin lucrurile şi regretase că îi propusese

să o lege cu cătuşe din prima seară, dar citise undeva că femeilor le place.

5

Pe drum, Joséphine s-a gândit iar la vorbele mamei sale: „Trebuie să vii pe la mine, e urgent”. Nu voise să-i spună nimic la telefon. Precizase doar că nu se întâmplase nimic grav. Era mai degrabă o situaţie specială, ca să nu spunem inedită. Madeleine nu îi cerea niciodată nimic fiicei sale; de fapt, îşi vorbeau destul de rar. Era cel mai bine aşa, ca să nu iasă în evidenţă prea tare diferenţele dintre ele şi ca să evite certurile. Tăcerea rămâne antidotul perfect la neînţelegeri. Dacă Madeleine era sătulă de lamentările fiicei sale, Joséphine ar fi apreciat un gest de tandreţe, de pildă o îmbrăţişare din partea mamei. Această răceală aparentă nu se traducea neapărat prin respingere. Era mai degrabă o trăsătură a generaţiei. Nu ne iubim mai puţin, ci doar o arătăm mai rar.

Când revenea la Crozon, Joséphine dormea întotdeauna în camera ei din copilărie. De fiecare dată, o năpădeau amintirile; se revedea fetiţă răutăcioasă, adolescentă veşnic nemulţumită, apoi tânără provocatoare. Toate ipostazele lui Joséphine erau prezente, alcătuind parcă retrospectiva unei opere. Aici, nimic nu se schimba. Chiar şi mama ei i se părea mereu

aceeaşi femeie fără vârstă. Inclusiv astăzi.

Joséphine şi-a îmbrăţişat mama şi a întrebat-o imediat în ce constă urgenţa. Fără să se grăbească, Madeleine a pregătit un ceai şi s-a aşezat liniştită.

— Am aflat ceva despre tatăl tău.

— Poftim? Să nu-mi spui că are un copil din flori!

— Nu, nicidecum.

— Şi atunci?

— Am aflat că a scris un roman.

— Tata? Un roman? Puţin probabil.

— Şi totuşi, e adevărat. L-am citit eu.

— Dar el nu a scris niciodată nimic. Până şi felicitările tot tu le scriai. Pe când el, nici măcar o carte poştală, nimic. Şi vrei să mă convingi că a scris un roman?

— Totuşi, ăsta-i adevărul.

— Gata, recunosc metoda. Mă crezi extrem de depresivă, aşa că inventezi diverse chestii ca să mă faci să reacţionez. Am citit un articol despre asta, se numeşte „terapie prin poveşti”, nu-i aşa?

— ...

— Nu înţeleg de ce te deranjează că eu văd lumea în negru. Aşa e viaţa mea. Tu eşti veselă tot timpul. Oamenii te adoră pentru personalitatea ta formidabilă. Ei bine, iartă-mă că nu pot fi ca tine. Eu sunt slabă, anxioasă, posacă.

În loc de răspuns, Madeleine s-a ridicat şi a adus manuscrisul, pe care i l-a întins fiicei sale.

— N-ai vrea să termini cu drama? Uite cartea.
— Şi… ce conţine? Reţete?
— Nu. E un roman. O poveste de dragoste.
— O poveste de dragoste?
— Şi va fi publicată.
— Poftim?
— Da. Îţi spun toate detaliile mai târziu.
— ...
— Te-am chemat fiindcă vreau să te sui în pod. Te-ai mai suit tu cândva, însă n-ai stat mult. Poate dacă te uiţi mai bine, o să găseşti şi alte lucruri.

Joséphine nu i-a răspuns, hipnotizată de prima pagină a manuscrisului. În partea de sus se afla numele tatălui ei: *Henri Pick.* Iar la mijloc, titlul: *Ultimele ore ale unei poveşti de dragoste.*

6

O vreme, Joséphine a rămas fără cuvinte, oscilând între neîncredere şi stupoare. Madeleine a înţeles că explorarea podului avea să mai aştepte. Mai ales că fiica ei tocmai începuse să citească primele pagini ale cărţii. Ea, care citea atât de puţin, ca să nu spunem niciodată. Prefera revistele pentru femei sau tabloidele. Ultima carte pe care o citise fusese *Mulţumesc pentru acest moment* a lui Valérie Trierweiler. Cu siguranţă, subiectul i se potrivise. Se regăsise complet în lupta dusă de această femeie batjocorită. Dacă ar fi putut, ar fi scris şi ea o carte despre Marc. Dar

ticălosul nu prezenta interes pentru nimeni. Desigur, fosta parteneră a lui François Hollande mergea prea departe, dar nu se mai temea de ce avea să creadă lumea despre ea. Exprimarea suferinţei – sub forma aparentă a răzbunării – devenise mai importantă decât propria imagine. Era un kamikaze al iubirii, preferând să ardă totul în urma ei. Doar durerea te poate conduce pe un asemenea drum. Joséphine o înţelegea. Şi ea se punea uneori în pericol, în relaţia cu celelalte femei sau împovărându-şi anturajul cu neobositele relatări ale decepţiilor sale intime. O multitudine de sentimente care creează confuzie. Bărbatul detestat devine o entitate neagră într-o realitate deformată, un monstru pe măsura confuziei femeii rănite; un bărbat care nu mai există cu adevărat aşa cum e descris sau cum şi-l aminteşte.

Joséphine continua să citească fără dificultate. Nu recunoştea vocea tatălui ei, dar şi-l imaginase ea vreodată în stare să scrie o carte? Nu. Şi totuşi, ceea ce simţea acum îi redeştepta un sentiment pe care nu putuse niciodată să-l definească. Avusese deseori impresia că nu înţelege ce gândeşte el. I se părea o persoană de nepătruns şi senzaţia se accentuase în ultimii ani, după ce tatăl ieşise la pensie. Petrecea ore în şir contemplând marea, izolându-se de restul lumii. La sfârşitul zilei, se ducea să bea bere cu obişnuiţii locului, fără să pară că s-ar fi îmbătat vreodată. Când se întâlnea

cu un cunoscut pe stradă, Joséphine observase că nu îşi spuneau mare lucru – frânturi de fraze deseori nedeluşite – şi era convinsă că îşi încheia ziua în cafenea, mai ales ca să-şi alunge plictiseala. Acum se gândea că poate tăcerile lui, felul de a se retrage puţin câte puţin din lume îi ascundeau firea poetică.

Joséphine a declarat că povestea o dusese cu gândul la *Podurile din Madison County,* filmul lui Clint Eastwood.

— La ce? Care poduri? a întrebat-o mama ei.

— Las-o baltă…

— Ne suim în pod?

— Da.

— Păi, atunci ridică-te!

— Nu-mi pot reveni după povestea asta.

— Nici eu.

— Nu cunoşti cu adevărat pe nimeni şi cu atât mai puţin bărbaţii, a comentat Joséphine, incapabilă să petreacă mai mult de două minute fără să raporteze totul la propria viaţă.

În sfârşit s-a dus să aducă un taburet micuţ ca să poată urca în pod. A deschis trapa şi a intrat, ghemuindu-se, în acel ungher prăfuit al casei. Privirea i-a fost atrasă imediat de căluţul din lemn pe care se legăna în copilărie. Apoi a văzut o tablă de şcoală. Uitase că părinţii ei păstrau toate lucrurile. Nu le stătea în fire să arunce nimic. Şi-a

găsit toate păpuşile, care se distingeau prin faptul bizar că erau dezbrăcate; nu purtau decât chiloţei. Ciudat, încă de-atunci eram obsedată de lenjeria intimă, şi-a zis Joséphine. Ceva mai încolo a zărit şorţurile de bucătărie ale tatălui ei aşezate teanc. O viaţă profesională rezumată la câteva bucăţi de pânză. În cele din urmă, a văzut cutiile de carton despre care pomenise mama ei. A deschis-o pe prima şi în câteva secunde a făcut o descoperire crucială.

Partea a cincea

1

Delphine le-a dezvăluit detaliile proiectului reprezentanţilor de vânzări ai Editurii Grasset. Bărbaţi şi femei care băteau Franţa în lung şi-n lat ca să-i anunţe pe librari că urma să apară o carte cu totul aparte. Pentru tânăra editoare, această primă prezentare publică însemna un test important. Nu citiseră încă romanul; cum aveau să reacţioneze când ea le va dezvălui istoria publicării lui? Îi ceruse lui Olivier Nora, patronul editurii, ceva mai mult timp decât de obicei pentru a le împărtăşi detaliile poveştii. Dintr-odată, romanul romanului avea o importanţă capitală. Desigur, Nora acceptase, el însuşi entuziasmat ca niciodată de proiect. Uimit, repetase de mai multe ori: „Te aflai în vacanţă, la părinţii tăi, când ai descoperit o bibliotecă a cărţilor refuzate? Incredibil…” În general, de o eleganţă ieşită din comun şi de o stăpânire de sine aproape britanică, Nora îşi frecase mâinile de data asta cu bucuria unui copil care tocmai câştigase la jocul de bile.

Plăcerea de a prezenta romanul lui Pick o făcea pe Delphine şi mai radioasă. Cocoţată pe

tocuri înalte, domina sala, însă fără a o strivi cu prezenţa ei. Vorbea cu aplomb şi totodată cu blândeţe. Părea convinsă că a descoperit un autor rar sub masca unui pizzar decedat. Toată lumea s-a arătat încântată să susţină publicarea lui. S-a vorbit imediat despre un tiraj impresionant, foarte rar în cazul unui prim roman. „Toată editura crede în el”, a anunţat Olivier Nora. Un reprezentant le-a spus că îşi aminteşte de biblioteca din Bretania. Cu mult timp în urmă, citise un articol despre acest subiect. Sabine Richer, responsabil zonal în Touraine şi pasionată de literatura americană, le-a vorbit despre romanul lui Richard Brautigan, care stătea la baza iniţiativei. Adora cartea, o epopee care invita la un periplu în Mexic, o carte de călătorie, o ocazie pentru autor de a arunca o privire ironică asupra Californiei anilor 1960. Jean-Paul Enthoven, editor şi scriitor la Grasset, a comentat în termeni deosebit de elogioşi erudiţia lui Sabine, iar ea a roşit pe loc.

Delphine nu mai asistase niciodată la o asemenea prezentare. Adesea, orele de lucru se succedau plictisitor, fiecare notându-şi detalii despre cărţile în curs de apariţie. Însă acum se întâmpla ceva. Lumea o asalta cu întrebări. Un bărbat îndesat într-un costum prea strâmt s-a interesat:

— Şi cu promovarea cum veţi proceda?

— O avem pe soţia lui. O bătrână bretonă, de

optzeci de ani şi plină de umor. Ea nu ştia nimic despre viaţa secretă a soţului şi vă pot spune că impresionează enorm atunci când povesteşte.

— A mai scris şi alte cărţi? a întrebat acelaşi bărbat.

— Aparent, nu. Soţia şi fiica lui au scotocit peste tot. Nu au mai găsit niciun manuscris.

— În schimb, a reluat Olivier Nora, au făcut o descoperire importantă, nu-i aşa, dragă Delphine?

— Da. Au găsit un roman de Puşkin – *Evgheni Oneghin.*

— În ce constă importanţa lui? a întrebat un alt reprezentant.

— În faptul că Puşkin se situează în centrul romanului lui Pick. În cartea pe care soţia lui a descoperit-o Pick subliniase anumite fraze. Trebuie să recuperez exemplarul. Poate că a lăsat indicii sau poate că a vrut să transmită ceva prin pasajele marcate.

— Am sentimentul că surprizele nu se termină aici, a încheiat Olivier Nora, ca pentru a suscita şi mai mult interesul general.

— *Evgheni Oneghin* este un roman în versuri sublim, a adăugat Jean-Paul Enthoven. Mi l-a oferit o rusoaică acum câţiva ani. O femeie încântătoare şi, de altfel, foarte cultivată. A încercat să îmi explice frumuseţea limbii vorbite de Puşkin. Nicio traducere nu ar putea s-o redea.

— Şi acest Pick al dumneavoastră vorbea rusa? s-a interesat unul dintre reprezentanţi.

— Din câte ştiu, nu, dar adora Rusia. A inventat chiar şi o pizza pe care a botezat-o Stalin, a adăugat Delphine.

— Şi vreţi să prezentăm cartea în librării folosindu-ne de acest argument? a chicotit acelaşi bărbat, declanşându-le tuturor un râs nebun.

Întâlnirea a continuat astfel o vreme în jurul acestui roman aparte. Le-a rămas destul de puţin timp pentru a vorbi şi despre celelalte cărţi ce aveau să fie publicate în aceeaşi perioadă. Aşa se decide adesea destinul unei cărţi; nu toate cărţile pornesc la drum cu şanse egale. Entuziasmul editorului este hotărâtor, căci el are copiii lui preferaţi. Cartea lui Pick avea să fie romanul numărul unu al primăverii pentru Grasset, care spera ca succesul lui să se întindă şi peste vară. Olivier Nora nu avea de gând să aştepte până în septembrie să îl publice şi astfel să concureze pentru marile premii ale toamnei. Era o perioadă prea violentă şi agresivă, probabil că nimeni nu ar considera romanul o poveste frumoasă, ci mai degrabă o încercare de a da lovitura în domeniul editorial în stilul lui Romain Gary. Toată lumea s-ar întreba cine se ascunde în spatele lui Pick, deşi nu era nimic de descoperit. Era pur şi simplu o poveste incredibilă să descoperi un roman în asemenea condiţii. Şi uneori trebuia să dai crezare poveştilor incredibile.

2

Hervé Maroutou a profitat de un scurt moment de linişte pentru a aborda un subiect care i se părea important. De câţiva ani străbătea estul Franţei în lung şi-n lat, câte trei zile pe săptămână, şi legase relaţii amicale cu numeroşi librari. Cunoştea gusturile fiecăruia, ceea ce îi permitea să le facă prezentări personalizate ale catalogului. Reprezentantul de vânzări este o verigă esenţială din mecanismul de funcţionare a unei cărţi, legătura umană cu realitatea şi adesea cu o realitate aflată în suferinţă. An de an, pe măsură ce librăriile îşi închideau porţile, turul său de prezentare se scurta, spre mâhnirea lui. Ce va mai rămâne în curând?

Combatanţii în numele cărţii îl uimeau pe Maroutou. Împreună, formau un zid de apărare în faţa lumii care venea, o lume nici mai bună, nici mai puţin bună, dar care nu mai considera cartea o valoare esenţială a culturii. Hervé îşi întâlnea adesea rivalii şi legase o relaţie aparte cu Bernard Jean, omologul său de la Hachette. Se revedeau în aceleaşi hoteluri ale marelui lanţ Ibis, unde împărţeau meniul all inclusive al „reprezentanţilor speciali” pe care acestea îl propuneau. La desert[11], Hervé a adus vorba despre Pick. Bernard Jean i-a

11 In meniu, categoria era pompos denumită „Hora deserturilor".

răspuns: „Nu e puţin bizar să publici un autor respins?” Hervé Maroutou anticipase, în cadrul întâlnirii din cadrul Grasset, această reacţie apărută exact în clipa în care unul degusta o tartă normandă, iar celălalt, un mousse de ciocolată. Ştia să fie mereu cu un pas înainte.

Aşa că o întrebase pe Delphine:

— Nu e cam riscant să publici o carte explicând că ai găsit-o pe un raft cu texte refuzate?

— Bineînţeles că nu, i-a replicat editoarea. Lista capodoperelor respinse de editori e lungă. O să pregătesc una drept răspuns.

— Nimic mai adevărat, a şoptit o voce.

— Şi, în plus, nu avem nicio dovadă că Pick şi-a trimis manuscrisul la vreo editură. La drept vorbind, am convingerea că l-a dus direct la bibliotecă.

Ultimă frază schimba datele problemei. Poate că nu fusese o carte respinsă, ci una nedestinată publicării. O ipoteză aproape imposibil de verificat: editurile nu păstrează în arhive lista manuscriselor înapoiate autorilor. Delphine se pregătise să răspundă la toate întrebările cu siguranţă şi vitalitate. Nu voia să lase loc nici celei mai mici îndoieli. A vorbit despre frumuseţea de a nu căuta să fii publicat, de a duce o viaţă în afara oricărei dorinţe de recunoaştere. „E un geniu din umbră, iată ce trebuie spus”, a adăugat ea. Într-o

epocă în care toată lumea vrea să fie recunoscută pentru orice fleac, iată un om care cu siguranţă a petrecut luni întregi şlefuind o operă menită să fie acoperită de praf.

3

După această reuniune, Delphine se hotărâse să aducă unele elemente în sprijinul ideii că un refuz nu constituie neapărat o judecată calitativă. O *iubire a lui Swann* de Marcel Proust este cu siguranţă una dintre cele mai cunoscute cărţi refuzate. S-au scris atât de multe pagini şi analize despre respingerea acestei cărţi, încât le-am putea reuni într-un roman mai lung decât însăşi opera. In 1912, Marcel Proust e cunoscut în special pentru înclinaţia lui către mondenităţi. De aceea nu e luat în serios? Eremiţilor li se acordă întotdeauna mai multe merite. Calităţile celor morocănoşi şi ale suferinzilor sunt cele mai lăudate. Dar oare e imposibil să fii deopotrivă genial şi frivol? Ajunge să citeşti un paragraf din prima parte a romanului *în căutarea timpului pierdut* ca să-ţi dai seama de valoarea sa literară. La Gallimard, comitetul de lectură de atunci era compus din scriitori celebri, precum André Gide. S-ar spune că mai degrabă a răsfoit cartea, nu a citit-o şi că, înarmat cu ideile lui preconcepute, a dat peste formule pe care le-a considerat stângace[12] şi fraze lungi ca nişte insomnii. Neluat

12 Cum e cazul evocării unui personaj care pare să aibă

în serios, respins, Proust se vede nevoit să-şi publice singur romanul, pe cont propriu. Mai târziu, André Gide va mărturisi că respingerea acestei cărţi rămâne „cea mai mare greşeală a celor de la NRF"[13]. Însă Gallimard îşi va repara greşeala foarte repede, publicându-l în sfârşit pe Proust. În 1919, al doilea volum al ciclului, *La umbra fetelor în floare*, va obţine Premiul Goncourt şi astfel, de un secol, scriitorul mai întâi respins este considerat unul dintre cei mai importanţi din toate timpurile.

Am putea menţiona un alt exemplu emblematic: *Conjuraţia imbecililor* de John Kennedy Toole. Deznădăjduit de nesfârşitele refuzuri, autorul s-a sinucis în 1969, la treizeci şi unu de ani. În epigraful romanului său, el citase, cu ironie premonitorie, o frază a lui Jonathan Swift: „Când un adevărat geniu îşi face apariţia în lume, îl putem lesne recunoaşte după faptul că imbecilii se aliază cu toţii împotriva lui”. Cum e posibil ca o carte atât de puternică prin umorul şi originalitatea ei să nu-şi găsească un editor? După moartea autorului, mama lui s-a zbătut ani la rând pentru a împlini visul fiului său de a publica romanul. Înverşunarea i-a fost recompensată; în 1980, cartea a ajuns celebră în toată lumea, înregistrând un succes internaţional uriaş. Romanul a devenit un clasic al literaturii

vertebre pe frunte (Splendidă imagine, în treacăt fie spus!).
13 Vechea denumire a Editurii Gallimard (n. tr.).

americane. Povestea sinuciderii autorului, disperat că nu e citit de nimeni, a contribuit cu siguranţă la faima lui postumă. Marile capodopere sunt adesea însoţite de un roman al romanului.

Aşadar, Delphine îşi notase toate aceste argumente, pentru eventualitatea în care lumea ar fi invocat prea des posibilele refuzuri înregistrate de Pick. În plus, profitase de asta pentru a-şi aprofunda cunoştinţele despre Richard Brautigan. Auzise adesea diverşi scriitori făcând referire la el, printre care Philippe Jaenada[14], de exemplu, dar nu avusese încă ocazia să-l citească. De multe ori ne formăm o imagine despre un autor prin prisma unui singur titlu. Cu *Dreaming of Babylon,* Delphine îl asocia pe Brautigan cu versiunea hipiotă a inspectorului Marlowe. Un amestec între Bogart şi Kerouac. Dar, citind opera lui Brautigan, Delphine îi descoperise fragilitatea, umorul şi ironia; toate, însoţite de nuanţe melancolice. Îl asemăna cu un alt scriitor american pe care tocmai îl descoperise, Steve Tesich, şi cu romanul său, *Karoo.* Pe de altă parte, nu avusese habar că pe Brautigan îl fascina Japonia, ţară care-i bântuie atât opera, cât şi viaţa. Pe 28 mai 1976 scria în jurnalul său o frază subliniată de Delphine: „În Japonia, femeile sunt atât de seducătoare, încât

14 Scriitor căruia Delphine îi aprecia stilul literar şi înfăţişarea de urs rău, dar cu care se întâlnea rar după ce el plecase de la Grasset, întorcându-se la Julliard, primul său editor.

toate celelalte trebuie să fi fost înecate la naştere”.

Revenind la povestea manuscriselor refuzate, Brautigan însuşi încercase de multe ori şi primise unul după altul numai răspunsuri negative. Înainte de a deveni autorul emblematic al unei întregi generaţii, înainte ca grupurile hippie să ajungă să îl preţuiască, Brautigan petrecuse mai mulţi ani în mizerie. Neputându-şi plăti biletul de autobuz, mergea şi trei ore pe jos pentru a ajunge la o întâlnire; neavând ce să mănânce, nu refuza niciodată un sandviş oferit de vreun prieten. Toţi aceşti ani dificili se scurseseră în ritmul refuzurilor din partea editorilor. Nimeni nu credea în el. Textelor sale, care mai târziu aveau să devină imense succese literare, nu li se acorda decât o privire fugară şi dispreţuitoare. Această perioadă, în care cuvintele îi erau batjocorite de toată lumea, îi inspirase povestea bibliotecii cu manuscrise refuzate. El însuşi ştia din proprie experienţă ce înseamnă să fii un artist neînţeles[15].

4

Pe măsură ce se apropia momentul publicării şi în ciuda noului val de entuziasm din partea librarilor şi a criticilor, Delphine era din ce în ce

15 De parcă a fi recunoscut însemna *săfii înţeles.* Nimeni nu e niciodată înţeles şi cu atât mai puţin scriitorii. Ei rătăcesc prin regatele emoţiilor şubrede şi, în mare parte din timp, nu se înţeleg nici măcar pe ei înşişi.

mai stresată. Simţea pentru prima dată o asemenea angoasă. Se implica mereu în proiectele ei, dar în cazul romanului lui Pick o cuprindea o febrilitate neobişnuită, avea senzaţia că se află în pragul unui eveniment major.

În fiecare seară, o suna pe Madeleine ca să afle ce mai face. Lui Delphine îi plăcea să fie alături de autori, dar în cazul văduvei scriitorului simţea şi mai mult nevoia de a o face. Oare presimţea ce avea să se întâmple? Trebuia să o pregătească pe această femeie în vârstă pentru momentul în care se va găsi în lumina reflectoarelor. Se temea că îi va da viaţa peste cap; nu se gândise la asta. Uneori se simţea jenată că o convinsese să publice romanul soţului ei. Nu era rolul clasic al unui editor; toată povestea putea trece drept o întorsătură a destinului sau poate o lipsă de respect faţă de voinţa autorului.

La rândul său, Frédéric se zbătea să-şi scrie romanul. În aceste vremuri literare dificile, îi era în general greu să-şi găsească cuvintele: nu ştia ce trebuie să spună ca să o încurajeze pe Delphine. Lipsa de inspiraţie cuprindea totul, lăsând cuplul în derivă în mijlocul unei pagini albe. Aventura începută la Crozon cu atâta entuziasm, cu bucurie chiar, devenea un proiect stresant şi acaparator. Făceau dragoste mai rar, se certau mai des. Frédéric se simţea rău, rămânea închis în apartament zile întregi, învârtindu-se de colo până

colo şi aşteptând întoarcerea femeii lui – dovada existenţei altor oameni. Recent începuse să-şi dorească să atragă atenţia asupra lui, ca un copil care face prostii. Aşa că a anunţat-o cu răceală:

— Voiam să-ţi spun că am văzut-o pe fosta mea iubită.

— Serios?

— Da. Ne-am întâlnit întâmplător pe stradă. Şi am băut o cafea împreună.

— ...

Delphine nu ştia ce să-i răspundă. Nu că ar fi fost geloasă, dar o surprinsese tonul răzbunător ales de Frédéric ca să-i comunice întâmplarea. Prin formularea brutală, conferea o anumită importanţă informaţiei. Ce se întâmplase? La drept vorbind, nimic. Când el se apropiase şi îi propusese să bea o cafea împreună, ea îi răspunsese că nu poate. Frédéric se considerase umilit pentru a doua oară. Ceea ce era ridicol: ea nu avusese decât cuvinte de laudă la adresa lui. Frédéric deforma realitatea, interpretând două fapte anodine drept semne de dispreţ. Era posibil ca Agathe să aibă o întâlnire şi nu era ea de vină că romanul fostului prieten nu avusese suficient ecou ca să ajungă până la urechile ei. Frédéric refuza să privească lucrurile astfel; era, poate, un prim semn de paranoia.

— Şi a fost plăcut? l-a întrebat Delphine.

— Da. Am stat de vorbă două ore, nici nu mi-am dat seama cum a zburat timpul!

— De ce-mi spui toate astea?

— Te ţineam la curent, atâta tot.

— De acord, doar că acum sunt speriată. Şi am şi de ce, ştii prea bine. Puteai să fii puţin mai delicat.

— Dar nu am făcut nimic. M-am văzut cu o fostă iubită, nu m-am culcat cu ea.

— Bine. Eu mă duc la culcare.

— Deja?

— Da. Sunt frântă.

— Presimţeam eu.

— Ce anume?

— Nu mă mai iubeşti, Delphine. Nu mă mai iubeşti.

— De ce spui asta?

— Îmi refuzi până şi o ceartă.

— Da? Asta înseamnă pentru tine să iubeşti pe cineva?

— Da. Eu inventez tot soiul de poveşti ca să te pun la încercare…

— Poftim? Inventezi?

— Da. Am întâlnit-o întâmplător. Dar nu am băut nicio cafea împreună.

— Nu te înţeleg. Nici nu mai ştiu când spui adevărul.

— Aveam pur şi simplu chef de o ceartă.

— De o ceartă? Vrei să sparg o vază doar ca să-ţi fac ţie pe plac?

— De ce nu?

Delphine s-a apropiat de Frédéric:

— Eşti nebun!

Cu fiece zi, îşi dădea seama tot mai bine. Ştiuse că nu va fi uşor să trăiască lângă un scriitor; dar îl iubea, îl iubea atât de mult şi încă din prima secundă. Aşa că i-a zis:

— Ai chef de ceartă, dragul meu?

— Da.

— Nu în seara asta, fiindcă sunt ruptă de oboseală. Dar o vei avea în curând, iubitul meu. În curând…

Şi amândoi ştiau că ea îşi respectă întotdeauna promisiunile.

Tânăra editoare sperase că romanul va avea succes, şi-o dorise într-atât încât ajunsese să nu mai doarmă, dar îşi imaginase oare că va deveni un asemenea fenomen? Nu, aşa ceva nu era posibil. Deşi deschisă la visuri dintre cele mai extravagante, mintea ei nu putuse să prevadă evenimentele improbabile care aveau să urmeze.

Totul a început cu agitaţia mass-mediei, care a pus stăpânire pe povestea considerată *ieşită din comun.* Formulă exagerată, dar epoca noastră exagerează cu uşurinţă. Au fost de ajuns câteva zile pentru ca romanul lui Pick să ajungă în centrul vieţii literare. Cartea şi toată istoria publicării ei, desigur. Ziarele vedeau în asta un subiect fierbinte, o poveste de împărtăşit. Un

ziarist, prieten cu Delphine, a îndrăznit o comparaţie bizară:

— E ca ultimul roman a lui Houellebecq.

— Serios? De ce spui asta? l-a întrebat ea.

— *Supunere* este cel mai mare succes al său. Mai mare decât volumul cu care a câştigat Premiul Goncourt. Dar e o carte mai slabă. Nu m-a prins. Sincer, pentru cineva căruia îi place Houellebecq, e mult sub toate scrierile lui de până acum. Deşi are un simţ excepţional al romanescului, cărţii îi cam lipseşte povestea. Iar cele câteva pagini bune despre sexualitate sau solitudine sunt subiecte reluate din scrierile lui anterioare şi redate într-o formă mai puţin reuşită.

— Mi se pare că eşti prea dur.

— Dar toată lumea a vrut să o citească, fiindcă ideea este absolut genială. În două zile, întreaga Franţă nu mai vorbea decât despre asta. Chiar şi preşedintele a fost întrebat într-un interviu: „Veţi citi cartea lui Houellebecq?” Ca promovare, cu greu ai putea face mai mult. E un roman bazat pe polemică, o chestie remarcabilă.

— La fel se întâmplă de fiecare dată când publică o carte. Se spun vrute şi nevrute despre romanele lui. Dar nu prea contează, fiindcă e un scriitor de renume.

— Nu asta-i problema. Cu *Supunere,* Houellebecq a depăşit stadiul de roman. A intrat, înaintea întregii lumi, într-o nouă eră. Textul nu mai are importanţă. Contează doar să dea naştere

unei singure idei răsunătoare. O idee care să fie dezbătută pe larg.

— Ce legătură are cu Pick?

— E mai puţin incitantă, mai puţin sclipitoare şi nu-i aparţine unui geniu într-ale comunicării, totuşi, lumea vorbeşte despre cartea ta, fără ca textul să aibă cea mai mică importanţă. Ai fi putut să publici catalogul Ikea, şi tot ai fi avut succes. De altfel, cartea nu e atât de bună. E dezlânată pe alocuri şi se bazează pe clişee. Singura parte cu adevărat interesantă este agonia lui Puşkin. În fond, romanul tratează moartea absurdă a unui poet.

Delphine nu împărtăşea opinia jurnalistului. Nu încăpea îndoială că fabulosul demaraj comercial al romanului lui Pick era legat de context, dar ea nu credea că asta explică tot. Primise numeroase reacţii din partea cititorilor pe care cartea îi impresionase. Ei înseşi textul i se părea formidabil. Dar, dintr-un punct de vedere, ziaristul avea dreptate: se vorbea mai mult despre misterul Pick decât despre romanul lui. Mulţi ziarişti o sunau ca să afle mai multe despre pizzar. Unii au început să investigheze, încercând să-i reconstituie viaţa. Cine era Pick? În ce perioadă îşi scrisese cartea? Şi de ce nu vrusese să o publice? Trebuia să răspundă la toate aceste întrebări. În mod inevitabil, în curând aveau să scoată la iveală detalii despre autorul *Ultimelor clipe ale unei*

poveşti de dragoste.

6

Un succes atrage un altul. Când romanul a depăşit 100.000 de exemplare vândute, numeroşi ziarişti au revenit asupra cărţii, numind-o „fenomen”. Cu toţii voiau să fie primii care să-i ia un interviu „văduvei”. Până acum, Delphine considerase că e mai bine să o ţină în umbră. Să-i lase pe oameni să-şi imagineze povestea ei, fără să le ofere prea multe informaţii. Acum, când cartea era cunoscută de toată lumea, se putea relua comunicarea în jurul evenimentului pe care l-ar reprezenta descoperirea celei care îşi petrecuse viaţa alături de Henri Pick.

Delphine a fost de acord să participe la emisiunea *La Grande Librairie.* Animatorul François Busnel obţinuse exclusivitate, cu o condiţie: să realizeze un interviu înregistrat, între patru ochi, la Crozon. Madeleine nu avea niciun chef să se deplaseze la Paris. Ziaristul făcea adesea interviuri departe de platoul de filmare, dar de obicei ca să-i întâlnească pe Paul Auster sau pe Philip Roth în Statele Unite. Era fericit că obţinuse un interviu din care putea face o ştire de senzaţie; lumea avea în sfârşit şansa de a afla mai multe. La urma urmei, în umbra unui scriitor se află întotdeauna o femeie.

Delphine a dormit foarte prost în noaptea dinaintea plecării în Bretania. În toiul nopţii, fusese parcă străfulgerată de o trăire interioară violentă. Tresărise, se trezise şi îl întrebase pe Frédéric ce se întâmplase. El îi răspunsese: „Nimic, iubirea mea. Nu s-a întâmplat nimic”. Delphine nu a mai reuşit să adoarmă, ci a rămas întinsă pe canapeaua din salon, aşteptând ivirea zorilor.

7

Câteva ore mai târziu, a sunat la uşa lui Madeleine, însoţită de echipa de filmare. Bătrâna nu îşi imaginase până atunci că atâtea persoane aveau să se deplaseze pentru ea: exista chiar şi o specialistă în machiaj. Toate astea i se păreau absurde. „Doar nu sunt Catherine Deneuve”, a comentat ea. Delphine i-a explicat că la televiziune toată lumea era machiată, dar că asta nu avea să schimbe nimic. Madeleine voia să fie naturală şi poate că era mai bine aşa. Cu toţii au înţeles că bătrâna doamnă bretonă nu era genul căruia să îi poţi impune ceva. François Busnel a încercat să îi câştige bunăvoinţa cu câteva complimente despre modul în care îşi decorase salonul, trebuind însă să-şi folosească din belşug imaginaţia. Într-un sfârşit, a înţeles că cel mai bine ar fi să-i vorbească despre frumoasa regiune numită

Bretania. Aşa că a menţionat câţiva autori de origine bretonă, despre care Madeleine nu ştia mare lucru.

Filmările au început. În introducere, Busnel a explicat din nou geneza romanului. Entuziasmul său era real, dar nu exagerat. Animatorii de emisiuni literare trebuie să-şi găsească locul între charisma unei interpretări necesare şi discreţia agreată de un public care preferă faptele serioase, nu fandoseala. Apoi, Busnel i s-a adresat lui Madeleine:

— Bună ziua, doamnă.

— Spuneţi-mi Madeleine.

— Bună ziua, Madeleine. V-aş putea întreba unde ne aflăm?

— Dar ştiţi prea bine unde. Întrebarea dumneavoastră este foarte ciudată.

— Pentru telespectatori. Aş vrea să prezentaţi acest loc, deoarece emisiunea se realizează, de obicei, la Paris.

— A, da! Totul se petrece la Paris. Sau cel puţin aşa cred parizienii.

— Aşadar… ne aflăm…

— Acasă la mine. În Bretama. La Crozon.

Madeleine a pronunţat fraza ceva mai tare decât pe cele dinainte, ca şi cum corzile vocale îi trădau mândria.

Aşezată în spatele camerelor de luat vederi, Delphine urmărea surprinsă începutul interviului.

În mod incredibil, Madeleine părea în largul ei, probabil nefiind pe deplin conştientă că avea să fie urmărită de sute de mii de persoane. Cum să-ţi închipui că există atâta lume în spatele unui singur bărbat care-ţi vorbeşte? Fără să mai aştepte, Busnel a trecut direct la subiect:

— Se spune că nu ştiaţi nimic despre faptul că soţul dumneavoastră a scris un roman.

— Aşa este.

— Aţi fost surprinsă să aflaţi?

— La început, da, foarte surprinsă. Nu-mi venea să cred. Dar Henri era o persoană deosebită.

— În ce sens?

— Nu vorbea prea mult. Poate că îşi păstra cuvintele pentru romanul lui.

— E adevărat că a fost proprietarul unei pizzerii?

— Da. În fine, era pizzeria noastră.

— Da, mă iertaţi, era pizzeria dumneavoastră. Aşadar, eraţi împreună zi de zi? Când ar fi putut să scrie?

— Dimineaţa, cu siguranţă. Lui Henri îi plăcea să plece devreme. Pregătea totul pentru prânz şi îi rămânea ceva timp liber, cu siguranţă.

— Manuscrisul lui nu este datat. Nu se cunoaşte decât anul în care a fost lăsat la bibliotecă. E posibil să-l fi scris într-o perioadă mai îndelungată?

— Poate că da. Nu am de unde să ştiu.

— Cum vi s-a părut cartea?

— E o poveste frumoasă.

— Ştiţi cumva dacă îi plăceau anumiţi autori?

— Nu l-am văzut niciodată citind.

— Chiar aşa? Niciodată?

— Doar nu o să încep să mint la vârsta mea.

— Şi Puşkin? E adevărat că aţi găsit o carte a poetului la dumneavoastră acasă?

— Da, în pod.

— Să reamintim că romanul soţului dumneavoastră istoriseşte ultimele ore ale unei poveşti de dragoste, un cuplu care decide să se despartă, evocând agonia lui Puşkin. Agonie absolut emoţionantă, de-a lungul căreia poetul suferă enorm.

— E adevărat că geme mult.

— Suntem pe 27 ianuarie 1837 şi îndrăznesc să spun că nu are norocul să moară pe loc. „Viaţa nu se poate scurge din el, preferând să se agaţe de un trup în suferinţă”. L-am citat pe soţul dumneavoastră. El evocă sângele care se coagulează. O imagine ce revine obsedant, la fel ca această iubire care se transformă în sânge negru. E foarte frumos.

— Mulţumesc!

— Deci aţi găsit o carte de Puşkin?

— Da, v-am mai zis. Sus, în pod. Într-o cutie de carton.

— Aţi mai văzut acea carte prin casă?

— Nu. Henri nu citea. Până şi ziarul îl răsfoia

în mare grabă. Zicea că nu aduce decât veşti proaste.

— Şi atunci, ce făcea în timpul liber?

— Nu aveam prea mult. Nu mergeam în vacanţe. Îi plăcea mult ciclismul, Turul Franţei. În special concurenţii de origine bretonă. Odată l-a întâlnit pe Bernard Hinault în persoană şi asta l-a influenţat cumva. Nu-l mai văzusem niciodată aşa. Trebuia să te trezeşti devreme ca să-l impresionezi.

— Pot să-mi imaginez… Dar să revenim la *Evgheni Oneghin,* dacă vreţi, la romanul lui Puşkin pe care l-aţi găsit în casă. Soţul dumneavoastră a subliniat un pasaj. Aş vrea să-l citesc, dacă-mi permiteţi.

— Desigur, a răspuns Madeleine.

François Busnel a deschis atunci cartea şi a recitat câteva versuri[16]:

Cine-a trăit gândind nu poate
Fi-n suflet nescârbit de semeni;
Cine-a simţit viaţa-n toate
Trecutul vis nu-l uită-asemeni:
Şi-i pare tot dezamăgire.
Când şarpele din amintire
În sânul inimii neroade
Căinţa-şi cuibăreşte, roade…

16 Le-a rostit rar şi apăsat, de-ai fi zis că a studiat teatrul în tinereţe.

Adesea-n toiul de discuţii
Oneghin fin mă încolţea.[17]

— Vă spun ceva toate astea? a reluat reporterul, după ce lăsase să se instaleze o linişte îndelungă şi destul de neobişnuită pentru o emisiune de televiziune.

— Nu, a răspuns Madeleine imediat.

— Pasajul vorbeşte despre dispreţul faţă de oameni. În fond, soţul dumneavoastră a dus o viaţă foarte discretă. Şi nu a încercat să îşi publice romanul. Să fi fost din dorinţa de a nu se amesteca printre ceilalţi?

— E adevărat că era foarte discret. În plus, prefera să rămânem acasă atunci când nu lucram. Dar nu mai spuneţi că nu îi plăceau oamenii. El nu a dispreţuit pe nimeni niciodată.

— Şi cu remuşcările cum e? A avut vreun regret de-a lungul vieţii?

— ...

De obicei vorbăreaţă şi promptă, Madeleine a părut să ezite. Până la urmă, nu a zis nimic, lăsând liniştea să se prelungească. Busnel s-a văzut nevoit să continue:

— Vă gândiţi la vreun aspect al vieţii lui sau nu doriţi să răspundeţi?

— E o chestiune personală. Puneţi prea multe întrebări. Ne aflăm cumva la o emisiune sau la un

17 A.S. Puşkin, *Evgheni Oneghin,* Editura pentru Literatură, 1967, traducere de Ion Buzdugan (n. tr.).

interogatoriu?

— La o emisiune, vă asigur. Nu vrem decât să vă cunoaştem mai bine atât pe dumneavoastră, cât şi pe soţul dumneavoastră. Dorim să aflăm cine se ascunde în spatele autorului.

— Am impresia că el nu-şi dorea asta.

— Credeţi cumva că romanul are un caracter personal? Că povestea conţine elemente autobiografice?

— S-a inspirat cu siguranţă din perioada despărţirii noastre, la vârsta de şaptesprezece ani. Dar mai departe povestea este foarte diferită. Poate că a auzit-o la restaurant. Unii clienţi rămâneau să bea acolo după-amiaza şi îşi povesteau vieţile. Eu, una, mă confesez coaforului meu. Aşa că pot să înţeleg. De altfel, îl şi salut, o să-i facă plăcere.

— Da, desigur.

— În fine, nu ştiu dacă vă urmăreşte. Preferă emisiunile culinare.

— Nicio problemă, îl salutăm totuşi, a replicat Busnel, schiţând un surâs complice, încercând astfel să-i facă părtaşi pe telespectatori la acest moment degajat. Spre deosebire de emisiunile înregistrate cu public, îi era greu să-şi dea seama dacă reuşise să stabilească o legătură cu privitorii sau dacă acest semn din ochi se va dovedi inutil. Dar nu voia ca interviul să cadă în derizoriu, să o facă pe bătrână să vorbească despre fleacuri. Voia să rămână concentrat asupra subiectului şi încă

mai spera să afle o informaţie inedită sau uimitoare despre Pick. Nu puteai termina de citit acest roman fără să fii ros de o curiozitate absolută în legătură cu geneza lui improbabilă. În general, epoca noastră urmăreşte să descopere adevărul în spatele oricărui lucru, şi mai ales al ficţiunii.

8

Pentru a stârni interesul publicului până la sfârşitul programului, era timpul să ia o pauză. De obicei, se difuza portretul unui librar care îşi împărtăşea preferinţele în cadrul unei rubrici, dar această emisiune fiind specială, un jurnalist îi luase un interviu lui Magali Croze pentru a afla mai multe despre celebra secţiune a bibliotecii consacrate manuscriselor refuzate.

De când acceptase să fie filmată, Magali era în pragul disperării. Cumpărase de la farmacie pastile autobronzante, care îi dăduseră tenului o culoare între galben spălăcit şi portocaliu. Se dusese de trei ori la coafor (cel pe care îl salutase Madeleine), alegând de fiecare dată o nouă tunsoare, apoi regretând-o pe cea dinainte. În cele din urmă, a optat pentru un breton neobişnuit, care îi alungea fruntea în mod exagerat. Coaforului i s-a părut că arată *extraordinar* şi şi-a subliniat opinia, lipindu-şi palmele de obraji, parcă

surprins el însuşi că reuşise să creeze o asemenea operă capilară. Şi chiar avea de ce să fie surprins, căci în întreaga istorie a coafurii nimeni nu mai văzuse o asemenea tunsoare, deopotrivă barocă şi clasică, futuristă şi extrem de demodată.

Rămânea ţinuta. A ales repede (la drept vorbind, era singura haină care se ridica la înălţimea unui asemenea eveniment) taiorul roz-deschis. S-a mirat constatând că abia o mai cuprindea, dar a reuşit să-l tragă pe ea, cu riscul de a se sufoca. Cu noul ten, noua coafură şi taiorul scos din străfundurile dulapului, abia dacă se mai recunoaşterea. Privindu-se în oglindă, ar fi fost în stare să-şi vorbească sieşi folosind pronumele de politeţe. José, soţul ei, care slăbea pe măsură ce ea se îngrăşa (ca şi cum cuplului i s-ar fi alocat o anumită greutate pe care trebuiau să o împartă cumva între ei), a rămas uimit de aspectul inedit al soţiei. Gândul i-a zburat pe dată la un balon roz, exagerat de umflat, deasupra căruia trona un cap în formă de căpăţână de varză.

— Ce părere ai? l-a întrebat ea.

— Nu ştiu. Arată… ciudat.

— Of, de ce ţi-oi fi cerând ţie părerea?! Că nu te pricepi!

Soţul ei a pornit spre bucătărie, lăsând uraganul în urmă. În definitiv, soţia îi vorbea de multă vreme astfel. Schimbau între ei fie momente

de tăcere, fie cuvinte prea puternice, dar rareori nivelul sonor al relaţiei lor căpăta o intensitate moderată. De când se întâmpla aşa? E greu de stabilit când a început declinul unei poveşti de dragoste. Este ceva progresiv, insidios, e uşurinţa disimulată a agoniilor. Odată cu naşterea celor doi fii ai lor, viaţa luase o turnură mai degrabă logistică. Puneau distanţa dintre ei pe seama traiului cotidian istovitor.

Situaţia se va îndrepta când vor mai creşte copiii, ne vom putea regăsi, îşi spuneau ei. Dar lucrurile stăteau exact invers. Plecarea copiilor lăsase un gol imens: un soi de povârniş afectiv în mijlocul salonului. O spărtură pe care nicio dragoste obosită nu o poate umple. Băieţii însufleţeau atmosfera, propuneau subiecte de conversaţie, făceau comentarii despre lume. Acum însă nimic din toate astea nu mai exista.

Şi totuşi, José s-a hotărât să se întoarcă spre soţia sa şi să o încurajeze:

— Totul o să fie bine.

— Crezi?

— Da, ştiu că te vei descurca de minune.

Tandreţea lui subită a emoţionat-o pe Magali. S-a văzut nevoită să admită că relaţiile afective sunt greu de definit, căci oscilează neîncetat între alb şi negru. Nu mai ştia ce să creadă. Sub impulsul furiei, vrem să renunţăm la tot, apoi ne dăm seama că încă iubim, ceea ce aproape că ne

ia prin surprindere.

O anume confuzie a pus stăpânire şi pe Magali privitor la reportajul filmat. La drept vorbind, nu înţelesese prea bine. Se pregătise de parcă avea să fie invitată la jurnalul de la ora opt. Pentru ea, „a apărea la televizor” însemna „toată lumea o să mă vadă”. Nu-şi imaginase că va ilustra timp de două minute un subiect însoţit din abundenţă de imagini ale bibliotecii şi de comentarii ale cititorilor. Atâtea eforturi pentru o apariţie de optsprezece secunde în cadrul unei emisiuni literare care, chiar dacă bătea recordul de audienţă, se adresa unui public relativ restrâns! Jurnalista a rugat-o să povestească felul în care luase naştere ideea de a înfiinţa biblioteca. Magali a vorbit despre Jean-Pierre Gourvec şi despre entuziasmul cu care ea îmbrăţişase extraordinarul proiect[18]: „Din nefericire, nu s-a bucurat de succesul scontat. Dar, odată cu descoperirea cărţii lui M. Pick, situaţia s-a schimbat. E mult mai multă lume în bibliotecă. Oamenii sunt atât de curioşi! Îi ghicesc de cum intră pe cei care vin să-şi lase manuscrisul la noi. Evident că asta îmi dă mai mult de muncă…”

Deşi ea ar mai fi povestit puţin, jurnalista i-a mulţumit pentru „preţioasa mărturisire”. Ştia că reportajul avea să fie scurt; era inutil să aibă prea

18 O mică ajustare a adevărului, pentru cei care vor să verifice relatarea.

mult material, care ar fi complicat montajul. Dezamăgită, Magali a vorbit totuşi mai departe, cu sau fără camera de luat vederi: „E ciudat! Uneori, în bibliotecă sunt peste zece persoane în acelaşi timp. Nu mi s-a mai întâmplat aşa ceva. Dacă povestea continuă, într-o bună zi o să mă trezesc cu un autocar plin de japonezi!” a exclamat ea zâmbind, însă nimeni nu o mai asculta. Nu se înşela. Entuziasmul publicului de a vedea biblioteca avea să crească. Momentan, Magali s-a îndreptat spre micul ei birou şi s-a demachiat, cu melancolia unei bătrâne actriţe în cabina ei, după o ultimă reprezentaţie.

9

Reportajul despre bibliotecă fusese montat foarte rapid, astfel că Madeleine nu a reuşit să-l vadă în timpul înregistrării interviului. François Busnel a întrebat-o dacă are ceva de comentat:

— E incredibil ce se petrece aici. Am auzit spunându-se că oamenii intră în pizzeria noastră doar ca să vadă locul probabil unde soţul meu şi-a scris romanul. De fapt, nici nu trebuie să aibă chef de o pizza, căci acolo se află acum o clătitărie.

— Ce părere aveţi de acest entuziasm al publicului?

— Sincer, nu îl înţeleg. Nu e decât o carte.

— Este greu să te opui dorinţei cititorilor. Din acelaşi motiv, jurnaliştii investighează trecutul

soţului dumneavoastră.

— Da, ştiu, toată lumea vrea să-mi vorbească. Ne scotocesc prin viaţă, ceea ce nu-mi prea place. Mie mi s-a spus să discut cu dumneavoastră. Sper că vă face plăcere. Căci, dacă e să spun ce gândesc, prefer să fiu lăsată în pace. Unii se duc până şi la mormântul lui, cu toate că nu-l cunosc. Nu e bine să facă asta. Este soţul meu. Mă bucur că-i citesc romanul, dar… e suficient atât.

Madeleine pronunţase răspicat ultimele cuvinte. Nimeni nu se aşteptase la asta, însă în fond asta gândea. Îi displăcea tot circul care lua proporţii în jurul soţului ei. François Busnel menţionase că există jurnalişti care investighează trecutul lui Pick; oare aveau să facă vreo descoperire? Unora intuiţia le spunea altceva. Mulţi[19] considerau că pizzarul nu ar fi putut să scrie acel roman. Nu ştiau cine era autorul şi de ce folosise numele lui Pick, dar avusese cu siguranţă un motiv, pe care trebuiau să îl descopere. Interviul acordat de Madeleine confirma viaţa aşezată şi prea puţin culturală a soţului ei, întărindu-le bănuiala. Trebuiau să facă

19 Printre ei se număra şi Jean-Michel Rouche, fost angajat al revistei *Figaro Litteraire,* specialist în literatura germană (un susţinător al familiei Mann), concediat peste noapte şi care de atunci încerca să se descurce ca *freelancer,* scriind articole de complezenţă şi moderând dezbateri literare. Pentru moment, îl găsim menţionat într-o notă de subsol, dar în curând va avea o importanţă capitală în povestea noastră.

tot posibilul pentru a rezolva enigma. Şi, pe cât posibil, înaintea tuturor celorlalţi.

10

În ziua următoare difuzării emisiunii, toată lumea a fost uimită de nivelul audienţei. S-a vorbit despre un record. Aşa ceva nu se mai întâmplase de ani buni, de pe vremea când Bernard Pivot modera emisiunea *Apostrophes.* Câteva zile mai târziu, cartea a ajuns pe locul întâi în clasamentul romanelor. Până şi în cazul lui Puşkin, care era destul de puţin citit în Franţa, vânzările au înregistrat o creştere. Entuziasmul a cuprins şi străinătatea, reflectat prin oferte tot mai importante, mai ales din Germania. Într-un context economic violent şi o situaţie geopolitică instabilă, sinceritatea lui Madeleine, împreună cu povestea miraculoasă a manuscrisului, creaseră condiţiile propice unui mare succes.

La Crozon, mediatizarea neaşteptată schimbase totodată şi imaginea lui Madeleine. La piaţă, simţea că atitudinea oamenilor nu mai e aceeaşi. Era privită ca o ciudăţenie, iar ea le făcea pe plac, adresând în dreapta şi-n stânga zâmbete fals complice pentru a-şi masca stânjeneala. Primarul oraşului a propus să organizeze o mică recepţie în onoarea ei, dar Madeleine a refuzat categoric. Acceptase deja publicarea cărţii soţului

ei şi o emisiune la televiziune, dar lucrurile aveau să se oprească aici. Nici nu se punea problema ca ea să-şi schimbe viaţa (şi nici nu era sigur că poţi decide una ca asta).

Lovindu-se de dorinţa lui Madeleine de a păstra discreţia, jurnaliştii s-au hotărât să-şi îndrepte atenţia asupra fiicei scriitorului. După ani buni în care stătuse în umbră, Joséphine considera agitaţia stârnită brusc în jurul ei drept un cadou al divinităţii. Viaţa îi oferea o revanşă. Când Marc o părăsise, simţise că nu mai trezeşte interesul nimănui şi iată că acum ajunsese în lumina rampei. Lumea voia să ştie cum fusese tatăl ei, dacă-i spunea poveşti când era mică şi, în caz că toate astea vor continua, în curând aveau să o întrebe dacă preferă broccoli sau vinetele. Asemenea eroinei efemere a unui reality show, Joséphine începea să capete senzaţia că este o persoană specială. Ziarul *Ouest France* a trimis un jurnalist să-i ia un interviu. Lui Joséphine nu-i venea să creadă: „Cel mai citit ziar din Franţa…”, a oftat ea. Cât priveşte fotografia, a cerut, fireşte, să pozeze în faţa magazinului ei. De a doua zi, numărul clienţilor s-a dublat. Lumea stătea la coadă ca să-şi cumpere un sutien de la fiica pizzarului care scrisese un roman în cel mai mare secret (una dintre modalităţile absurde alese de o posteritate aparte).

Joséphine îşi regăsise zâmbetul. O vedeai

afişându-se prin faţa magazinului ei cu aerul unei câştigătoare la loto. Îşi rescria propria poveste în funcţie de interlocutor; vorbea despre relaţia apropiată cu tatăl ei, minţea susţinând că simţise întotdeauna că el are o viaţă interioară secretă. Sfârşise prin a mărturisi ceea ce toată lumea voia să audă: ea nu fusese surprinsă de această descoperire. Păstra sub tăcere sau îşi uitase cu desăvârşire prima reacţie. Savura drogul numit notorietate, dorindu-şi cu fiece zi să se scalde mai mult în această lumină cu totul nouă, cu riscul de a se îneca.

Spre marea ei uimire, Marc a sunat-o. După despărţirea lor, îi telefonase de câteva ori, înainte să dispară cu totul. Luni întregi Joséphine nu se dezlipise de telefon, aşteptând ca el să o sune şi să-i spună cât de mult o regretă. În unele zile, oprise şi repornise mobilul de zeci de ori pentru a verifica dacă funcţionează, ridicându-l absurd spre cer ca să capteze mai bine semnalul. Dar el nu o mai sunase niciodată. Cum putea cineva să rupă o relaţie cândva atât de strânsă? Sigur, ultimele lor discuţii nu fuseseră decât o succesiune haotică de reproşuri (ale ei) şi de tentative de a se eschiva (ale lui) şi era evident că, vorbind, îşi făceau iarăşi rău unul altuia.

Se spune adesea că totul trece, dar unele suferinţe nu pot fi alinate. Marc încă-i lipsea. Îi lipsea prezenţa lui în pat dimineaţa, desigur, dar

şi defectele sale: felul lui de a se enerva pentru un „da” sau un „nu” şi chiar pentru un „poate”. Joséphine iubea ce detestase în trecut. Rememora ziua în care se cunoscuseră şi naşterea fiicelor lor. Toate, imagini ale unei fericiri estompate de acest final. Momentul în care-i spusese: „Trebuie să-ţi vorbesc”. Celebra frază fără speranţă care anunţă că, dimpotrivă, totul a fost spus. Aşadar, se sfârşise. Dar în magazin tocmai sunase telefonul. Marc voia să ştie ce mai face. Înmărmurită, Joséphine nu ştia ce să spună. El a continuat: „Aş vrea să te văd, să bem o cafea împreună, dacă eşti de acord”. Da, cel care-i vorbea era chiar Marc. Şi o întrebă dacă vrea să se vadă cu el. Şi-a adunat gândurile, ca să formeze din ele unul singur, încropind un răspuns: „Da”. Şi-a notat ora şi locul întâlnirii, apoi a închis. Câteva minute a rămas uitându-se la telefon.

Partea a șasea

1

Cartea şi-a continuat drumul spre vârful clasamentelor şi s-a transformat într-un fenomen cu mai multe consecinţe neaşteptate. Desigur, mai multe ţări au cumpărat drepturile, romanul înregistrând un parcurs grozav în Germania, după o traducere rapidă. Revista *Der Spiegel* i-a consacrat un lung articol care prezenta o întreagă teză, adăugându-l pe Pick la lista scriitorilor ascunşi, de talia lui J.D. Salinger sau Thomas Pynchon. A fost comparat chiar şi cu Julien Gracq, care refuzase Premiul Goncourt pentru *Ţărmul Syrtelor,* în 1951. Situaţia nu era tocmai identică, dar Pick se apropia de marea familie a scriitorilor care voiau să fie citiţi fără a fi văzuţi. În Statele Unite, cartea avea să fie publicată cu titlul *Unwanted Book*[20]*.* Alegere surprinzătoare, căci sublinia povestea publicării mai degrabă decât romanul însuşi. Dar era dovada certă că secolul nostru tinde spre dominaţia totală a formei asupra fondului.

Pe de altă parte, romanul a stârnit un vădit interes pentru adaptarea cinematografică, dar încă nu se încheiase niciun contract. Thomas Langmann, producătorul filmului *Artistul,* intenţiona să realizeze un film nu bazat pe roman, ci pe viaţa autorului; le repeta întruna celor care

20 „Cartea nedorită“ - *în Ib. engl. în orig.* (n. tr.).

voiau să-l asculte un joc de cuvinte care-i plăcea: „Va fi *biopick*[21]” Dar pentru moment, era complicat să se alcătuiască un scenariu care să relateze viaţa lui Pick, căci lipseau multe elemente, în special cele referitoare la condiţiile în care îşi scrisese cartea. Nu puteai capta atenţia spectatorilor două ore arătând doar un om care face pizza, iar dimineaţa scrie, neştiut de nimeni. „Cinematograful contemplativ are propriile limite. Ar fi fost perfect pentru Antonioni, cu Alain Delon şi Monica Vitti…”, reflecta el. În cele din urmă, nu a mai cumpărat drepturile. Heidi Warneke, nemţoaica cu voce caldă, responsabilă cu copyrightul în cadrul Editurii Grasset, continua să primească oferte fără să ia o decizie. Era de preferat să aştepte o propunere importantă, în loc să se grăbească; având în vedere succesul tot mai mare al cărţii, negreşit că propunerea avea să apară. Visa în taină la Roman Polański, convinsă că e singurul care putea să transpună în imagini palpitante viaţa unui bărbat închis în camera sa. Această carte era povestea unui blocaj, a imposibilităţii de a trăi o poveste de dragoste, iar realizatorul *Pianistului* ştia că nimeni altul cum să filmeze îngustimea fizică şi morală. Dar el tocmai începuse să-şi turneze noul film; povestea unei tinere pictoriţe germane, care murise la Auschwitz.

21 Biografia lui Pick (n. tr.).

2

Au apărut şi alte consecinţe, şi mai neaşteptate. Oamenii au început să se laude cu norocul de a fi fost refuzaţi. Editorii nu aveau întotdeauna dreptate; Pick reprezenta o dovadă în plus. Lumea uita că nu exista nicio dovadă materială că el trimisese editurilor manuscrisul. Se formase totuşi un val pe care se putea pluti. Graţie revoluţiei digitale, tot mai mulţi autori îşi prezentau cartea în format electronic, după ce fuseseră respinşi de editurile consacrate. Iar publicul putea să transforme asta într-un succes, cum se întâmplase în cazul seriei *After*[22].

Primul care a venit cu o idee frumoasă de marketing a fost Richard Ducousset de la Editura Albin Michel. Acesta şi-a rugat asistenta să caute câteva cărţi „nu prea proaste” printre cele pe care le refuzaseră de curând. La urma urmei, se întâmplă ca un editor să ezite şi într-un final să renunţe să publice un roman, în ciuda celor câtorva calităţi ale sale. Asistenta lui l-a sunat pe autorul ales ca să afle câte refuzuri înregistrase:

— Mă sunaţi să mă întrebaţi câţi editori mi-au respins cartea?

— Da.

— Sunteţi de-a dreptul ciudată.

22 Serie de romane scrise de Anna Todd (n. tr.).

— Doar de curiozitate.

— Mi se pare că zece.

— Mulţumesc mult! a spus ea şi a închis.

Nu erau destui. Trebuia să găsească un campion al refuzurilor, care s-a dovedit a fi romanul *La Gloire de mon frère*, scris de un anume Gustave Horn, respins de treizeci şi două de ori. Richard Ducousset a cerut să se semneze de îndată un contract cu autorul. Acesta din urmă a crezut că e o glumă sau se aflau cumva la „Camera ascunsă”? Nu, contractul era cât se poate de real.

— Nu vă înţeleg. Acum câteva luni, nu doreaţi să-mi publicaţi volumul. Am primit o scrisoare tip.

— Ne-am răzgândit. Oricine se poate înşela… i-a explicat editorul.

Peste câteva săptămâni, cartea a apărut cu următoarea bandă pe copertă: „Un roman respins de 32 de ori”.

Lucrarea nu a avut succesul romanului lui Pick, însă vânzările au depăşit 20.000 de exemplare, ceea ce e deja o cifră importantă. Cititorii fuseseră intrigaţi de ideea unui roman refuzat de atâtea ori. Atracţia se explica prin gustul pentru exces. Incapabil să perceapă ironia întregii situaţii, Gustave Horn a avut sentimentul că talentul îi era, în sfârşit, recompensat. Înarmat cu noua lui credinţă, nu avea să înţeleagă de ce editorul îi respinge următorul manuscris.

3

Eternul Jack Lung, fost ministru al Culturii, a venit cu ideea de a sărbători „Ziua Autorilor Nepublicaţi”[23]. Aveau să-i sărbătorească pe toţi cei care scriau în lipsa unui editor. Încă din primul an, manifestarea s-a bucurat de un mare succes în rândul publicului. Ca şi în cazul Sărbătorii Muzicii, iniţiate tot de Lang, numeroşi romancieri şi poeţi aspiranţi au ieşit în stradă pentru a-şi citi poveştile sau pentru a-şi împărtăşi cuvintele celor care erau dispuşi să-i asculte. Un studiu efectuat de cotidianul *Le Parisien* a confirmat că un francez din trei scria sau dorea să scrie. „Practic, putem spune că astăzi există mai mulţi scriitori decât cititori”, a tras concluzia Pierre Vavasseur în articolul său. La *RTI,* Bernard Lehut a prezentat succesul manifestării făcând următoarea remarcă: „Toţi purtăm în noi ceva din Pick”. În succesul acestei cărţi descoperite în mijlocul manuscriselor refuzate se regăseau toţi cei dornici să fie citiţi. Augustin Trapenard a profitat de ocazie pentru a invita la o emisiune radio un filosof de origine maghiară, specialist în problematica retragerii din lume şi cunoscător al operei lui Maurice Blanchot.

---

23 Ezitase, propunând ceva mai simplu: „Ziua Scrisului" sau „Sărbătoarea Scrisului". Dar într-un sfârşit a preferat să-i aducă în prim-plan pe autorii nepublicaţi. Astfel nu-i sărbătorea pe amatori, ci îi punea în valoare pe cei care nu reuşiseră să devină cunoscuţi.

Dar s-a lovit de o problemă: acest om îşi trăia atât de intens subiectul, încât făcea pauze interminabile între fraze, de parcă ar fi vrut să se retragă el însuşi treptat din emisiune.

Astfel, Pick ajunsese pe buzele tuturor, simbolizând visul că într-o bună zi vor fi recunoscuţi pentru talentul lor. Cum să-i crezi pe cei care susţin că scriu pentru ei înşişi? Cuvintele au întotdeauna o destinaţie, aspiră la o altă privire. A scrie pentru tine e ca şi cum ţi-ai face valiza fără ca apoi să pleci. Deşi romanul lui Pick plăcea publicului, pe oameni îi atrăgea mai cu seamă povestea vieţii lui. Era ecoul dorinţei de a fi altcineva, un supererou cu puteri extraordinare necunoscute de nimeni, un om discret, al cărui secret consta în imperceptibila lui sensibilitate literară. Şi, cu cât se ştiau mai puţine despre el, cu atât era mai fascinant. Biografia sa nu dezvăluia nimic mai mult decât o viaţă banală, lineară. Iar asta sporea admiraţia publicului, ca să nu spunem mitul. Din ce în ce mai mulţi cititori îşi doreau să pornească pe urmele lui şi să se reculeagă la mormântul său. Cimitirul din Crozon îi primea astfel pe admiratorii cei mai înfocaţi. Uneori, drumul lor se încrucişa cu al lui Madeleine. Neînţelegându-le demersul, femeia le cerea să plece, să-i lase soţul în pace. Oare se număra ea printre aceia care credeau că poţi scula pe cineva din morţi? În orice caz, era posibil să-i răscolească secretele.

Aceşti vizitatori aparte treceau şi pe la pizzeria lui Pick. Erau dezamăgiţi să constate că în locul ei se afla acum o clătitărie. Văzând aglomeraţia deopotrivă surprinzătoare şi binevenită, noii proprietari, Gerard Misson şi soţia lui, Nicole, s-au hotărât să adauge în meniu câteva sortimente de pizza. Primele zile au fost catastrofale; clătitarul trudea din greu ca să facă faţă schimbării. „Acum trebuie să pregătesc pizza… şi totul din cauza unei cărţi”, repeta el, nevenindu-i să creadă, în timp ce încerca să se deprindă cu folosirea cuptorului. Curând, clătităria avea să fie complet dată uitării. Şi tot mai mulţi clienţi aveau să-şi dorească să viziteze subsolul în care Pick îşi scrisese romanul. Misson urma să organizeze cu plăcere un pelerinaj, brodând fără ezitare în decursul lunilor o poveste ale cărei detalii nu le cunoştea încă. Şi astfel se inventa romanul romanului.

Într-o dimineaţă, în timp ce-şi aşeza produsele în pivniţă, Gerard Misson s-a hotărât să aducă jos şi o masă din restaurant. A luat un scaun şi s-a aşezat. El, care nu scrisese nici măcar un rând în viaţa lui, se gândea că probabil inspiraţia vine dintr-un loc magic şi că era de-ajuns să se aşeze la o masă, cu o foaie de hârtie şi un stilou în faţă, pentru ca miracolul să se producă. Dar nu s-a întâmplat aşa. Nicio idee, nimic. Nici măcar

umbra unei fraze. Era totuşi mai uşor să faci clătite (chiar şi pizza). Încerca o mare dezamăgire, după ce câteva zile se lăsase pradă visului de a deveni şi el un scriitor de succes.

Soţia l-a surprins în această postură improbabilă.

— Ce faci?

— Nu… nu e deloc ce crezi tu.

— Te apuci de scris? Tu?

Râzând copios, Nicole s-a retras şi a urcat în restaurant. Atitudinea ei fusese tandră, totuşi Gerard se simţea umilit. Soţia sa îl credea incapabil să scrie sau, pur şi simplu, să stea şi să cugete o clipă. Din acel moment nu şi-au mai vorbit, avea să fie începutul unei rupturi între ei. Uneori trebuie să acţionăm într-o manieră surprinzătoare, să ne abatem cumva de la cotidian, ca să aflăm ce crede celălalt cu adevărat despre noi.

4

Fisura apărută în cuplul Misson a fost una dintre nenumăratele consecinţe ale publicării cărţii lui Pick. Romanul schimba vieţi. Şi, desigur, notorietatea cărţii s-a răsfrânt asupra bibliotecii refuzaţilor.

Magali, pe care de câţiva ani biblioteca nu o

mai preocupa cu adevărat, a trebuit să organizeze din nou spaţiul consacrat manuscriselor abandonate de editori. La început, fusese vorba doar de câţiva indivizi, dar curând s-a simţit depăşită. Ai fi zis că fiecare francez ţinea sub braţ un manuscris. Mulţi nici nu ştiau că trebuie să vină să-l aducă personal; zilnic soseau prin poştă zeci de romane, ca la o mare editură pariziană. Depăşită de situaţie, Magali a cerut sprijinul primăriei, care a deschis pentru bibliotecă o anexă rezervată cărţilor refuzate. Crozon devenea astfel oraşul emblematic al scriitorilor nepublicaţi.

Era ciudat să vezi un orăşel de la capătul lumii, de obicei atât de liniştit, străbătut de aceste umbre umane, bărbaţi şi femei, cu toţii animaţi de pasiunea lor pentru cuvinte. Cei care veneau să-şi aducă manuscrisul erau uşor de recunoscut. Dar niciunul dintre ei nu părea învins. Unora li se părea şic să lase aici un text, chiar şi un jurnal intim. Oraşul găzduia cuvintele tuturor, într-o revărsare barocă. Câteodată, scriitorii veneau de foarte departe; puteai întâlni doi polonezi sosiţi special din Cracovia pentru a încredinţa bibliotecii ceea ce ei considerau a fi o capodoperă neînţeleasă.

Un tânăr pe nume Jérémie a venit din sud-vestul Franţei să-şi ofere culegerea de nuvele şi câteva fragmente poetice, rodul muncii sale din ultimele luni. În vârstă de vreo douăzeci de ani,

semăna cu Kurt Cobain, o siluetă deşirată şi adusă de spate, cu părul blond, lung şi murdar; totuşi, înfăţişarea lui derutantă degaja un aer emoţionant. Jérémie părea dintr-un alt secol, de-a dreptul coborât dintr-un album foto al anilor 1970. Textele sale erau influenţate de René chiar sau de Henri Michaux. Poezia lui, care se voia implicată şi intelectuală, rămânea cu totul inaccesibilă oricui altcuiva în afară de el însuşi. Jérémie avea fragilitatea celor fără astâmpăr, care rătăcesc la nesfârşit în căutarea unui loc unde să-şi pună capul.

Magali obosise să-i primească fără încetare pe cei care aduceau manuscrise şi din când în când îl blestemau pe Gourvec pentru ideea lui extravagantă. Acum mai mult decât oricând proiectul i se părea absurd, nevăzând în el decât cantitatea de muncă suplimentară pe care o genera. Când l-a zărit pe Jérémie, şi-a spus că are de-a face cu încă un amărât căruia nu-i fuseseră recunoscute meritele şi care o s-o bată la cap ca toţi ceilalţi. Zâmbitor, el şi-a prezentat textul. Atitudinea lui blândă contrasta cu înfăţişarea aspră, sălbatică. Magali a sfârşit prin a-i aprecia înfăţişarea, dându-şi seama în cele din urmă cât era de frumos.

— Am încredere că nu-mi veţi citi manuscrisul, a şoptit el. E ceva foarte intim.

— Nu vă faceţi griji… a răspuns Magali, roşind

discret.

Jérémie ştia că femeia o să citească ce scrisese el, tocmai datorită rugăminţii lui. Nu avea nicio importanţă. Acest loc era ca o insulă unde nu mai conta câtuşi de puţin dacă eşti judecat. Aici se simţea în largul lui. De obicei timid, în ciuda aparentei încrederi în sine, a mai rămas o clipă în bibliotecă, studiind-o pe Magali. Descumpănită de ochii lui albaştri aţintiţi asupra ei, Magali a încercat să-şi justifice gesturile. Dar era evident că, de când intrase el, Magali bălmăjea fără rost. De ce o privea aşa? Poate era un psihopat? Nu, părea blând, inofensiv. Se vedea după cum umblă, vorbeşte şi respiră; părea să-şi ceară scuze că există. Şi totuşi, avea un farmec incontestabil. Era imposibil să-ţi iei ochii de la acest bărbat cu alura unei năluci[24].

Jérémie a mai rămas aşa o clipă fără să-i vorbească. Din când în când schimbau câte un zâmbet. Într-un târziu, s-a apropiat de Magali:

— Am putea ieşi să bem ceva împreună? După ce terminaţi lucrul?

— Să bem ceva?

— Da. Sunt singur aici. Am venit de departe ca să aduc manuscrisul. Nu cunosc pe nimeni, deci,

---

24 Dacă Magali l-ar fi cunoscut pe Pasolini, s-ar fi gândit la filmul *Teorema,* la eroul care goleşte sufletele prin simpla putere generată de prezenţa-i fantomatică.

ar fi bine dacă aţi putea.

— De acord, a răspuns Magali, surprinsă de propria replică spontană, pe care nu o trecuse deloc prin filtrul gândirii. Dar acceptase, aşa că o să meargă să bea ceva cu el. Doar din politeţe, fiindcă el nu cunoştea pe nimeni aici. De altfel, de aceea şi voia să bea ceva împreună cu ea, nimic mai mult. Nu vrea să fie singur, se înţelege, de aia vrea să bea ceva cu mine, şi-a zis Magali, după ce a reflectat o vreme la situaţie.

5

După câteva minute i-a trimis un mesaj soţului ei: rămăsese în urmă cu treaba. Era prima dată când îl minţea, nu că ar fi vrut, ci fiindcă până acum nu fusese nevoită să se abată de la calea adevărului. Numai că oraşul Crozon e mic, totul se află. Poate era mai bine să rămână la bibliotecă, după ora de închidere. Avea acolo un birou unde puteau să bea un pahar. De ce accepta? Se simţea ca atrasă de un magnet de momentul prezent. Dacă refuza, nimic nu avea să i se mai întâmple în viaţă. Oare nu la asta visase ea? Îi era greu să-şi dea seama ce simte cu exactitate. Nu se mai gândea de mult la dorinţele şi nici măcar la sexualitatea ei. Soţul n-o mai atingea cu adevărat, se excita uneori când se afla deasupra ei, într-o eliberare mecanică, care de altfel putea fi plăcută, dar totul lua forma unei împerecheri primare,

lipsite de cea mai mică notă de senzualitate. Şi acum iată că acest tânăr voia să bea un pahar în compania ei. Câţi ani avea? Părea mai tânăr decât băieţii ei. Poate douăzeci? Spera să nu aibă mai puţin. Ar deveni de-a dreptul sordid. Dar nu intenţiona să-l întrebe. Nu voia să ştie nimic despre el, ci mai degrabă să învăluie clipa în mister, o non-realitate care nu avea să-i afecteze în niciun fel restul vieţii. Şi, în plus, nu beau decât un pahar, doar atât, un pahar.

Era pe punctul de a-şi termina berea şi o privea fix. Ea şi-a ferit chipul, încercând să-şi păstreze cumpătul, rostind două, trei fraze fără semnificaţie, ca să întrerupă liniştea insuportabilă care se aşternuse. Jérémie a rugat-o să se relaxeze: nu era obligată să vorbească. Puteau să stea aşa, în tăcere, el se simţea foarte bine. Era împotriva oricăror convenţii într-o relaţie, în fruntea cărora figura tocmai această obligaţie a conversaţiei între parteneri. Însă tot el a început discuţia:

— E o bibliotecă ciudată.

— Ciudată?

— Da, e totuşi bizar acest colţ al manuscriselor refuzate. Un colţ blestemat sau cam aşa ceva.

— Ideea nu-mi aparţine.

— Şi atunci? Ce părere ai?

— Pentru mine, nu mai exista. Apoi a apărut

cartea lui Pick.

— Crezi că într-adevăr el a scris-o?

— Da, desigur. De ce să nu fi fost el?

— Ziceam şi eu aşa… Faci pizza, nu citeşti niciodată o carte şi după moartea ta se descoperă că ai scris un roman important. E foarte bizar, nu crezi?

— Nu ştiu.

— De pildă, tu faci lucruri de care să nu ştie nimeni?

— Nu…

— A cui a fost ideea de a înfiinţa această bibliotecă?

— A celui care m-a angajat. Jean-Pierre Gourvec.

— El scria?

— Nu ştiu. Nu-l cunoşteam chiar atât de bine.

— Cât timp ai petrecut alături de el?

— Ceva mai mult de zece ani.

— Ai stat zi de zi lângă el zece ani, în acest locşor şi pretinzi că nu-l cunoşteai?

— Da, în fine… vorbeam… Dar nu ştiu prea multe despre ce gândea.

— Crezi că o să citeşti cartea mea?

— Nu cred. Doar dacă-ţi doreşti tu. Nu citesc niciodată cărţile care sunt aduse aici. Trebuie să spun că adesea e neplăcut. Acum oricine se crede scriitor. Şi, de când cu succesul lui Pick, lucrurile stau şi mai rău. Dacă stai să-i asculţi, oamenii sunt toţi nişte genii neînţelese. Mi se spune asta

mereu. Întâlnesc atâtea cazuri sociale…

— Şi eu?

— Tu ce?

— Ce-ai gândit despre mine când m-ai văzut?

— …

— Nu vrei să-mi spui?

— Mi-ai părut frumos.

Lui Magali nu-i venea să creadă că spusese asta. Pur şi simplu. S-ar fi putut simţi jenată că discuţia luase aspectul unui interogatoriu, dar nu, ea voia să mai petreacă o vreme cu el, să bea până dimineaţă, sperând că noaptea aceea nu va fi urmată de o nouă zi, ci că avea să se piardă undeva, într-un gol temporal. Deşi era sinceră şi directă, nu-şi împărtăşea niciodată sentimentele şi emoţiile. De ce-i mărturisise că îl găsea frumos? Era informaţia centrală, care le estompa pe toate celelalte. Poate că-i plăcea să stea de vorbă cu el, dar era o plăcere neînsemnată în comparaţie cu dorinţa care punea stăpânire pe ea. De când nu mai simţise aşa ceva? Îi era imposibil să precizeze. La urma urmei, poate era prima dată. Dorinţa se dovedea la fel de arzătoare ca vidul erotic ce o precedase. Jérémie o privea fix, cu un zâmbet discret întipărit pe chip; ai fi zis că-i face plăcere să încetinească timpul, să nu grăbească lucrurile.

Într-un târziu, el s-a ridicat şi s-a apropiat. Şi-a lăsat capul pe umărul ei. Magali a încercat să-şi

controleze respiraţia, sperând să nu-şi trădeze bătăile nebuneşti ale inimii. Jérémie şi-a coborât mâna de-a lungul corpului ei şi i-a ridicat rochia; înainte chiar de a o săruta, a penetrat-o cu degetul. Ea s-a agăţat de el cu exagerată putere; simplul fapt de a fi atinsă o făcea să plonjeze într-o lume uitată. Atunci el a sărutat-o apăsat, ţinând-o ferm de ceafă; ea s-a lăsat pe spate, uşoară de parcă trupul i se evapora, transformându-se în plăcere pură. El i-a luat mâna şi i-a condus-o spre sex; ea l-a atins fără să se uite, mişcându-se cu stângăcie, dar el era suficient de excitat. I-a spus să se ridice şi să se întoarcă, apoi a pătruns-o imediat pe la spate. Lui Magali îi era imposibil să-şi dea seama cât durase totul, fiecare secundă lua locul precedentei, într-o încordare fizică ce o făcea să uite de prezent.

6

Stăteau acum întinşi unul lângă celălalt pe podea, în penumbră. Magali, cu rochia ridicată, Jérémie, cu pantalonii în vine. Ea a auzit telefonul sunând, era cu siguranţă soţul ei, dar nu conta. Spera să mai facă o dată dragoste în seara aceea, brusc uluită că şi-a petrecut viaţa la adăpost de alte trupuri. Totuşi, s-a îmbrăcat, jenată să se ştie goală. Cum putuse el să o dorească? Şi de ce tocmai pe ea? Probabil că putea avea orice femeie. Ai fi zis că e un miraj sau o întâlnire care se

petrece doar în filme. Nu trebuia să se entuziasmeze, ci pur şi simplu să savureze frumuseţea momentului; el urma să plece şi totul avea să fie perfect; putea să retrăiască iar şi iar fiecare clipă a acestei amintiri întipărite în memorie, ceea ce-i va permite să existe din nou.

— De ce te îmbraci?

— Nu ştiu.

— Trebuie să te întorci acasă? Te aşteaptă soţul tău?

— Nu. De fapt, da.

— Mi-ar plăcea să rămâi dacă poţi. Eu o să petrec noaptea aici, cu voia ta. Nu mi-am închiriat nicio cameră.

— Da, bineînţeles.

— Încă te mai doresc.

— Nu-ţi pare că sunt...

— Cum?

— Nu ţi se pare că sunt prea grasă?

— Nu, deloc. Îmi plac femeile cu forme, îmi dau un sentiment de siguranţă.

— Chiar aveai atâta nevoie de siguranţă?

— ...

7

Îngrijorat, José l-a mai trimis un mesaj; avea să vină la bibliotecă. Magali i-a răspuns că se întoarce acasă imediat, scuzându-se că fusese ocupată cu inventarul. Şi-a strâns lucrurile de-a

valma, aruncându-i câte o privire bărbatului cu care tocmai făcuse dragoste.

— Aşadar, reprezint un inventar, a suspinat el.

— Trebuie să mă întorc acasă, n-am încotro.

— Nu te-ngrijora, înţeleg.

— Te găsesc aici mâine-dimineaţă? l-a întrebat Magali, care ştia perfect răspunsul.

Avea să plece; era genul de bărbat care pleacă. Însă el i-a spus cu convingere că va fi acolo; părea sigur. A mai sărutat-o o dată, dar n-a mai adăugat nimic. Cu toate acestea, lui Magali i s-a părut că aude nişte cuvinte. Vorbise el? Amestecul de senzaţii tulbura percepţia timpului, stârnind halucinaţii şi obligându-te să te agăţi de celălalt ca să te asiguri că totul e real. În cele din urmă, el i-a şoptit iar:

— Vino mâine-dimineaţă, înainte de deschiderea bibliotecii, şi trezeşte-mă cu gura…

Magali nu a încercat să desluşească semnificaţia exactă a acestei cereri de natură erotică, lăsându-se purtată doar de fericirea acestei împliniri corporale; peste câteva ore aveau să fie din nou împreună.

Odată ajunsă în maşină, deşi trebuia să se grăbească spre casă, s-a oprit o clipă înainte să pornească. A aprins farurile, apoi a pornit motorul. Fiecare gest anodin căpăta proporţii aproape mitologice, de parcă ceea ce tocmai se întâmplase punea stăpânire pe toată viaţa ei. Până

şi drumul pe care mergea zilnic de zeci de ani i se părea acum diferit.

Partea a şaptea

1

Cu câţiva ani în urmă, Jean-Michel Rouche avea o adevărată influenţă asupra mediului literar. Lumea se temea de articolele lui şi mai ales de editorialul din *Le Figaro littéraire.* Îi plăcea să deţină această putere, se lăsa aşteptat când lua masa de prânz cu ataşaţii de presă, făcea întotdeauna o pauză înainte de a-şi exprima părerea despre un roman sau altul, părere care avea caracter de profeţie. Era prinţul unui regat

efemer, pe care-l credea veşnic. A fost însă suficientă numirea unui nou director în fruntea ziarului ca să se pomenească dat afară. Un alt editorialist s-a bucurat de prestigiul funcţiei, dar a fost şi el demis peste câţiva ani; aşa se desfăşura nesfârşitul vals al acestei puteri fragile.

Fără să-şi dea seama, Rouche îşi făcuse mulţi duşmani în perioada lui de glorie. Nu intenţionase să fie rău sau nedrept, ci onest din punct de vedere intelectual în privinţa sentimentelor sale, denunţând atitudinile şi scriitorii supraestimaţi. Nu acţionase întotdeauna din nevoia de a face carieră; asta nu i se putea nega. Dar nu mai reuşea să găsească un loc în care să se exprime; nici la radio, nici la televiziune şi cu atât mai puţin în presa scrisă. Treptat, avea să fie uitat; să devină un nume pe care abia ţi-l aminteşti.

Cu toate acestea, perioada dificilă pe care o traversa nu îl făcuse mai sarcastic, ci aproape binevoitor. Conducea dezbateri libere în oraşele de provincie, dându-şi seama că în spatele fiecărui scriitor, inclusiv al celor mediocri, există o forţă creatoare şi visul de a realiza o operă, împărţea gustări reci şi ţigări de foi cu martorii declinului său. Seara, în camera lui de hotel, se concentra asupra părului, constatând cu groază dispariţia lui treptată şi inevitabilă. Mai ales al celui din vârful capului. Stabilea o paralelă între viaţa lui socială

şi cea capilară; dovada era clară: începuse să-i cadă părul în momentul în care fusese concediat.

De la apariţia cărţii lui Pick, făcuse o obsesie pentru povestea cu pricina. Brigitte, partenera lui de trei ani, nu înţelegea de ce vorbeşte atât de des despre această apariţie editorială pe care o considera dubioasă. După părerea lui, romanul fusese un soi de înscenare literară.

— Peste tot vezi numai comploturi, i-a zis Brigitte.

— Nu cred că un artist îşi poate dori să rămână anonim. În fine, se mai întâmplă, însă foarte rar.

— Nicidecum. Mulţi oameni au un talent pe care preferă să-l păstreze doar pentru ei. Eu, de pildă. Ştiai că eu cânt sub duş? i-a dezvăluit Brigitte, mândră nevoie mare de gluma ei pe jumătate rostită, pe jumătate îngânată.

— Nu, nu ştiam. În fine, nu vreau să te jignesc, dar nu cred că e acelaşi lucru.

— ...

— Uite ce zic eu. Când adevărul va ieşi la iveală, îţi garantez că multă lume va fi surprinsă.

— Mie una mi se pare o poveste frumoasă şi cred în ea. Tu eşti blazat şi asta-i trist.

Jean-Michel nu ştia ce să răspundă la această ultimă replică oarecum brutală. Era încă un reproş. Simţea că Brigitte s-a plictisit de el. Nu-l

mira deloc. Îi cădea părul, se îngrăşa, nu avea o viaţă socială prea palpitantă şi câştiga din ce în ce mai puţin; nu o mai putea invita la restaurant pe nepusă masă. Trebuia să-şi calculeze dinainte până şi cele mai mici cheltuieli.

La drept vorbind, toate acestea o interesau prea puţin pe Brigitte. În schimb, aştepta ca el să-şi recapete pasiunea de la începutul relaţiei lor, felul de a spune poveşti, de a se entuziasma. Chiar dacă în majoritatea timpului era drăguţ şi atent, ea simţea cum partea lui întunecată câştigă teren. Se lăsa cuprins de tristeţe. La urma urmei, nici nu o mira scepticismul lui în privinţa acestui autor de origine bretonă. Însă ea se înşela. Lucrurile stăteau exact invers faţă de cum credea ea. Ceva se trezea în Jean-Michel. Trecuse atâta timp de când nu-l mai însufleţise o asemenea motivaţie. Voia să conducă ancheta, cu certitudinea că rezultatul obţinut avea să-i influenţeze decisiv soarta. Graţie lui Pick, avea să revină în prim-planul scenei literare. Pentru asta, trebuia să se lase purtat de intuiţie şi să descopere elementele înşelătoriei. Pentru început, intenţiona să se ducă în Bretania.

A implorat-o pe Brigitte să-i împrumute maşina. Ea avea motive întemeiate să ezite: ştia că e un şofer prost. Dar nu avea nimic împotrivă ca el să plece câteva zile. Le prindea bine amândurora. Aşa că a acceptat, avertizându-l să conducă

prudent, căci nu mai avea bani să plătească o asigurare suplimentară. El şi-a făcut repede bagajul şi s-a urcat la volan. Nici nu apucase să facă două sute de metri, când, la primul viraj greşit, a zgâriat automobilul marca Volvo.

2

După ce o văzuse pe Madeleine la televizor, Rouche era convins că nu va scoate de la ea nicio informaţie în plus. Trebuia să se concentreze asupra fiicei, căreia îi plăcea să vorbească mult în cadrul interviurilor. Momentan, i se ceruse pur şi simplu să povestească întâmplări din trecut, nimic foarte grav, dar Rouche avea să facă tot posibilul ca ea să-i arate cât mai multe documente. Era încredinţat că va găsi undeva o dovadă că intuiţia nu-l înşelase. Joséphine nu se plictisea deloc de entuziasmul mediatic. Profita de el pentru a vorbi despre magazinul ei, fapt care-i aducea o publicitate considerabilă. Jurnalistul citise articolele pe internet şi nu avea o părere prea bună despre ea, ca să nu spunem că o considera cam proastă.

Pe autostradă, în drum spre Rennes, l-a obsedat că zgâriase maşina. Brigitte va reacţiona foarte urât când va auzi. Însă putea să nege că fusese vina lui. Era plauzibil. Aşa găsise maşina; un vandal care nici măcar nu-şi lăsase numărul de telefon, asta-i tot. Dar sigur ea n-o să-l creadă. El

era genul de om care zgârie maşinile pe care le împrumută. Putea să-i promită că o va repara, dar de unde bani? Situaţia lui precară îi complica toate relaţiile cu cei din jur. Începând cu faptul că fusese nevoit să împrumute o maşină. Dacă ar fi avut mijloacele necesare, ar fi închiriat una, optând pentru toate suplimentele de asigurare, incluzând clauza „în caz de zgârieturi”.

În timp ce conducea, rememora ultimele luni. Se întreba până unde avea să-l împingă spirala eşecului. Îşi părăsise apartamentul burghez şi se instalase într-o cameră situată la ultimul etaj al unui frumos imobil parizian; cu o astfel de adresă, încă putea să impresioneze. Nimeni nu ştia că nu foloseşte liftul, ci urcă pe scara de serviciu. Singura căreia sfârşise prin a-i mărturisi adevărul era Brigitte. După mai multe săptămâni de relaţie amoroasă, nu-i mai putea ascunde situaţia reală. Săptămâni întregi refuzase să o invite la el acasă, până când ea ajunsese să-şi imagineze că e însurat. Într-un final, s-a simţit uşurată să afle că lucrurile stăteau cu totul altfel: Jean-Michel era ruinat. Pentru ea nu avea nicio importanţă. Dintotdeauna se zbătuse să-şi crească fiul de una singură şi nu contase niciodată pe nimeni. Când a aflat adevărul, Brigitte a zâmbit; mereu cădea în mrejele bărbaţilor săraci. Dar, odată cu trecerea lunilor, faptul devenea un inconvenient.

În apropiere de Rennes, Rouche a încercat să

uite de maşina zgâriată şi de reflecţia asupra eşecurilor vieţii sale şi să se concentreze, în schimb, asupra investigaţiei. La volan, simţea pur şi simplu că trăieşte. Uneori trebuie să străbaţi peisajul ca să te asiguri că exişti. Ce-i drept, nu ancheta o crimă şi nicio serie de dispariţii în Mexic[25], ci trebuia să demaşte o impostură literară.

Cum nu mai condusese de mult, şi-a zis că mai bine face o pauză. Fericit în sfârşit, a băut o bere într-o benzinărie şi a ezitat între mai multe batoane de ciocolată. Până la urmă, a ales încă o bere. Îşi promisese că o să bea mai puţin, dar nu era o zi ca toate celelalte.

Rouche a ajuns la Rennes pe la mijlocul după-amiezii. Fără GPS, i-a mai luat o oră ca să găsească magazinul lui Joséphine. A zărit un loc de parcare chiar în faţă: pentru el era mai degrabă un simbol decât o informaţie concretă. Nu-i venea să creadă, se simţea cuprins de o veselie exagerată. Ani la rând, ori de câte ori avusese ocazia să conducă, fusese genul de persoană care se tot învârtea prin parcare pentru ca în final să parcheze pe un loc rezervat maşinilor de livrare la domiciliu, ceea ce-i dădea o stare de nelinişte întreaga seară. Astăzi, lucrurile stăteau complet diferit. Emoţionat de noua situaţie, a ratat intrarea în parcare şi a zgâriat încă o dată maşina.

25 Tocmai citea romanul *2666* de Roberto Bolano.

Abia se bucurase şi el puţin că realitatea condiţiei sale dezolante îl şi prinsese în ghearele ei. Mai grav era că nu o mai putea convinge pe Brigitte că nu fusese vina lui. Probabilitatea ca nişte vandali să-i zgârie maşina de două ori în aceeaşi zi era foarte mică. Doar dacă nu invoca o atitudine răuvoitoare. Cineva supărat pe el din pricina cercetărilor sale. Nu-şi dădea seama cât de credibilă părea această ipoteză. Pe cine ar fi deranjat faptul că el investiga existenţa unui posibil autor-fantomă, deghizat într-un pizzar de origine bretonă?

3

Oarecum necăjit şi pentru a prinde puţin curaj înainte de a trece la primul act al anchetei, s-a hotărât să ia o bere la barul din faţă. Apoi a mai comandat *una mică,* expresie dragă beţivilor care, prin aceste vorbe blânde şi tandru-ironice, ascund realitatea unui consum regulat.

Câteva minute mai târziu, a intrat în magazin. Avea mai degrabă aerul unui pervers bătrân, venit să tragă cu ochiul la chiloţei, decât al unui bărbat care vrea să-i ofere soţiei o lenjerie intimă fină. Mathilde, noua vânzătoare, s-a apropiat de el. Absolvise o şcoală de comerţ şi trecuse bacalaureatul cu nota 5, prin urmare cu greu

reuşise să-şi găsească un loc de muncă stabil. După câteva slujbe mărunte, semnase în cele din urmă şi un contract. Îşi datora norocul chior romanului renumitului Henri Pick. Interviurile făcuseră atâta publicitate magazinului, încât Joséphine se văzuse nevoită să angajeze pe cineva care s-o ajute. Cu această ocazie, Mathilde citise *Ultimele ore ale unei poveşti de dragoste* şi i se păruse tristă; dar ea era genul care plânge uşor.

— Bună ziua! Cu ce vă pot ajuta? l-a întrebat ea pe Rouche.

— Aş dori să vorbesc cu Joséphine. Sunt jurnalist.

— Îmi pare rău, dar nu este aici.

— Şi când se întoarce?

— Nu ştiu. Dar nu cred că astăzi.

— Nu credeţi sau ştiţi sigur?

— A zis că pleacă o vreme.

— E un termen cam vag. Aţi putea să o sunaţi?

— Am încercat deja, dar nu poate fi contactată.

— Ciudat! Acum câteva zile o vedeai peste tot.

— Nu, nu-i deloc ciudat. M-a anunţat dinainte. Poate că avea nevoie de o pauză, atâta tot.

— O pauză? a repetat el în barbă, dispariţia ei subită părându-i-se bizară.

În acel moment, a intrat o femeie de vreo cincizeci de ani. Vânzătoarea a întrebat-o ce doreşte, dar ea nu i-a răspuns. Jenată, a întors

capul spre Rouche, care a înţeles că el e de vină pentru tăcerea ei. În mod evident, femeia nu era dispusă să-şi exprime de faţă cu el preferinţele în materie de lenjerie intimă. Rouche i-a mulţumit în grabă lui Mathilde şi a părăsit magazinul. Neştiind ce să facă, s-a instalat din nou la terasa de vizavi.

4

Chiar atunci, Delphine şi Frédéric tocmai îşi terminau prânzul prelungit. Delphine muncise atât de mult în ultimele luni, încât acum îşi acorda puţin timp liber alături de *scriitorul ei preferat.* El îi reproşase că o vede mai rar, fapt care nu-l împiedica să aprecieze perioadele de solitudine (unul dintre numeroasele lui paradoxuri). După părerea sa, un cuplu nu se definea doar prin timpul petrecut împreună.

Delphine se concentra asupra carierei. Era tot mai solicitată, fie pentru a primi felicitări, fie pentru a i se oferi un loc de muncă. Alţi editori vedeau în ea una dintre viitoarele experte în domeniu, în stare să adulmece înaintea tuturor viitoarele succese literare. Din când în când se simţea jenată să se afle în centrul atenţiei; într-o bună zi, toţi aveau să-şi dea seama că e doar o puştoaică şi să o demaşte. Pe moment însă, cartea lui Henri Pick se apropia de 300.000 de exemplare vândute, depăşind cu mult toate aşteptările.

— Peste zece zile Grasset organizează o serată în cinstea acestui mare succes, i-a comunicat Delphine lui Frédéric.

— Sigur nu va organiza un cocktail pentru vânzările înregistrate de cartea mea.

— Se va întâmpla şi asta. Sunt convinsă că viitorul tău roman va obţine un premiu.

— Eşti drăguţă că spui asta. Dar eu nu sunt breton, nu fac pizza şi, ce e mai rău, sunt încă în viaţă.

— Încetează…

— Mi-au trebuit doi ani să scriu ultimul roman. Cred că s-au vândut 1 200 de exemplare, asta, dacă pun la socoteală familia, prietenii şi cărţile pe care le-am cumpărat eu însumi ca să le ofer cunoştinţelor. Mai sunt şi cei care l-au cumpărat din greşeală. Şi trecătorii cărora li s-a făcut milă de mine când ofeream dedicaţii în librărie. În fond, dacă e să contabilizăm doar vânzările reale, trebuie să fi vândut vreo două cărţi, a conchis el zâmbind.

Delphine a izbucnit în râs. Întotdeauna îi plăcuse autoironia lui Frédéric, deşi uneori suna a amărăciune.

— Mascarada ia proporţii, a reluat el. Ai văzut că numeroşi editori trimit stagiari la Crozon? Speră să descopere o nouă comoară. Când ştii bine că scrierile fără cap şi fără coadă pe care le-am văzut acolo sunt lipsite de orice valoare.

— Lasă-i în pace! Nu are nicio importanţă. Pentru mine contează următorul tău roman.

— Tocmai voiam să te anunţ că i-am găsit un titlu.

— Serios? Şi-mi zici aşa, într-o doară? Dar asta-i minunat!

— ...

— Haide! Spune-mi-l!

— Se va numi *Omul care spune adevărul.*

Delphine l-a privit pe Frédéric drept în ochi, fără să comenteze nimic. Oare nu-i plăcea? În cele din urmă, a bolborosit că e greu să judeci un titlu fără să fi parcurs textul. Frédéric a asigurat-o că în curând îl va putea citi.

Câteva minute mai târziu, Frédéric i-a propus să-şi ia liber după-amiază. Ca la prima lor întâlnire, voia să se întoarcă împreună pe jos acasă şi să facă dragoste. Delphine s-a prefăcut că ezită (fapt pe care el îl ura cel mai mult), apoi i-a spus că are prea mult de lucru, mai ales că trebuia să se ocupe de pregătirile pentru petrecere. El nu a insistat (ceea ce ea cu siguranţă şi-ar fi dorit), aşa că s-au despărţit în mijlocul străzii cu un sărut fugar ce promitea un altul, mai intens. Frédéric a privit-o cum se îndepărtează, concentrându-se asupra posteriorului ei, în speranţa că ea se va întoarce. Visa ca Delphine să-i adreseze un ultim semn, un gest pe care să-l poată purta cu el în aşteptarea următoarei lor întâlniri. Dar ea nu s-a

întors.

5

Rouche îşi petrecuse după-amiaza înţepenit pe terasa cafenelei, bând bere după bere într-un ritm susţinut. Ancheta lui începea cu un impas, nu ştia încotro s-o apuce. În ajun, se visase cavaler temerar al literaturii franceze, animat de sentimentul că viaţa lui căpăta în sfârşit o dimensiune acceptabilă. Dar se lovise de realitatea prea puţin binevoitoare. Joséphine nu mai era în zonă şi nu se ştia când se va întoarce. Nu se putea considera un detectiv prost, fiindcă nu avusese ocazia să facă nici cel mai mic demers; nu era decât un şofer rămas în pană la linia de start[26]. Totul i se năruia sub picioare, nimic nu-i mergea bine: destinul continua să-i joace farse. Alcoolul provoacă fie un entuziasm mai mult sau mai puţin comunicativ, fie o înlănţuire de viziuni sumbre şi patetice. Astfel, lichidul ingerat te pune în faţa a doua variante din care trebuie să alegi; Rouche alesese varianta negativă, care venea la pachet cu o doză mare de autodenigrare.

Din fericire, tocmai primise un e-mail din partea serviciului de presă al Editurii Grasset, prin

26 Stranie comparaţie mecanică, fiindcă singurul fapt demn de menţionat din momentul plecării erau două zgârieturi ale maşinii.

care era invitat la un cocktail oferit în cinstea succesului lui Pick. I se păruse ridicol să citească mesajul tocmai când pornise pe urmele a ceea ce intuiţia îi spunea că e o înşelătorie; dar nu acela era sentimentul lui predominant. Îl copleşea simpla bucurie de a se regăsi pe lista de invitaţi; asta însemna că nu îl uitaseră cu desăvârşire. Lună de lună, fusese înlăturat tot mai des de la evenimente; sfârşitul puterii sale atrăsese după sine sfârşitul vieţii lui sociale; nu mai era invitat la masă, unii ataşaţi de presă cu care intenţiona să întreţină relaţii de prietenie îl ocoleau, într-o manieră pragmatică mai degrabă decât agresivă, nemaiputând să-şi petreacă timpul cu un jurnalist care aproape că nu mai avea nicio influenţă mediatică. Bucuria de a fi fost invitat îi smulse un surâs. Şi când te gândeşti că înainte abia făcea faţă solicitărilor! Însă vine o zi când, aflaţi în plin declin, învăţăm să iubim la nebunie lucruri pe care până atunci nici nu le mai sesizam.

În timp ce-şi bea în linişte berile, urmărea neîncetatul balet al femeilor care intrau şi ieşeau din magazinul de lenjerie intimă. Îşi imaginase fiecare clientă dezbrăcându-se în cabina de probă, nu într-un fel libidinos, ci mai degrabă purtat de o reverie adolescentină. Îşi spunea că putem cu siguranţă înţelege secretele şi psihologia femeilor atunci când asistăm la alegerea lenjeriei. Era una dintre nenumăratele lui teorii din acea după-

amiază (alcoolul). De îndată ce a plecat şi ultima clientă, Mathilde a ieşit şi a încuiat magazinul. Atunci l-a zărit pe celălalt trotuar pe bărbatul care o întrebase despre patroana ei cu câteva ore mai devreme. Complet lipsit de inhibiţii, el i-a adresat un zâmbet amical, de parcă se cunoşteau dintotdeauna. Tânăra a fost surprinsă de contrastul puternic dintre persoana retrasă şi stânjenită cu care schimbase câteva cuvinte şi cea pe care o vedea acum.

Rouche şi-a însoţit apoi zâmbetul cu un semn discret care putea fi interpretat atât drept salut amical, cât şi drept invitaţie de a-i ţine companie. Mathilde putea să aleagă varianta care-i convenea. Înainte de a-i dezvălui decizia, trebuie să precizăm un element important: Mathilde nu cunoştea pe nimeni în Rennes. Era dintr-un sătuc de pe Loara, acolo unde fluviul se varsă în Oceanul Atlantic, îşi făcuse studiile la Nantes, înainte de a-şi găsi de lucru la Rennes. Cu cât rata şomajului era mai mare, cu atât lumea se lăsa dezrădăcinată mai uşor; astfel, în perioada de criză economică, adeseori observai în oraş o mulţime de suflete solitare. Aşadar, Mathilde s-a îndreptat spre Rouche imediat şi l-a apostrofat:

— Tot aici sunteţi?

— Da. Mă gândeam că poate Joséphine mai trece pe aici după-amiază, a bălmăjit el, justificându-se.

— Nu, n-a mai trecut.

— V-a sunat cumva?

— Nici atât.

— N-aţi vrea să bem ceva împreună?

— ...

— Doar n-o să-mi răspundeţi negativ de trei ori la rând.

— De acord, a acceptat Mathilde, zâmbind la auzul ultimei replici.

Jurnalistul a privit-o uluit. De multă vreme nu mai acceptase o necunoscută să bea un pahar cu el, pe nepusă masă, fără nici cea mai mică obligaţie profesională, încercase să strecoare puţin umor în conversaţie, fără să creadă prea mult în ce spune; trebuia să admită că poţi fi bun chiar şi atunci când nu ai nimic de pierdut. În acelaşi mod trebuia să-şi desfăşoare şi ancheta. Să cerceteze în amănunt, fără să se gândească la un rezultat obligatoriu. Dar asta avea şi o consecinţă: ea era acum acolo, alături de el. Aşa că se vedea nevoit să-i vorbească. Da, că doar nu o invitase să stea cu el pentru a-i împărtăşi tăcerea. Dar ce să-i zică? Ce poţi spune în astfel de situaţii? Şi, ca lucrurile să se încurce şi mai tare, din momentul în care ea acceptase să bea un pahar împreună, Rouche începuse s-o găsească foarte frumoasă. Fapt ce-i accentua angoasa. Dar acum era prea târziu: trebuia să fie amuzant, interesant şi fermecător. Un trio imposibil. Oare de ce o invitase să ia loc? Ce idiot! Şi cum de ea acceptase

să bea ceva împreună cu un bărbat care reuşise să-şi zgârie maşina de două ori în aceeaşi zi? Deci avea şi ea o oarecare responsabilitate. În timp ce reflecta, îşi mascase angoasa în spatele unor zâmbete forţate. Însă Rouche avea senzaţia că Mathilde îi citeşte tot pe chip. Devenise incapabil să se prefacă.

Din fericire, chiar atunci a apărut chelnerul. Mathilde a cerut o bere; Rouche a comandat o apă minerală Pérrier, renunţând la alcool şi alegând calea sobrietăţii. Pentru a evita reinstalarea sentimentului de jenă, i-a vorbit despre ancheta lui:

— Şi ziceţi că nu ştiţi unde e?

— Nu, doar v-am mai spus.

— Sunteţi sigură?

— Sunteţi jurnalist sau poliţist?

— Sunt jurnalist, nu vă îngrijoraţi.

— Nu sunt îngrijorată. De ce? Ar trebui să fiu?

— Nu, nu… deloc.

— Joséphine a zis că a dat destule interviuri. Dar era pentru binele magazinului.

— …

Când nu ştia ce să mai zică, Rouche făcea pur şi simplu o pauză în toiul conversaţiei. Încercările prin care trecuse îl văduviseră de orice urmă de vicleşug social. Dificultăţile îndurate îi transformaseră până şi chipul, modificând aspectele cinice în incertitudini, înlocuindu-i

expresia dură şi severă cu una aproape înspăimântată, care inspira încredere amestecată cu milă. Emoţionată de acest necunoscut, Mathilde s-a hotărât să-i povestească ce ştie.

6

Totul începuse cu vreo zece zile în urmă. Într-o dimineaţă, Joséphine intrase foarte entuziasmată în magazin, oferind o imagine aparte: rămăsese în picioare, nemişcată, dar ai fi putut jura că sare în sus de fericire.

Mathilde, care până atunci avusese de-a face cu o femeie afectuoasă, desigur, dar prea puţin înclinată spre efuziuni, fusese surprinsă să-i descopere o nouă latură a personalităţii; părea animată de o energie care-i amintea mai degrabă de prietenele de vârsta ei. Ca orice adolescentă care trecuse printr-o experienţă deosebită, Joséphine nu reuşea să păstreze pentru sine cele întâmplate. Aşa că i s-a destăinuit primei persoane dispuse s-o asculte – vânzătoarea ei:

— E de necrezut! Am petrecut noaptea cu Marc. Îţi dai seama? După atâţia ani…

Deşi nu înţelegea însemnătatea situaţiei, Mathilde jucase teatru, holbându-se la ea şi dovedindu-şi talentul de a părea entuziasmată. La drept vorbind, reacţia se datorase uimirii de a-şi auzi patroana, o femeie pe care o cunoştea atât de

puţin, făcându-i dezvăluiri intime. A ascultat lungul monolog al lui Joséphine cu aceeaşi expresie întipărită pe chip.

Aşadar, Marc era fostul ei soţ, care o părăsise pe nepusă masă pentru o altă femeie. Dintr-odată se trezise singură, fiindcă cele două fiice ale sale plecaseră să deschidă un restaurant la Berlin. Privind în urmă, putea spune că partea cea mai grea fusese singurătatea. Dar era vina ei. Nu voise să se vadă cu prietenele şi cu atât mai puţin cu martori ai trecutului lor. Tot ce-i amintea de Marc o sfâşia de durere. Şi în cei aproape treizeci de ani petrecuţi alături prezenţa lui îşi pusese amprenta peste tot. La Rennes, Joséphine evita toate cartierele pe unde umblaseră împreună, reducând în consecinţă oraşul la un perimetru autorizat foarte restrâns. Geografia unei închisori se adăuga astfel disperării ei.

Dar Marc reînnodase relaţia atunci când o sunase. Când ea îi răspunsese, el nu spusese decât atât: „Eu sunt”. Ca şi cum temeiul acestui „eu sunt” era un fapt nepieritor. Readucea dintr-odată la viaţă intimitatea dintre ei. În cuplu e bine să nu-i mai spui celuilalt pe nume. După câteva fraze banale despre trecerea timpului, el îi mărturisise:

— Te-am văzut în ziar. E o nebunie! Nu-mi venea să cred! Şi asta m-a pus pe gânduri…

— …

— E incredibilă povestea romanului scris de tatăl tău. N-aş fi crezut niciodată că…

— …

— Alo? Mai eşti acolo?

Da, era.

Dar nu se simţea în stare să-i răspundă imediat.

Marc o sunase.

Sfârşise prin a-i propune să se întâlnească.

Ea acceptase cu oarecare ezitare.

7

O astfel de revedere după mai mulţi ani seamănă cu prima întâlnire. Joséphine era îngrijorată de cum arăta: ce avea el să creadă despre ea? Îmbătrânise, desigur; s-a privit îndelung în oglindă şi a fost surprinsă să constate că încă e frumoasă. Şi totuşi, nu-i stătea în fire să se complimenteze singură. Dimpotrivă, se criticase adesea cu o uşurinţă epuizantă, dar de ceva vreme îi revenise pofta de viaţă, ceea ce se traducea, se pare, printr-un aspect întinerit. Cum de se lăsase atâţia ani copleşită de tristeţe? Aproape că-i era ruşine că suferise, de parcă durerile nu erau supuse trupului, ci deciziilor minţii. Crezuse că totul s-a sfârşit, că acum se putea întâlni cu Marc pe stradă fără să sufere, dar se înşela: auzindu-i vocea la telefon, a înţeles imediat că nu încetase nicio clipă să-l iubească.

Marc i-a dat întâlnire într-o cafenea unde le plăcea să ia prânzul când erau împreună. Joséphine s-a hotărât să meargă mai devreme; prefera să o găsească la masă când va veni. Nu voia să bâjbâie, să-l caute din priviri, riscând ca el să o studieze în detaliu. Se ura pentru că se temea de părerea lui; nu mai avea nimic de pierdut acum. Nimic nu se schimbase, decorul era acelaşi, ceea ce dădea o anumită confuzie momentului. Prezentul îmbrăca haina trecutului. A comandat un pahar cu vin roşu, după ce a ezitat între toate sortimentele posibile de băuturi, de la ceai la suc de caise şi şampanie. Vinul roşu i se părea un compromis potrivit pentru a marca intensitatea regăsirii lor, fără a fi, totuşi, prea festiv. Totul i se părea complicat; s-a întrebat chiar şi ce poziţie să adopte. Cum să-şi ţină braţele, picioarele, unde să-şi aţintească privirea? Să arate relaxată sau să-şi sublinieze starea de încordare adoptând o poziţie dreaptă, aşteptându-l? El nici nu venise şi ea se simţea deja epuizată.

În cele din urmă, a sosit şi el, ceva mai devreme decât fusese stabilit. S-a îndreptat degrabă spre ea, zâmbindu-i larg.

— A, ai venit deja?

— Da, am avut o întâlnire în cartier… i-a răspuns Joséphine, strecurând o minciună nevinovată. S-au îmbrăţişat călduros şi s-au privit

o clipă surâzând. Într-un târziu, Marc i-a spus:

— Ce ciudat să ne vedem, nu?

— Probabil că arăt oribil.

— Deloc. Te-am văzut în ziar. Şi mi-am zis că nu te-ai schimbat deloc. Mai degrabă eu…

— Nu. Eşti neschimbat. Mereu la fel de…

— Am făcut burtă, a întrerupt-o el.

Marc a comandat şi el un pahar cu vin roşu şi au început să vorbească fără nici cea mai mică pauză. Ai fi zis că nu se despărţiseră niciodată. Exista între ei o totală complicitate; evitau, desigur, pe moment, subiectele deranjante. Întotdeauna e mai simplu să te înţelegi cu cineva dacă abordezi teme banale, nedureroase, dacă povesteşti filme recente sau ultimele peripeţii ale unor persoane care au fost cândva prieteni comuni. Au băut astfel câteva pahare, regăsindu-şi dezinvoltura de odinioară, dar oare aceasta era reală? Joséphine se gândea neîncetat la cealaltă femeie. Întrebarea îi ardea pe buze, gata să fie rostită, imposibil de oprit, asemenea unui om care părăseşte în goană o casă în flăcări:

— Şi… cealaltă? Mai eşti cu ea…?

— Nu. Ne-am despărţit. De mai multe luni.

— Serios? De ce?

— Era complicat. Nu ne mai înţelegeam…

— Voia un copil? a ghicit Joséphine.

— Da. Dar nu a fost numai asta. Nu o iubeam.

— Şi după cât timp ţi-ai dat seama?

— Destul de repede. Dar cum distrusesem relaţia noastră pentru ea, m-am minţit singur. Până când într-o zi m-am hotărât să plec.

— Şi de ce ai vrut să ne întâlnim?

— Ţi-am spus. Te-am văzut în ziar. A fost ca un semn. Ştii bine că eu nu citesc ziarul. La început mi-am spus că nu am dreptul să te sun. Te-am făcut să suferi prea mult. Dar apoi… cum nu mai ştiam nimic despre tine…

— Nu prea cred că nu ştiai. Sigur ţi-au vorbit fetele despre mine.

— Din câte ştiu ele, nu ai pe nimeni. Sau poate nu le spui chiar tot…

— Nu, nu le-am ascuns nimic. După tine nu am mai fost cu nimeni. Aş fi putut, dar n-am făcut-o niciodată.

— …

O linişte gravă s-a aşternut brusc, deşi până atunci în conversaţie nu apăruseră timpi morţi. Marc i-a propus să meargă să ia cina în altă parte. Deşi era sigură că nu va putea să înghită nimic, Joséphine a acceptat.

8

În timpul mesei, Joséphine a trebuit să recunoască direcţia exactă spre care se îndrepta această seară. Nu aducea întru nimic cu regăsirile clasice, în cadrul cărora se face bilanţul anilor

petrecuţi în absenţa celuilalt. Nicidecum. Întâlnirea lor lua o turnură complet diferită. Marc dădea tot mai mult de înţeles că doreşte să reia relaţia. Ori visa ea? Nu, el repeta cât de mult îi lipseşte, cât de dor îi e de trecut şi cât de mult greşise. Uneori lăsa capul în jos, dând glas noilor sale speranţe. De obicei foarte sigur de el, adesea arogant, iată că acum ezita. Observându-i neliniştea, Joséphine s-a emoţionat şi mai tare; iar încrederea i s-a dublat. Se mira că se simte atât de în largul său, dar era şi cazul; în prezent, totul devenea limpede. Îşi petrecuse ultimii ani în aşteptarea acestei clipe. A şters cu un şerveţel o picătură de transpiraţie de pe tâmpla fostului ei soţ şi astfel a reînceput totul.

Ceva mai târziu au făcut dragoste acasă la Marc. Era o senzaţie cu totul aparte să regăsească după atâţia ani un trup familiar. Joséphine simţea deopotrivă teama primei experienţe, amestecată cu perfecta cunoaştere a celuilalt. Ceva se schimbase totuşi: hotărârea lui Marc de a-i oferi plăcere. Cu toate că ei îi plăcuse întotdeauna să facă dragoste cu el, în ultimii ani fusese ceva mecanic. Atenţiile lui erotice se împuţinaseră. Dar în seara asta lucrurile stăteau cu totul altfel. Soţul ei era înarmat cu energia necesară unei noi lupte. Voia să-i transmită prin trupul lui garanţia schimbării. Joséphine tânjea să se lase purtată de val, dar nu reuşea să se desprindă total de

conştientizarea actului. Avea nevoie de mai mult timp ca să ajungă să facă dragoste fără să se gândească la asta. Simţea însă o reală plăcere şi amândoi au rămas uimiţi de cele întâmplate. În cele din urmă, Joséphine a adormit în braţele lui Marc. Când a deschis ochii, a constatat că tot ce trăise mai devreme fusese aievea.

9

În zilele următoare, au continuat cu acelaşi elan. Se întâlneau seara la cină, evocau amintiri şi greşeli din trecut, proiecte şi clipe fericite, apoi sfârşeau prin a face dragoste acasă la Marc. El părea fericit şi foarte încântat; printre frânturi, îi povestea cum cealaltă femeie îl sufocase, îl privase de libertate, încercând să-i controleze viaţa. Şi în plus trebuia să-i facă daruri, să o liniştească prin forţa banului. Lui Joséphine îi displăcea acest gen de confidenţe. O făceau din nou să sufere, îi lăsau un gust amar. Trebuia să evite trecutul.

— Să nu mai vorbim despre asta, te rog, să nu mai vorbim…

— Da, ai dreptate. Scuză-mă.

— S-a terminat.

— Ţi-ai fi imaginat vreodată că tatăl tău ar putea să scrie o asemenea poveste? a întrebat-o Marc, schimbând subiectul.

— Poftim?

— Romanul tatălui tău… Te-ai fi gândit vreodată la aşa ceva?

— Nu. Dar nu aş fi putut să prezic nici ceea ce trăim noi doi acum. Aşa că orice este posibil.

— Da, aşa e. Ai dreptate. Însă noi nu vindem atâtea cărţi!

— Cu siguranţă.

— Ţi-au dat cifrele?

— Ce cifre?

— Păi… cifrele de vânzare a cărţii tatălui tău. Am citit în presă că s-au vândut mai bine de 300.000 de exemplare.

— Da, aşa cred. Şi încă se mai vinde.

— E colosal! a adăugat Marc.

— Nu-mi prea dau seama ce reprezintă asta, dar da, cred că e mult.

— Aşa e.

— Ce ciudat! Părinţii mei au muncit toată viaţa, au dus un trai modest şi iată că tata lasă în urmă o carte care o va face pe mama bogată. În fine, tu o cunoşti. Nu-i pasă ei de bani. Nu m-ar mira dacă ar dona totul unor acţiuni caritabile.

— Crezi? Ar fi păcat. Ar trebui să discuţi cu ea despre asta. Ţi-ai putea îndeplini toate visurile. Să-ţi cumperi, în sfârşit, un vapor…

— A, mai ţii minte…

— Desigur, ţin minte totul. Despre tot…

Joséphine fusese pur şi simplu surprinsă că el îşi aminteşte acest detaliu. Vaporul era o dorinţă

din tinereţe. Pentru ea, adevărata libertate nu exista decât pe apă. Crescută pe ţărmul Atlanticului, îşi petrecuse copilăria contemplând valurile. Când se întorcea la Crozon, adesea primul lucru pe care-l făcea, înainte chiar de a-şi revedea mama, era să salute oceanul. A adormit cu gândul la vaporul pe care şi l-ar putea cumpăra. Până acum nu discutase cu mama ei despre drepturile de autor generate de romanul tatălui ei. Viaţa lor avea să se schimbe cu siguranţă.

10

Deocamdată, consecinţele fuseseră în special de natură mediatică. Joséphine continua să primească telefoane din partea ziariştilor care-i solicitau interviuri şi amănunte inedite. Promisese că va face cercetări, dar nu-şi dădea seama prea bine ce anume ar fi util. Ei insistaseră: poate nişte scrisori? Documente scrise? Brusc şi-a amintit un detaliu. Era absolut convinsă că tatăl ei îi trimisese o scrisoare în vara în care ea împlinise nouă ani. O primise când se afla în tabără în sudul Franţei. Îşi amintea de ea, fiindcă fusese singura. Pe atunci, lumea nu vorbea la telefon când era plecată. Pentru a păstra legătura cu fiica lui, el trebuise să se rezume la scris. Ce făcuse oare cu scrisoarea? Ce-i povestise în ea? Trebuia să o găsească cu orice preţ. În fond, era o urmă scrisă

lăsată de tatăl ei. Cu cât se gândea mai mult, cu atât îşi spunea că intenţionat el nu lăsase nicio dovadă pe nicăieri. Un om capabil să scrie din umbră un roman atât de important ştia exact ce face.

Oare unde o pusese? Incapabilă să-şi lase creierul să se odihnească, Joséphine gândea adesea şi în somn. În noaptea aceea, s-a apropiat mental de locul în care pusese scrisoarea. Îi mai trebuiau câteva nopţi pentru a găsi răspunsul. Oamenii care nu dorm adânc sunt fie epuizaţi, fie epuizanţi pentru cei din jur. Joséphine trăia neîncetat în acest ritm bipolar, alternând zilele care se scurgeau lent cu cele în care era animată de o energie puternică. Dimineaţa, la magazin, Mathilde nu ştia dacă va găsi un melc sau o baterie. În ultimele zile, fusese vorba mai degrabă de ultima variantă. Joséphine vorbea fără încetare. Voia să împărtăşească lumii întregi ce trăia, lumea reducându-se la persoana prezentă în raza ei vizuală. În cazul de faţă, Mathilde. Tânăra vânzătoare asculta – cu o anumită plăcere, trebuie să recunoaştem – povestea detaliată a împăcării lui Marc cu Joséphine. Se bucura să o vadă pe această femeie pentru care nutrea o anumită simpatie (la urma urmei, o angajase), gesticulând de parcă ar fi fost o fată de vârsta ei.

În noaptea următoare, Joséphine a scotocit iar

prin minte, încercând să-şi amintească unde pusese scrisoarea. După divorţ, dusese multe cutii la Crozon, dar ţinea minte că nu renunţase la colecţia de discuri. Ezitase să le păstreze, fiindcă nu mai avea pick-up la care să le asculte, dar discurile de vinii îi aminteau de copilărie. Era de-ajuns să vadă copertele, că amintirile îşi şi croiau loc în memoria ei. În toiul visului, s-a revăzut introducând scrisoarea tatălui ei într-o copertă dintre acestea; făcuse gestul respectiv cu mai bine de treizeci de ani în urmă, spunându-şi „Într-o bună zi voi asculta albumul şi voi avea surpriza să o regăsesc”. Da, era sigură că aşa făcuse. Dar despre ce disc era vorba? A anunţat-o pe Mathilde că trebuie să plece acasă ca să-şi asculte vechile discuri. Tânăra vânzătoare nu a părut surprinsă, de parcă în ultimele zile se obişnuise cu ciudăţeniile patroanei sale.

11

În maşină, pe drum spre apartamentul ei, Joséphine s-a gândit la Beatles şi la Pick Floyd, la Bob Dylan şi la Alain Souchon, la Janis Joplin şi la Michel Berger, precum şi la mulţi alţii. Oare de ce nu mai asculta muzică? La magazin, punea în surdină Radio Nostalgie, fără a asculta însă cu adevărat, ci doar ca fundal sonor. A rememorat înfrigurarea care o cuprindea de fiecare dată când cumpăra un disc, dorinţa arzătoare de a-l asculta

cât mai repede cu putinţă. Când asculta un disc, nu făcea decât atât; stătea pe pat, uitându-se la copertă şi lăsându-se învăluită de sunet. Toate astea dispăruseră. Se căsătorise, născuse două fete şi încetase să-şi asculte albumele. Apoi apăruseră CD-urile, de parcă tehnologia ar fi justificat cumva renunţarea ei la muzică.

Odată ajunsă acasă, a coborât în pivniţă după cele două cutii de carton cu discuri acoperite de praf. Era plină de entuziasm, desigur, şi nerăbdătoare să găsească scrisoarea, dar şi-a acordat timpul şi plăcerea nespusă de a se uita la fiecare copertă în parte. Fiecare disc reprezenta o amintire, un moment, o emoţie. Uitându-se la ele, se pomenea faţă în faţă cu frânturi din viaţa sa, clipele de profundă melancolie amestecându-se cu acelea în care râdea fără un motiv anume. Le deschidea pe toate, sperând că va da de scrisoare; odinioară îi plăcea să strecoare în coperte scrisorele, bilete de cinema sau alte hârtiuţe, care aveau să dăinuie peste ani, ascunse în muzică, şi să iasă într-o bună zi la iveală. Viaţa ei se reclădea bucată cu bucată; toate versiunile din trecut ale lui Joséphine se întâlniseră aici într-o reuniune plină de nostalgie şi, în miezul acestei nostalgii, a descoperit scrisoarea de la tatăl ei.

Era ascunsă în *Le Mal de vivre,* un album al Barbarei. Oare de ce strecurase scrisoarea tatălui ei lângă acest disc? Deşi ar fi trebuit să o deschidă

imediat, a mai privit o vreme coperta. Albumul cuprindea frumoasa melodie *Göttingen.* Joséphine îşi amintea că o ascultase de nenumărate ori şi se declarase admiratoare înfocată a acestei cântăreţe pline de forţă, veşnic îmbrăcată în negru. Fascinaţie efemeră, cum sunt adesea pasiunile din adolescenţă, totuşi Joséphine trăise luni în şir pe ritmurile cântecelor melancolice ale Barbarei. A descărcat pe telefon melodia *Göttingen* ca să o poată asculta imediat şi s-a lăsat purtată de ea:

Desigur că noi, noi avem Sena.
Precum şi Pădurea Vincennes,
Dar, Doamne, ce frumoşi sunt trandafirii
La Göttingen, la Göttingen.

Noi, noi avem dimineţile terne
Și sufletul trist al lui Verlaine,
Ei sunt însăşi melancolia,
La Göttingen, la Göttingen.

Barbara aducea un omagiu sublim acestui oraş şi mai ales poporului german. În 1964 era un act de curaj. Fiind fetiţă evreică, trăise ascunsă în timpul războiului, prin urmare, cântăreaţa ezitase multă vreme să vină să cânte în ţara inamică. Când a sosit, nu a avut o atitudine prea prietenoasă. S-a înfuriat din cauza pianului şi a întârziat două ore la concert. Cu toate acestea, a fost aplaudată şi iubită. Organizatorii puseseră

mult suflet în încercarea de a-i face şederea plăcută. Nicicând cântăreaţa nu mai fusese primită astfel, ceea ce a emoţionat-o până la lacrimi. A decis să-şi prelungească sejurul şi a scris aceste versuri mai puternice decât orice discurs. Joséphine nu cunoştea tot contextul în care luase naştere cântecul, dar fusese bulversată de melodia sub formă de ritornelă, asemenea unui carusel care te prinde în braţe. Poate că de aceea strecurase până la urmă în această copertă singura scrisoare primită de la tatăl ei. Pe fundalul melodiei interpretate de Barbara, Joséphine a recitit cuvintele scrise cu patruzeci de ani în urmă. Tatăl ei se ivise din neant ca să i le şoptească acum la ureche.

Întoarsă la magazin, Joséphine s-a hotărât să pună scrisoarea în micuţa casetă rezervată în mod normal pentru banii lichizi. După-amiaza s-a scurs într-un ritm frenetic, aducând multe cliente, mai multe decât de obicei; această zi avea o intensitate aparte. În general, ultimele săptămâni marcaseră o ruptură de anii precedenţi, de parcă viaţa se răzbuna de la o zi la alta pentru golul sau absenţa peripeţiilor umane.

În seara aceea, Marc a aşteptat-o pe Joséphine în faţa magazinului. Mathilde l-a studiat discret pe bărbatul despre care i se vorbise atâta. Nu şi-l imaginase deloc aşa. Era o diferenţă enormă între

Marc cel întipărit în mintea ei pe baza întâmplărilor povestite de patroana sa şi adevăratul Marc, care aştepta fumându-şi ţigara pe trotuar. L-a preferat instinctiv pe cel care nu exista; cel pe care îl inventase potrivit descrierii făcute de Joséphine.

12

După cină, cuplul proaspăt regăsit s-a dus acasă la Marc. Joséphine prefera să doarmă la el. Nu se simţea bine la gândul de a-l invita la ea, de parcă apartamentul i-ar fi dezvăluit totul despre persoana ei. Îi istorisise lui Marc întâmplarea cu scrisoarea regăsită. Era fericită să-i împărtăşească acest moment important din viaţa ei; el părea entuziasmat şi se mira întruna de cât de extraordinară era toată povestea cu romanul. Apoi a adăugat:

— Ca şi regăsirea noastră…

— Da.

— Îţi place Richard Burton? a întrebat-o Marc, aparent fără niciun motiv.

— Cine?

— Richard Burton, actorul.

— A, da, cel care joacă în *Cleopatra.* Soţul lui Liz Taylor. De ce mă întrebi?

— Aşa… Ştiai că au fost căsătoriţi, apoi au divorţat… după care s-au recăsătorit…

— …

Ce voia să-i spună? Era oare o nouă cerere în căsătorie? De când îşi petreceau nopţile împreună, îşi promisese că nu-şi va imagina nimic. Că doar se va lăsa purtată de neaşteptata plăcere. Într-un târziu, Marc a observat:

— Nu zici nimic.

Tăcerea ei i-a confirmat spusele.

Marc a luat-o de mână ca să o conducă spre pat, dar ea a preferat să rămână pe canapea. Sentimentele pe care le încerca o ţintuiau acolo. Brusc a început să plângă. În asta constă frumuseţea lacrimilor; ele pot avea două semnificaţii cu totul contradictorii. Poţi plânge de durere, poţi plânge de fericire. Puţine manifestări fizice au o asemenea identitate cu două faţete, ca pentru a materializa confuzia. Şi chiar atunci mâna ei a atins ceva sub perna canapelei. Joséphine a lăsat capul în jos şi a descoperit o lenjerie de damă.

— Ce e asta?

— Nu ştiu, a răspuns el jenat, luând chiloţii.

Ea l-a lăsat să-i explice. El nu înţelegea cum ajunseseră chiloţii aici. Trebuie să fi dispărut şi apoi să fi reapărut odată cu prezenţa lor. Suna absurd, aşa că era mai bine să râdă.

— Încă te mai vezi cu ea? l-a întrebat Joséphine.

— Nu, bineînţeles că nu.

— De ce m-ai minţit?

— Dar nu te mint. Asta-i adevărul.

— Ce dovadă am?

— Îţi jur. N-am mai văzut-o de câteva luni. Ne-am despărţit supăraţi. Ea a locuit aici multă vreme. Aşa că e posibil ca lenjeria să fi rămas ascunsă într-un pliu al canapelei.

— ...

— Nu face caz de asta, te rog!

Marc vorbise cu o siguranţă extrem de convingătoare. Totuşi, ei situaţia îi lăsase un gust amar. Apariţia unei fantome din trecut, şi încă sub forma unei piese de lenjerie, tocmai când ei discutau despre posibilitatea de a se recăsători. Oare era un semn? Marc şi-a continuat monologul, încercând să dea cât mai puţină importanţă incidentului. A aruncat lenjeria pe fereastră, ca să scape de ea într-o manieră teatrală şi amuzantă. Joséphine a acceptat să schimbe subiectul. Însă în seara aceea nu au mai discutat despre căsătorie.

13

Noaptea nu a reuşit să-şi găsească somnul. Bucăţica de material descoperită sub perna canapelei o ţinea trează; nu-şi putea lua gândul de la ea. Marc dormea alături, alternând ca de obicei sforăiturile cu liniştea deplină (parcă se dedubla în somn.) Alături, pe noptieră, îşi pusese telefonul

mobil; Joséphine ardea de dorinţa de a-l porni şi de a-i citi mesajele. Nu-i umblase prin lucruri niciodată când fuseseră căsătoriţi, nici măcar atunci când avusese toate motivele să fie suspicioasă; nu era o chestiune de încredere, ci de respectare a intimităţii celuilalt. Dar în acest miez de noapte i se părea că lucrurile stau cu totul altfel. Avea cincizeci de ani, o vârstă la care nu-şi mai putea permite să ia decizii greşite. Marc voia să se recăsătorească, dar ea nu putea să se aventureze înainte aşa, cu ochii închişi şi cu inima deschisă.

S-a ridicat în linişte şi a luat telefonul. S-a închis cu el în baie. Ce proastă era! Normal că Marc îi pusese parolă. A încercat un cod, fără niciun rezultat. Cu siguranţă nu alesese data de naştere. Mai avea două încercări. Tentativa de a-i citi mesajele era absurdă; doar îl cunoştea mai bine decât oricine. Trăiseră aproape treizeci de ani împreună, aveau două fete: ce putea să găsească? Îi ştia calităţile şi defectele, care uneori aveau legătură. Citise într-un articol că din ce în ce mai multe cupluri se regăseau. Nu era neobişnuit să-ţi reîntâlneşti prima iubire şi să trăieşti o nouă relaţie, de astă dată cunoscându-l pe celălalt. Marc nu o mai putea dezamăgi, o făcuse prea mult în trecut. Tot raţionând astfel, continuase să caute parola corectă. Marc îşi adora fiicele şi se ducea deseori să le vadă la Berlin.

Poate că folosise pur şi simplu datele lor de naştere, două alăturând cele două numere, 15 şi 18.

Aşa că a încercat „1518” şi telefonul s-a deblocat.

Joséphine a rămas cu gura căscată. Nu-şi imaginase nicio clipă că va ghici atât de uşor parola. Fusese însufleţită de un impuls care părea să rămână, după toate probabilităţile, inutil. Dar nu, destinul decidea altfel, luând alura unei manifestări de natură divină. Dincolo de uşă răsuna în continuare respiraţia greoaie a lui Marc. Apăsând pe căsuţa inscripţionată „mesaje”, a văzut apărând numele lui Pauline, numele pe care refuzase mereu să-l pronunţe, faţă de care dezvoltase o ură incomensurabilă, fără să fie în stare să înţeleagă dacă această violenţă era meritată sau nu. Prima constatare: Marc minţea. Încă păstra legătura cu ea. Ultimul mesaj era de astăzi, chiar din seara aceasta.

Aşezată pe podeaua băii, Joséphine a simţit cum o ia ameţeala. Mai avea nevoie să meargă mai departe? Starea de rău i-a trecut brusc, cedând locul unei agresivităţi glaciale. A citit toate mesajele; erau multe, mesaje de dragoste, promisiuni de a se revedea curând şi asigurări că planul mergea de minune. Planul avea legătură cu ea. Dar în ce consta el? Şi de ce? Nu înţelegea.

Simţea că înnebuneşte. Respiraţia i se accelerase incontrolabil.

David Foenkinos trupul îi era frământat de senzaţii, nu mai putea stăpâni furia care punea stăpânire pe ea.

— În clipa aceea, Marc a ciocănit la uşă:
— Eşti acolo, iubita mea?
— ...
— Ce faci?
— ...
— Te simţi bine? Mă sperii. Deschide!

Marc auzea respiraţia lui Joséphine, care părea că se sufocă. Ce se întâmpla? Cu siguranţă îi era rău.

— Dacă nu deschizi, chem pompierii.
— Nu, a răspuns ea pe un ton glacial.
— Dar ce se petrece?
— ...

Joséphine stătea cu ochii în telefon şi citea mesajele care vorbeau despre bani. Dintr-odată totul i-a devenit limpede. Tremura şi nu-l mai auzea pe Marc implorând-o să deschidă, să-i răspundă, să-i explice. Ce să facă ea acum? Să deschidă uşa şi să-l lovească cu toată puterea sau să plece fără niciun cuvânt? Se simţea atât de rău, încât nu era capabilă să-l înfrunte. Într-un târziu a ieşit din baie şi s-a îndreptat spre canapeaua pe care îşi pusese lucrurile.

— Ce-ai păţit? Am fost mort de îngrijorare.

— ...

— Ce faci? De ce te îmbraci?

— ...

— Nu vrei să-mi răspunzi? Spune-mi odată!

— Uită-te în baie şi lasă-mă în pace, i-a răspuns Joséphine.

Marc a făcut întocmai şi a descoperit telefonul pe gresia din baie. S-a întors grăbit spre Joséphine, implorând-o:

— Te rog, iartă-mă. Mi-e atât de ruşine…

— ...

— Voiam să-ţi vorbesc de câteva zile. Sincer, chiar voiam. Fiindcă totul era minunat, mă simţeam atât de bine cu tine.

— Taci! Doar atât îţi cer, să taci! Plec şi nu vreau să te mai văd niciodată.

Brusc, Marc a prins-o de braţ şi a implorat-o. Ea l-a împins cu violenţă. Excedată de uneltirile lui, a izbucnit:

— De ce? De ce mi-ai făcut una ca asta? Cum ai putut?

— Am avut probleme grave. Nu mai am niciun ban. Am pierdut totul. Şi am înţeles că tu vei fi bogată…

— Voiai să te căsătoreşti cu mine ca să-mi iei banii… şi apoi să te întorci la târfa ta? Îţi dai seama ce spui?

— Nu mai gândeam limpede. Eram sărac lipit pământului. Da, îmi dau seama. Sunt… sunt un om

josnic.

— Cum am putut să sufăr atât pentru tine?

— ...

Marc a izbucnit în lacrimi; era prima dată când Joséphine îl vedea plângând. Nicio întâmplare nefericită nu-i smulsese vreo lacrimă. Dar asta nu schimba lucrurile. Joséphine a plecat fără să mai adauge nimic, n-avea decât să putrezească în mediocritatea lui. Odată ajunsă afară, a căutat un taxi, dar în zadar. A rătăcit aproape o oră în plină noapte.

Îi trebuiseră ani întregi ca să-l uite şi abia ce-şi revenise, că Marc o lovea din nou. Şi totul, din cauza nenorocitului ăluia de roman. Când fusese în viaţă, tatăl ei nu o strânsese niciodată în braţe, şi iată că lăsase în urma lui o carte care semăna dezastru în jur. Ea suferise în toţi aceşti ani, dar nu fusese îndeajuns. Trebuia să mai sufere puţin, trebuia să trăiască ultimele ore ale unei poveşti de dragoste, de parcă agonia nu fusese completă încă.

14

În dimineaţa următoare, a aşteptat să vină Mathilde la magazin şi a anunţat-o că avea să lipsească *o vreme.*

15

Rouche ascultase cu o atenţie deosebită relatarea lui Mathilde, sperând să descopere ici şi colo vreo informaţie esenţială pentru ancheta lui. Desigur, nu auzise decât ce ştia vânzătoarea, adică o versiune parţială a dramei care se petrecuse în viaţa lui Joséphine. Dar, în toiul ultimelor evenimente, exista un aspect de o importanţă majoră: celebra scrisoare a lui Pick. Rouche s-a hotărât să nu atace subiectul direct (mai bine pune întâi o altă întrebare):

— Şi de atunci n-aţi mai primit nicio veste? a iscodit-o el pe Mathilde.

— Nu, nimic, am încercat să o sun, dar răspunde robotul.

— Şi scrisoarea?

— Care scrisoare?

— Scrisoarea de la tatăl ei. A luat-o cu ea?

— Nu, e în casetă.

Mathilde pronunţase ultimele cuvinte fără să-şi dea seama ce însemnau ele pentru Jean-Michel. Se afla la câţiva metri distanţă de ceva scris de Pick[27]. Mathilde îl studia amuzată pe amicul ei din seara aceea.

— E totul în regulă? l-a întrebat ea.

— Da. Cred că o să mai comand o bere. E

27 Cristofor Columb, care se pregătea să pună piciorul pe continentul american.

foarte deprimant să bei apă minerală Pérrier.

Mathilde i-a zâmbit. Îi plăcea compania acestui bărbat mai în vârstă, cu un fizic oarecum bizar; deşi la prima vedere era mai degrabă respingător, văzându-l de aproape descopereai că are un anumit farmec (sau alcoolul era de vină?). Îl găsea din ce în ce mai înduioşător, cu atitudinea lui permanent surprinsă, ca un om uimit fără încetare că încă se află în viaţă. Avea o energie proprie supravieţuitorilor, aceea de a se simţi satisfăcut din nimic.

Cât despre Rouche, el nu îndrăznea să o privească în ochi pe Mathilde, preferând să se adreseze stâlpului din faţa lui, pe care l-ar fi putut descrie cu mult mai multă uşurinţă decât chipul tinerei. Începea să i se pară bizar faptul că ea îi acorda atâta timp. Şi totuşi, ea îi mărturisise: „Nu cunosc pe nimeni în oraşul acesta”. Doar de atât e nevoie pentru ca o fată să petreacă o oră cu mine, şi-a zis el. Înainte, îşi găsea vorbele foarte uşor; în prezent însă, fiecare cuvânt pe care-l pronunţa era cântărit, studiat şi într-un final bolborosit. Problemele profesionale marcaseră sfârşitul încrederii în propria persoană. Din fericire, o întâlnise pe Brigitte; o iubea, în orice caz, credea că o iubeşte. Însă ea părea tot mai distantă. Nu mai făceau dragoste atât de des, fapt care lui îi lipsea. Sub efectul unui mecanism bizar, cu cât vorbea mai mult cu Mathilde, cu atât Jean-Michel

se simţea mai apropiat de Brigitte. Ceea ce nu-l împiedica să o dorească pe această tânără, însă inima lui rămânea sub deplina stăpânire consolatoare a proprietarei unei maşini de două ori zgâriate.

Cu puţin timp înainte de miezul nopţii, Rouche a îndrăznit, în sfârşit, să-i ceară lui Mathilde să meargă să ia scrisoarea.

— Ar trebui să-i cer voie lui Joséphine, nu?

— Te rog! Arată-mi-o…

— Totuşi, nu se cuvine, a adăugat ea, înainte să plece, izbucnind într-un râs nebun.

Era un moment crucial, mai ales că aveau atât alcool în sânge. Mathilde a reluat:

— Bine, de acord, domnule Rouche. De acord, dar am o problemă. Voi spune că m-ai obligat.

— Da, foarte bine. A fost ca o tâlhărie.

— Sau un şantaj cu sutien!

— Dar asta nu înseamnă nimic…

— Da, trebuie să recunosc… a încheiat Mathilde, ridicându-se.

Jurnalistul a urmărit-o cu privirea, uimit de mersul ei graţios şi precis, în ciuda multor beri consumate şi a zilei lungi de lucru. Mathilde s-a întors două minute mai târziu cu scrisoarea. Rouche a luat-o şi a deschis-o cu mare grijă. Şi a citit-o imediat. De mai multe ori. A ridicat apoi capul. Acum totul era clar.

16

Mathilde nu voise să-i tulbure concentrarea jurnalistului. Părea că meditează profund. Între timp, răcoarea nopţii îl trezise parţial din beţie. După o vreme, Mathilde l-a întrebat:

— Aşadar?

— ...

— Ce părere ai?

— ...

— Nu vrei să-mi spui nimic?

— Mulţumesc! Pur şi simplu îţi mulţumesc!

— Cu plăcere!

— Pot să o păstrez? a îndrăznit Rouche.

— Nu. Acum chiar îmi ceri prea mult. Nu pot să fac una ca asta. Am simţit eu că scrisoarea asta e foarte importantă pentru ea.

— Atunci, lasă-mă să-i fac o copie. Sigur aveţi un xerox în magazin.

— Nu te opreşti niciodată?

— Aşa ceva nu mi se spune prea des, a răspuns el zâmbind.

Le-ar fi fost greu să precizeze de la a câta bere hotărâseră să se tutuiască, dar complicitatea lor era reală. Mai mult, s-ar fi comportat la fel şi dacă ar fi băut apă chioară. Au plătit şi s-au îndreptat spre magazin. La miezul nopţii, în semiîntuneric, Rouche s-a speriat de manechine. I se părea că,

până să vină ei, stătuseră de vorbă între ele. În prezenţa oamenilor se priveau fix, dar în restul timpului discutau despre dorinţa lor de a evada. De ce se lăsa purtat de astfel de gânduri într-un moment atât de crucial? Mathilde tocmai xeroxase scrisoarea. Acum avea şi el o copie.

17

Ieşind din magazin, Rouche a cântărit aspectele practice ale deplasării sale. Nu-şi luase cameră la hotel. A întrebat-o pe Mathilde dacă nu ştie vreunul prin apropiere.

— Să nu fie prea scump, a mai precizat el.

— Poţi să dormi la mine, dacă vrei…

Rouche nu ştia ce să-i răspundă. Ce însemna asta, mai exact? Într-un târziu s-a hotărât să o conducă cu maşina, acordându-şi astfel puţin timp de gândire. Odată ajunşi, i-a spus:

— N-ar trebui să le propui cu atâta uşurinţă necunoscuţilor să înnopteze la tine…

— Nu mai eşti chiar un necunoscut.

— Aş putea fi un psihopat. La urma urmei, am fost critic literar câţiva ani.

— Şi tu n-ar trebui să fii mai precaut? De unde ştii că nu ucid bătrâni depresivi ca tine?

— Ai dreptate.

Au mai glumit puţin în maşină, pe un ton degajat. Totul lua o turnură de sfârşit de seară, în care îţi e din ce în ce mai greu să faci distincţia

între seducţie şi simpla prietenie. Ce voia Mathilde? Pur şi simplu se săturase de singurătate. În final, Rouche a preferat să nu urce. Nu era o victorie a minţii asupra trupului, ci mai degrabă o alegere raţională de care era mulţumit. De câteva minute, cântărind situaţia de faţă, nu-şi mai putea lua gândul de la Brigitte. Concluzia era următoarea: povestea lor nu luase sfârşit. În ciuda dificultăţilor din ultima vreme, refuza să se considere învins. O iubea, poate acum şi mai mult decât înainte. Bineînţeles că ar fi putut să urce la Mathilde, unde poate că nu s-ar fi întâmplat nimic; de altfel era cel mai probabil. Dar nu ar fi închis ochii toată noaptea, ştiind-o atât de frumoasă şi atât de aproape de el. Nu, mai bine rămânea în maşină. Avea să doarmă pe bancheta din spate, ţinând alături scrisoarea lui Pick. În definitiv, trebuia să rămână concentrat asupra misiunii sale.

18

S-au îmbrăţişat îndelung. Mathilde a intrat în casă, iar Jean-Michel şi-a spus că nu o va mai revedea niciodată.

19

La început, lui Hervé Maroutou nu i se păruse nimic anormal. Se simţea doar puţin mai obosit decât zilele trecute, dar la urma urmei îmbătrânea

şi slujba de agent de vânzări cerea eforturi serioase. Ca să nu mai punem la socoteală presiunea crescândă. Producţia de carte era tot mai mare şi trebuia să se zbată să găsească pentru volumele pe care le promova un loc bun pe rafturile librăriilor sau, şi mai bine, în vitrină. Bun cunoscător al zonei sale şi având numeroase legături pe care le înnodase cu multă răbdare, Maroutou rămânea un profesionist apreciat de toată lumea. Încă simţea acelaşi fior la gândul de a citi o carte înaintea tuturor şi de a o primi înaintea publicării, astfel încât să o poată prezenta. Motivat de tânăra editoare de la Grasset, reuşise să transmită entuziasmul editurii cu privire la romanul lui Pick. Şi ce rezultat! Romanul îşi continua parcursul excepţional. Hervé tocmai primise o invitaţie la evenimentul organizat în cinstea acestui succes, ceea ce-i făcea mare plăcere. Adesea reprezentanţii de vânzări erau răsfăţaţi în momentul lansării unei cărţi, dar, când cartea se dovedea o mare izbândă, rareori lumea se mai gândea să-i invite la petreceri. Situaţia se îndrepta cu această seară, care se anunţa a fi momentul culminant al unei aventuri literare mai puţin obişnuite.

După câteva săptămâni, se vedea nevoit să admită că oboseala lui nu era normală. Într-o bună dimineaţă, s-a trezit vomând şi toată ziua a avut o durere de cap înfiorătoare. Îl durea foarte tare şi

spatele, o durere bizară, ca o arsură în zona lombară. Pentru prima dată după multă vreme, şi-a anulat întâlnirile, nefiind în stare să conducă sau să vorbească. Se afla la hotelul Mercure din Nancy când s-a hotărât să consulte un medic. A sunat la mai multe numere până a reuşit să obţină o programare. Odată instalat în sala de aşteptare, nu a avut chef să răsfoiască revistele împrăştiate pe masă. Nu voia să ştie decât cum să scape de durere. Deşi nu mâncase nimic de dimineaţă, îi venea să vomite. Îi tremura tot corpul. Şi cu toate acestea, îi era cald. Nu înţelegea nimic; îl copleşea un total amestec de senzaţii, de parcă membrele îi erau teatrul de luptă a doua armate rivale, încetul cu încetul a pierdut noţiunea timpului. De câte minute aştepta aici?

Într-un târziu, a fost invitat să intre. Doctorul avea tenul palid şi părea suferind. Cine ar vrea să fie îngrijit de un muribund? I-a pus, mecanic, câteva întrebări. Obişnuita interogare a pacientului despre antecedente şi bolile din familie. Maroutou era mulţumit că îl ascultă cineva şi că vor afla de ce suferă. Cu câteva pastile şi puţină odihnă, îşi va putea relua munca foarte repede. Se va duce de îndată la Hall, librăria pe care o aprecia în mod special; avuseseră încredere în el şi comandaseră imediat o sută de exemplare din romanul lui Pick.

— Tuşiţi, vă rog, i-a cerut doctorul.

— Nu pot, nu mă simt bine, a îngăimat el.

— Da, abia respiraţi.

— Ce părere aveţi?

— O să facem câteva analize mai amănunţite.

— Le pot face peste câteva zile? Când mă întorc la Paris? a întrebat Maroutou.

— Păi… cu cât mai repede, cu atât mai bine… a decretat medicul, uşor jenat.

Peste câteva ore, la Spitalul Universitar din Nancy, Maroutou stătea lipit cu spatele gol de o placă rece. Prima etapă a unei serii de examene medicale. Au urmat şi altele. Nu era semn bun. Medicii voiau *să precizeze un diagnostic.* Când totul e în regulă, se ştie imediat. A preciza înseamnă a stabili gravitatea bolii. Nu era cazul să se învârtă în jurul cozii, înţelegea exact expresia întipărită pe feţele medicilor. Într-un târziu a fost întrebat dacă vrea să ştie adevărul. Ce poţi răspunde la o asemenea întrebare? „Nu, am făcut analize, dar nu-mi spuneţi nimic”. Normal că voia să ştie. Mai degrabă omul din faţa lui era cel care n-avea chef de vorbă. E puţin probabil să-ţi doreşti să devii doctor ca să anunţi pe cineva, bărbat sau femeie, că în curând va muri.

— Când? a întrebat el.

— Curând…

Ce însemna *curând*? O zi, o săptămână, un an? După el, *curând* putea însemna în câteva luni şi de

fapt asta nu schimba nimic; vestea marca sfârşitul vieţii lui. S-a gândit la soţia lui mai mult decât de obicei. Murise de cancer la treizeci şi patru de ani, atunci când încercau să aibă un copil. La serviciu, nimeni nu ştia. Maroutou dusese viaţa rătăcitoare a reprezentanţilor de vânzări, pentru că-şi promisese că nu se va mai recăsători niciodată. Douăzeci de ani mai târziu, o reîntâlnea în ecoul unei scene identice. Cu diferenţa majoră că înfrunta frica de unul singur. El putuse să-şi ţină de mână soţia şi se iubiseră până când ea îşi dăduse ultima suflare. Nu uitase niciodată ultimele ore ale poveştii lor de dragoste, ore paradoxal paşnice şi liniştite. Nu rămânea decât esenţialul, iubirea nebună a unui bărbat care-şi însoţeşte iubita până la moarte. Oare ea-l aştepta dincolo? Nu credea. Trupul ei se descompusese de mult, cum se va întâmpla şi cu al lui în curând.

20

În ziua evenimentului organizat de Grasset, Maroutou a găsit forţa necesară pentru a participa; cu siguranţă că avea să-i facă bine să-şi revadă colegii şi prietenii. Trebuia să încerce să trăiască. Cine ştie? Poate învingea boala, aşa cum făcuseră mulţi alţii. Dar îi lipsea forţa de a lupta; singur, se lăsa purtat spre ultima lui zi, sperând să sufere cât mai puţin posibil.

Epuizat, a preferat un loc în capătul sălii, departe de mulţime. Trecând pe lângă bar, i-a cerut chelneriţei un whisky. Evenimentul arăta deja ca sfârşitul unui mariaj; era de-abia ora opt seara şi lumea părea ameţită de băutură. Un bărbat cherchelit s-a apropiat de Maroutou, care stătea în colţul său.

— Bună seara! Pot să mă aşez aici?

— Desigur, i-a răspuns Maroutou.

— Rouche, s-a prezentat imediat bărbatul.

— A, nu vă recunoscusem. Îmi amintesc articolele dumneavoastră.

— Vreţi să mă mut în altă parte?

— Nu, deloc. Maroutou, Hervé Maroutou. Încântat!

— Incantat! a repetat Rouche.

Cei doi bărbaţi au dat noroc, două mâini moi care confereau gestului energia unei moluşte neurastenice.

Au schimbat câteva cuvinte despre punctul lor comun: amândoi beau whisky.

— Şi dumneavoastră? l-a întrebat Rouche. Cu ce vă ocupaţi?

— Lucrez pentru Grasset. Sunt reprezentant de vânzări. Pentru estul Franţei.

— Trebuie să fie interesant.

— Mă voi opri curând.

— Cum aşa? Ieşiţi la pensie?

— Nu, o să mor.

— ...

Rouche a pălit, apoi a îngăimat că-i pare rău. Maroutou a continuat:

— Scuzaţi-mă, nu ştiu de ce v-am spus aşa… În plus, nu mai ştie nimeni. Nu vorbesc despre asta. Şi dintr-odată mi-a scăpat. Şi v-am mărturisit dumneavoastră.

— Nu trebuie să vă cereţi scuze. Cu siguranţă e important să spuneţi cuiva. Sunt aici, dacă doriţi… în fine, nu sunt cea mai bună companie.

— De ce?

— Nu, e ridicol. Dumneavoastră îmi spuneţi că sunteţi pe moarte, doar n-o să vă împovărez cu problemele mele.

— Dar vă rog! a insistat Maroutou.

Lui Rouche, situaţia i se părea total deplasată, avea să-şi povestească necazurile pentru a distra un viitor mort. De câteva zile viaţa lui lua o turnură de-a dreptul ciudată, se simţea ca un personaj de roman.

— E vorba despre soţia mea, a început Rouche, dar s-a oprit imediat.

— Ce e cu soţia dumneavoastră?

— Mă rog, e un fel de-a spune. Nu eram căsătoriţi.

— Aşa, şi? s-a neliniştit Maroutou.

— Tocmai m-a părăsit.

— E rândul meu să-mi exprim regretul. Eraţi de mult împreună?

— De trei ani. Şi din păcate nu mergea bine, dar cred că o iubeam. De fapt, nu mai ştiu nimic. Dar mă agăţam de ea, de povestea noastră, pentru a face faţă.

— Dacă nu sunt prea indiscret, de ce v-a părăsit?

— Din cauza maşinii ei.

21

Era un fel cam grosolan de a rezuma situaţia, dar nu era în totalitate fals. După ce dormise în automobilul marca Volvo, Rouche se hotărâse să se întoarcă la Paris. Scrisoarea în posesia căreia intrase era suficientă pentru ancheta lui, cel puţin pentru moment. Constituia un element de o importanţă capitală. Rememorând seara petrecută alături de Mathilde, condusese fericit. Trebuie să te fereşti de astfel de momente, şi-a zis el privind retrospectiv, de parcă mărturisirea faptului că fusese fericit îi dădea brusc o anumită fragilitate.

Odată ajuns acasă, s-a odihnit o bună parte din după-amiază şi a făcut un duş înainte de a o întâmpina pe Brigitte. Când ea a sosit, a încercat să-i împărtăşească imediat importanta descoperire, dar ea nu părea interesată. El s-a întristat foarte tare. Încercase să găsească un

teren comun, un subiect care să alimenteze discuţii aprinse între ei doi. În schimb, s-a trezit singur în încercarea lui de a demasca un autor. Ea a preferat să-l interogheze:

— Cu maşina a fost totul bine?

— ...

— De ce nu răspunzi?

— Aşa…

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Absolut nimic.

— Unde ai parcat?

Au coborât amândoi, unul în spatele celuilalt; o adevărată atmosferă de execuţie. Văzând starea în care se afla maşina, Brigitte s-a îngrozit. Nu era mare lucru, va fi uşor de reparat, a comentat Jean-Michel. În alte împrejurări, poate că incidentul nu ar fi avut atâta importanţă, dar, dat fiind contextul din ce în ce mai sumbru dintre ei doi, ea l-a luat drept un semn. Se hotărâse să-i acorde încredere şi iată rezultatul! S-a concentrat o clipă asupra zgârieturilor, ca şi cum caroseria ar fi reprezentat propriul său suflet. Brusc s-a simţit epuizată de faptul că nu era iubită aşa cum îşi dorea ea.

— Prefer să ne despărţim.

— Poftim? Vrei să mă părăseşti din cauză că am zgâriat o dată maşina?

— De două ori.

— Nu contează. Nu ne despărţim pentru atâta lucru.

— Te părăsesc fiindcă nu te mai iubesc.

— Dacă aş fi luat trenul, am mai fi fost împreună?

— ...

Seara petrecută în compania lui Mathilde îi făcuse pe Rouche să-şi conştientizeze iubirea faţă de Brigitte, dar era prea târziu. O dezamăgise de prea multe ori. Îşi trăiau acum ultimele ore împreună. Jean-Michel se agăţa de iluzia că totul avea să se rezolve, dar privirea lui Brigitte nu lăsa loc de niciun dubiu. Era inutil să-i ceară încă o şansă. Relaţia lor luase sfârşit. Îşi simţea corpul străbătut de o arsură puternică, ceea ce-l surprindea. Secătuit de atâtea încercări, nu-şi imaginase că inima lui încă putea să sângereze.

22

După ce a ascultat relatarea lui Rouche, Maroutou a confirmat că e greu de acceptat să te desparţi dintr-un asemenea motiv. Dar jurnalistul îi găsea scuze lui Brigitte, susţinând că ea îi salvase cu siguranţă viaţa într-un moment când el avusese toate motivele să cedeze. Nu putea fi supărat pe ea. Pentru asta, au băut încă un whisky, înainte de a discuta despre Pick.

— Aşadar aţi întreprins cercetări în această poveste? l-a întrebat Maroutou.

— Da.

— Şi credeţi că nu el e autorul cărţii?

— Nu cred, ştiu sigur, a afirmat Rouche, coborând vocea, ca şi cum tocmai îi împărtăşise un secret de stat, susceptibil de a periclita echilibrul geopolitic mondial.

Cu cât cei doi bărbaţi resimţeau apăsător atmosfera festivă a serii, cu atât se adânceau în fotoliile lor. Există un moment când bucuria celor din jur îşi accentuează neliniştea. O femeie a trecut pe lângă ei:

— Îmi amintiţi de Woody Allen şi Martin Landau la finalul filmului *Delicte şi fărădelegi.*

— Mulţumesc! a răspuns Rouche, fără să ştie dacă era un compliment sau nu.

Nu-şi mai amintea filmul respectiv. Cât despre Maroutou, el ştia sigur că nu-l văzuse; întotdeauna preferase lectura cinematografului. Dar mai avea vreo importanţă ce-i plăcea lui? În prezent, toate cărţile pe care le citise şi le iubise nu erau decât o adunătură de cuvinte de neînţeles; i se părea că nu-i mai rămânea nimic din ce e frumos. Chiar propria viaţă i se contura în faţa ochilor sub forma unui obiect grotesc.

— Mă duc să mai aduc câte un whisky, a zis Rouche.

— Excelentă idee! a răspuns tovarăşul său de o seară, nemaiauzind sunetul propriei voci.

Maroutou simţea mai degrabă nişte vibraţii

haotice, un zumzet care-l împiedica să distingă orice altceva în afara propriilor gânduri. Directorul general al Editurii Grasset, Olivier Nora, se pregătea să ţină un mic discurs, prin care voia să mulţumească fiecăruia pentru munca depusă, şi în special lui Delphine Despero. Maroutou a recunoscut-o pe tânăra editoare, care părea emoţionată că se află în centrul atenţiei; toată lumea o urmărea. Ai fi zis că-şi pierde încrederea în sine pentru prima dată. Iar asta o făcea să arate uman şi înduioşător. Şeful ei i-a cerut să spună câteva cuvinte. Deşi fără îndoială îşi pregătise un discurs, cuvintele i s-au poticnit uşor. Toată lumea o privea, inclusiv apropiaţii ei. Părinţii ei erau acolo, la fel şi Frédéric, desigur, care arbora un zâmbet larg. Nu lipsea de la acest eveniment literar decât un reprezentant din partea familiei autorului. Joséphine, cea care s-ar fi cuvenit să joace acest rol, nu venise. În zadar încercaseră să o contacteze.

Din locul său retras şi în ciuda vederii uşor înceţoşate, Maroutou urmărea tot. Şi-a spus că Delphine semăna cu o adolescentă pierdută într-un costum imens de femeie. S-a ridicat brusc şi s-a îndreptat spre ea cu mers nervos. Nu l-a auzit pe Rouche, care l-a întrebat unde se duce. Câteva priviri s-au întors spre bărbatul care trecea printre rândurile publicului într-o manieră ostentativă, bărbatul care a înhăţat microfonul din

mâna lui Delphine ca să rostească următoarele cuvinte:

— Gata, ajunge! Toată lumea ştie că nu Pick a scris cartea!

Partea a opta

1

A doua zi, isprava a fost relatată în presă, alimentând totodată şi reţelele sociale. Amatorii de comploturi de toate felurile s-au entuziasmat din plin. Lumea e tentată să nu creadă versiunile oficiale. Patronul Editurii Grasset considera că puţină polemică nu strică pentru a mai întări întrucâtva succesul cărţii, totodată refuzând categoric ipoteza conform căreia romanul *Ultimele ore ale unei poveşti de dragoste* ar fi fost scris de altcineva. Romancierul Frédéric Beigheder a profitat de ocazie pentru a scrie o cronică: *Eu sunt Pick!* La urma urmei, romanul fusese publicat de editorul său. Şi, fiind un mare cunoscător al Rusiei (acolo îşi amplasase povestea unuia dintre romane), trebuia să-l cunoască bine pe Puşkin. Într-un fel, era plauzibil. Jurnaliştii au alergat după el câteva zile, iar el s-a folosit de asta ca să anunţe în stânga şi-n dreapta apropiata

publicare a noului său roman. Ca strategie de marketing, era nemaipomenit.

Acum nimeni nu-i mai putea ignora existenţa şi nici titlul: *Prietenia (tot) trei ani durează.*

Desigur că nu el scrisese cartea lui Pick. Şi nimic nu demonstra ceea ce susţinuse Maroutou cu vehemenţă în toiul cocktailului. Se spunea că, fiind în stare avansată de ebrietate, fusese influenţat de jurnalistul Jean-Michel Rouche. Atenţia s-a îndreptat astfel spre cel din urmă. S-a zvonit că el ştie care e adevărul din spatele poveştii. Rouche a refuzat să stea de vorbă cu cei care-i cereau să explice motivele ce stăteau la baza convingerii sale. Ce ironie să se afle acum în centrul atenţiei, după ce fusese tratat ca un bolnav de ciumă în Paris! Persoane care nu-i mai răspundeau la telefon voiau, ca prin minune, să-l revadă. Dar plăcerea din prima clipă s-a transformat rapid în dezgust faţă de întreaga mascaradă. Şi a hotărât să nu spună nimic. Se afla în posesia unei scrisori lăsate de Pick, probabil singura pe care o scrisese vreodată respectivul bărbat, dar nu avea de gând să o facă pur şi simplu cadou acestei gloate.

Nu era doar o chestiune de răzbunare: înarmat cu certitudinea dobândită, nu voia să

dezvăluie niciun amănunt înainte de a scoate la lumină întreaga poveste. Avea o sarcină şi de acum trebuia să fie discret dacă voia să aibă şansa de a o duce la îndeplinire. Ieşirea lui Maroutou complicase mult situaţia. Începea să-şi facă o idee despre autorul care se ascundea sub identitatea lui Pick, dar nu avea să mai vorbească nimănui despre asta, nici măcar unui alt alcoolic aflat în pragul morţii. Singura căreia i-ar fi putut spune totul era Brigitte. Dar ea nu mai era acolo ca să-l asculte. De când se despărţiseră, nu-i mai răspundea la telefon. El îi lăsase tot soiul de mesaje vocale, pe toate tonurile, de umor, de disperare, dar degeaba. Când mergea pe stradă, se concentra la toate automobilele marca Volvo. După Pick, era a doua lui obsesie. Cum vedea un Volvo, cum îi analiza starea caroseriei. Niciuna nu era zgâriată. A ajuns la concluzia că toată lumea era iubită, numai el nu.

2

De data asta, Rouche a luat trenul. Dintotdeauna îi plăcuse acest mijloc de transport propice lecturii. De ce nu-l alesese şi ultima dată? Te poţi adânci în gânduri fără să rişti să strici motorul. Avea să fie şansa lui de a citi mai departe romanul lui Bolaño. Era o experienţă cu totul aparte. Fin cunoscător al literaturii germane, Rouche era fascinat de naraţiunea febrilă din *2666*

şi de felul cum se întrepătrund mai multe cărţi în cadrul unui proiect de dimensiuni colosale. Poveştile se pierdeau în labirinturi narative. În mintea lui se formară astfel două echipe: cea a lui García Márquez, Borges, Bolaño, care se înfrunta cu cea formată din Kafka, Mann şi Musil. Şi între ei, un bărbat care oscilase între cele două lumi, cel pe care el îl considera arbitru – Gombrowicz. Jurnalistul s-a lăsat purtat de această luptă literară, recompunând istoria unui secol prin intermediul virgulelor.

Dintr-odată, totul i s-a părut logic: se îndrepta spre o bibliotecă.

De ce nu scrisese şi el un roman? La drept vorbind, încercase de mai multe ori. Pagini şi iar pagini de tentative deşarte. Apoi se apucase să-i critice pe alţii, deseori foarte aspru. Iar asta făcuse imposibilă ideea de a publica un roman, chiar de-ar fi fost la fel de mediocru ca acelea pe care le citea. Răsfoind anumite cărţi, a continuat să se întrebe: de ce nu eu? La capătul acestui drum lung, amestec de poftă şi frustrare, Rouche sfârşise prin a renunţa. Recunoscuse că nu are talent de scriitor, ceea ce venise aproape ca o uşurare. Trăise în atmosfera apăsătoare a nereuşitei, cu sentimentul că nu e complet împlinit. Poate că şi din acest motiv biblioteca manuscriselor refuzate îi spunea atâtea. Înţelegea perfect ce înseamnă să cedezi.

3

În ziua aceea, la Crozon ploua cu găleata. Nu se vedea nimic, de-ai fi zis că poţi fi oriunde altundeva.

4

Neavând bani să ia un taxi, Rouche fusese nevoit să aştepte în gară până când ploaia avea să se oprească. Cum şedea lângă chioşcul cu sandvişuri, câteva priviri s-au aţintit asupra lui. Unii trecători l-au luat drept cerşetor, fără ca el să-şi dea seama de asta. În special din cauza impermeabilului, complet uzat pe alocuri. Rouche se simţise întotdeauna bine în această haină care-i dădea alura unui roman neterminat. L-ar fi putut schimba, Brigitte îi propusese de mai multe ori să meargă la cumpărături[28], dar degeaba, căci el prefera să trăiască şi să moară cu această materie muribundă în spinare.

Acum, Brigitte îl părăsise, dar el purta în continuare acelaşi impermeabil. Gândul i s-a părut nepotrivit. Câte femei cunoscuse de când avea impermeabilul? Îşi amintea fiecare clipă şi putea

28 Cu siguranţă, activitatea pe care el o detesta cel mai mult, pe lângă practicarea oricărui sport; o putea lua complet razna la gândul de a intra într-un magazin ZARA sau H&M, în special din cauza muzicii.

să îşi recompună viaţa sentimentală din ultimii ani prin prisma unei simple ţesături. Revedea momentele petrecute alături de Justine, când agăţa impermeabilul în cuierul vreunei braserii şic din Paris; călătoria cu Isabelle în Irlanda, unde îl protejase de vânt de minune; şi, în cele din urmă, disputele cu Brigitte pe tema lui. În timp ce îşi retrăia amintirile a toate câte împărtăşise cu impermeabilul lui, timpul se scursese, iar la Crozon ploaia se oprise.

5

La bibliotecă se putea ajunge pe jos. Mergând spre ea, Rouche se gândea la întâmplarea care-l adusese până aici. Se documentase cu privire la originea acestui proiect bizar al manuscriselor refuzate. Adunase câteva informaţii despre Jean-Pierre Gourvec. Şi citise *The Abortion* lui Richard Brautigan. În general, Rouche nu prea aprecia literatura americană. Cu excepţia lui Philip Rotii, singurul care îi câştigase bunăvoinţa. În perioada în care scria cronici săptămânale, îl demolase pe Bret Easton Ellis, considerându-l „cel mai supraapreciat scriitor al secolului”. Ce prostie, se dojenea el acum, să scrii asemenea inepţii, să faci pe deşteptul folosind fraze atât de bombastice şi categorice! Nu îşi nega opinia, ci felul în care şi-o exprimase. Uneori ar fi vrut să-şi rescrie articolele. Deci asta era el, Rouche, un om

întârziat în raport cu cea mai bună versiune a lui însuşi. La fel stăteau lucrurile şi în relaţiile lui cu cei din jur; păstrase în minte, pentru Brigitte, un monolog pe care nu-l putuse rosti la timp. Dar, îndreptându-se spre bibliotecă, avea în sfârşit sentimentul că trăieşte prezentul. Era exact acolo unde trebuia să fie.

Certitudinea i-a fost totuşi pusă la îndoială. Exista mereu un decalaj între entuziasmul pe care-l manifesta şi realitate. Altfel spus, biblioteca era închisă. Pe uşă se afla un bilet pe care scria:

Revin în câteva zile.
Mulţumesc pentru înţelegere!
Magali Croze
Reprezentanta bibliotecii
municipale a oraşului Crozon.

Se întâmpla exact ca în cazul lui Joséphine. De când demarase ancheta, de fiecare dată când voia să întâlnească o femeie, aceasta dispărea chiar înainte de sosirea lui. Oare era un semn? Era vina lui? Poate că se anunţau una pe alta, ca să nu fie nevoite să dea ochii cu el. Alături de despărţirea impusă de Brigitte, situaţia devenea prea complicată pentru un singur om. Ce era de făcut? Trebuia neapărat să o întâlnească. Ea i-ar fi putut povesti în amănunt cum fusese descoperit aşa-zisul roman al lui Pick. Şi, în plus, Rouche voia să afle mai mult despre personalitatea lui Jean-Pierre

Gourvec. Era convins că trebuie să scormonească prin trecutul lui.

6

Pentru moment, trebuia să încerce să afle ce însemna „câteva zile”. Era încă un punct comun cu expresia „o vreme” a lui Joséphine. O noţiune deloc exactă. A intrat în magazinele din jur, începând cu pescăria şi terminând cu papetăria, încercând să obţină informaţii despre întoarcerea lui Magali. Nimeni nu ştia nimic. Plecase pur şi simplu, lăsând în urmă un bilet misterios. Lumea i-a confirmat faptul că era o profesionistă, dedicată muncii sale de a păstra vie biblioteca. Ascultându-i, ai fi zis că nu-i stă în fire să plece aşa. La o curăţătorie, Rouche a dat peste o femeie înaltă şi slabă ca o sculptură de Giacometti, care i-a sugerat:

— Poate ar fi bine să întrebaţi la primărie?

— Credeţi că ei ştiu când se întoarce?

— Este o bibliotecă municipală, prin urmare, primarul este şeful ei. Cu siguranţă a fost informat. De altfel, şi pe mine mă interesează. Mi-a lăsat un taior roz şi aş vrea să ştiu când vine să-l ia. Dacă o vedeţi cumva, vă rog să-i spuneţi.

— Desigur, aşa voi face…

Rouche a plecat, însărcinat cu mesajul pentru Magali, dar era puţin probabil ca acesta să fie primul lucru pe care i-l va spune, presupunând că

o va întâlni vreodată. Regresase mult din punct de vedere profesional, dar de aici şi până la a deveni mesagerul unei curăţătorii… Şi în plus, un taior roz!

7

La primărie, o secretară de vreo cincizeci de ani i-a explicat că Magali plecase fără să precizeze când revine.

— Nu vi se pare îngrijorător?

— Nu. Avea multe zile de concediu din urmă. Ştiţi, aici toată lumea se cunoaşte.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Că lucrăm împreună având încredere unii în alţii. Nu mă miră că a plecat fără să-l anunţe pe primar. Face o treabă formidabilă, aşa că are dreptul să-şi tragă sufletul.

— Dar a plecat aşa, pur şi simplu? Fără să anunţe?

— Nu, din câte îmi amintesc.

— Dacă-mi permiteţi, dumneavoastră lucraţi aici de multă vreme? a întrebat-o Rouche.

— Dintotdeauna. Am făcut un stagiu la optsprezece ani şi iată-mă încă aici. Nu o să vă spun câţi ani am, dar a trecut o vreme.

— Pot să vă mai întreb ceva?

— Da.

— L-aţi cunoscut pe Henri Pick?

— Vag. O cunosc mai bine pe soţia lui. Am vrut

să organizăm un mic eveniment la primărie, dar a refuzat.

— Un eveniment pentru ce?

— În cinstea poveştii soţului ei. A romanului său. Nu aţi auzit vorbindu-se despre el?

— Ba da, desigur. Şi dumneavoastră ce părere aveţi?

— Despre ce?

— Despre povestea asta. Despre romanul scris de Henri Pick.

— Cred că ne face o reclamă extraordinară. Mulţi curioşi vin aici. Iar asta ajută comerţul. Este foarte simplu. Nici dacă am fi angajat o agenţie de publicitate pentru a vorbi despre oraş, nu s-ar fi descurcat mai bine. Cât despre bibliotecă, vom rezolva situaţia. Am o stagiară aici care ar putea asigura permanenţa. Nu trebuie să-i dezamăgim pe noii vizitatori.

Rouche s-a oprit o clipă, cu privirea aţintită asupra femeii. Emana atâta energie! Răspunsurile îi ieşiseră pe gură asemenea unei încărcături de cuvinte lansate de o catapultă. Era pregătită să răspundă ore în şir la tot soiul de întrebări cu aceeaşi vioiciune. Tocmai sublimase un aspect important. Rouche a recunoscut că nu se mai vorbise niciodată atâta despre Crozon. Poate că toată această poveste a manuscrisului găsit fusese pusă la cale de un geniu breton al comunicării. Dintr-odată a întrebat-o:

— Dar pe Jean-Pierre Gourvec l-aţi cunoscut?

— De ce mă întrebaţi? a răspuns secretara sec, schimbându-şi complet atitudinea.

— Pur şi simplu. Din curiozitate. Totuşi, el e cel care a venit cu ideea înfiinţării unei biblioteci a manuscriselor refuzate.

— Da, idei avea. Dar apoi…

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nimic. Dacă nu vă supăraţi, eu trebuie să mă întorc la lucru.

— Foarte bine, a răspuns Rouche fără să insiste. Aparent, între această femeie şi Gourvec se petrecuse ceva. Se îmbujorase toată când auzise numele bibliotecarului. După rozul taiorului lui Magali, ancheta sa căpăta nuanţe din aceeaşi gamă de culoare. I-a mulţumit călduros pentru ajutorul nepreţuit şi a plecat.

Ancheta nu avea să înainteze prea mult astăzi. Trebuia să se hotărască. Ce decizie să ia? Să bea câteva beri undeva; era, cu siguranţă, o idee, dar nu şi cea mai constructivă. Atunci şi-a spus că putea să întreprindă ceva mai bun de-atât: să-i facă o vizită lui Pick, la cimitir.

8

Într-adevăr, Magali nu era genul de femeie care să plece aşa, fără să anunţe; în general, nu era genul care să facă ceva fără premeditare; existenţa ei reprezenta o succesiune de planuri.

Conducând în noaptea aceea, cu câteva zile în urmă, trebuie să se fi oprit de mai multe ori. Să se fi oprit ca să se asigure că tot ce trăise era adevărat. Nu gândea limpede (am putea spune că era complet confuză), dar îi era de-ajuns să respire, că se simţea invadată de un parfum străin. Parfumul lui Jérémie. Pe pielea ei stăruia realitatea, dovada fizică a faptului că nu fusese doar un vis. Un tânăr o dorise într-o manieră simplă şi brutală, iar acum ea se întreba de ce merge în direcţia aceea, lăsând în urmă frumuseţea. De mai multe ori a vrut să se întoarcă, deşi era interzis pe porţiunea marcată cu linie continuă albă. Şi atunci? Doar nu o s-o împiedice o linie să acţioneze. Totuşi, îşi continuase drumul spre casă, drum care i se păruse la fel de lung şi de sinuos ca şi ezitările ei.

Soţul ei o sunase de mai multe ori, neliniştit că nu se întorsese. Magali susţinuse că e din cauza inventarului; nici măcar nu-i trecuse prin minte că ea făcea întotdeauna inventarul în timpul zilei, când biblioteca era închisă. Oricine i-ar fi dat cât de cât atenţie ar fi ghicit că nu spune adevărul. Dar de ce l-ar fi minţit? La Crozon, nimeni nu minte. Nu are de ce. Aşa că el se îngrijorase doar fiindcă absenţa ei din seara aceea era neobişnuită, atâta tot.

Îndreptându-se spre casă, Magali se pregătise să-i explice. Dacă el avea să-i observe părul ciufulit, hainele şifonate şi trupul radiind de fericire? Da, José avea să înţeleagă atunci totul. Fiindcă era vizibil, sărea în ochi, iar ea era incapabilă să ascundă adevărul. Dar în seara aceea totul părea diferit; fusese surprinsă de atitudinea profund neliniştită a soţului ei. Magali crezuse mereu că poate să dispară cel puţin două, trei zile înainte ca el să-i sesizeze absenţa. Uneori îşi petreceau serile împreună fără să rostească niciun cuvânt sau discutând detalii de ordin practic, de pildă cine să meargă la cumpărături a doua zi. Trebuia să admită că se înşela; el sunase ca să vadă ce face. Ce voia ea, de fapt? Poate că ar fi preferat ca el să fie indiferent, să nu-i tulbure cu apelurile lui plăcerea pe care o trăia.

Se gândea neîncetat la acea plăcere. O nebunie. Jérémie o rugase să vină să-l trezească a doua zi de dimineaţă „cu gura”: fraza o bântuia, dar ceva din ea îi spunea că mâine el nu va mai fi acolo. A zis el aşa, dar adevărul era cu totul altul: mâine va pleca. Se va întoarce acasă sau poate va săruta o altă femeie ca mine; nu era greu, femei ca ea se găseau peste tot, femei sătule să nu le mai atingă nimeni, femei care se cred grase şi hidoase, aşa că el trebuia să lase peste tot pe unde trecea amintiri nepieritoare, erau moştenirea lui, din moment ce nu reuşea să îşi publice cărţile. Da, cu siguranţă nu avea să mai fie acolo. Magali a

zâmbit la gândul că-şi putuse imagina contrariul chiar şi pentru o clipă.

Ajunsă acasă, a traversat în linişte salonul. A fost surprinsă că toate luminile erau stinse. Nu era nicidecum decorul reprezentativ pentru o persoană îngrijorată. S-a apropiat tiptil de camera lor, unde l-a găsit pe soţul ei, cu gura căscată, adâncit într-un somn profund ca un abis.

9

Magali a rămas trează până târziu în noapte. A plecat din nou dimineaţa devreme, după ce a petrecut o oră în baie. Nu trebuise să dea explicaţii, soţul ei dormise tot timpul cât ea fusese acasă. În orice caz, când se trezea, avea să fie foarte fericit, căci cafeaua era caldă şi masa, pregătită pentru micul dejun.

Se crăpa de ziuă când Magali a deschis uşa bibliotecii. Totul era atât de calm, de parcă până şi cărţile dormeau. A trecut printre rafturi, îndreptându-se spre birou. Inima îi bătea altfel, într-un ritm cu totul nou. Ar fi putut să meargă repede, să descopere degrabă ce o aştepta acolo, dar îi plăcea aşteptarea; câţiva metri, câteva secunde, orice era încă posibil. Jérémie putea fi acolo, dormind sau aşteptând să fie trezit de gura ei. Magali a deschis uşa cu delicateţe şi l-a găsit

pe tânăr întins, cufundat într-un somn adânc. A închis uşa şi a redeschis-o ca să se asigure că nu o înşală privirea. Apoi s-a apropiat ca să-l vadă mai bine. Cu o zi în urmă nu îndrăznise să-l studieze şi de mai multe ori se ferise în clipa în care privirile li se întâlniseră. Acum, putea să-l contemple, să poposească asupra fiecărui detaliu al corpului său, să se îmbete cu frumuseţea lui. Trebuia aşadar să îl trezească cu gura. Oare voia sărutări? L-a sărutat delicat pe piept, apoi pe burtă, iar el se înfiora, i-a pus mâna pe cap, dezmierdându-i părul o clipă, înainte de a o ghida puţin mai jos.

Mai târziu, Magali a pregătit o cafea şi i-a adus-o lui Jérémie. El s-a instalat la birou. Noaptea trebuie să fi rătăcit printre rafturi, căci adunase în jurul lui o grămăjoară de cărţi. I-a zărit, printre alţii, pe Kafka, Kerouac şi Kundera. A ajuns la concluzia că se oprise la litera *K.* A ezitat între *Vagabonzii Dharma* şi *Procesul,* înainte de a se afunda în lectura cărţii *Iubiri caraghioase.* Ea l-a privit o clipă şi l-a întrebat:

— Ţi-e foame? Vrei să mă duc să iau câteva cornuri?

— Nu, mulţumesc! Am aici tot ce-mi trebuie, a răspuns el, arătând spre carte.

L-a lăsat singur şi s-a dus să deschidă biblioteca pentru cititori. A fost o zi de un calm aparte, care i-a oferit numeroase prilejuri de a veni să-l vadă pe Jérémie. Câteodată el îi cerea să

se apropie şi îşi trecea mâna printre coapsele ei. Ea se lăsa în voia lui fără să spună nimic. Ce avea să se întâmple? Ce dorea el? Cât timp avea să mai rămână acolo? Magali ar fi vrut pur şi simplu să profite de această nebunie, dar nu se putea abţine, o avalanşă de întrebări îi dădea ghes. Jérémie nu mai părea la fel de reţinut ca în ajun sau la fel de chinuit. Astăzi avea mai degrabă aerul unui om care iubeşte viaţa, care profită de cadourile pe care aceasta i le oferă. La sfârşitul zilei, ea s-a dus să cumpere o sticlă de vin şi mâncare pentru cină şi s-au aşezat unul lângă altul pe podea. Au vorbit mai mult decât în ajun. El i-a mărturisit că avea o relaţie dificilă cu părinţii, în special cu mama lui; fusese dus la internat, apoi la un cămin, şi acum trecuseră cinci ani de când nu îi mai văzuse. „Poate că au murit”, a şoptit el, înainte să admită că era puţin probabil; ar fi fost, măcar, anunţat. La gândul acesta, ea a înmărmurit. Când vedea tineri cerşind în faţa supermarketului, nici nu bănuia că relaţiile dificile din sânul familiei erau cauza rătăcirii lor. S-a gândit la fiii ei şi şi-a spus că nu se întâlneau suficient de des. Poate că nici nu le prea arăta cât de mult îi iubeşte.

Încurajată de Jérémie, Magali a început să-i povestească despre părinţii ei. Muriseră de atâta vreme, că nu mai vorbea niciodată despre ei. Nimeni nu o întreba despre propria copilărie. Deodată s-a simţit copleşită de o emoţie profundă.

De ani buni trăia fără să se întrebe dacă-i lipseşte ceva sau nu. Brusc şi-a dat seama că suferă pentru că mama nu mai e lângă ea. Până atunci îşi spusese că dispariţia ei făcea parte din ceea ce numim *chestiile vieţii.* Acum înţelegea că realitatea nu excludea să resimţi moartea ca pe un şoc emoţional, din care nu-ţi mai revii nicicând.

Îşi exprima în cuvinte prăpastia care se căscase în sufletul ei şi îşi oferea chiar şi o explicaţie pentru faptul că-şi abandonase astfel trupul. Jérémie i-a simţit tulburarea şi a consolat-o prin câteva gesturi.

10

Zilele următoare s-au scurs în aceeaşi atmosferă. Magali alterna clipele de euforie în care era copleşită de puterea propriilor sentimente cu momentele în care era înspăimântată de ce i se întâmpla. Încerca din răsputeri să-şi evite soţul, lucru deloc complicat. În ultima vreme, José era epuizat în special de ritmul de muncă impus de uzina Renault. Acum lucra cu normă întreagă. Pentru a menţine deschise atelierele din Franţa, trebuiau dublate eforturile, trebuia dovedit că mâna de lucru ieftină nu era de preferat priceperii. Această concurenţă acerbă ducea la exploatarea în plus a muncitorilor, oricare ar fi fost ei: cei care voiau să-şi păstreze slujba, cei care sperau să obţină una.

Ambele tabere aveau de pierdut. José îşi aştepta pensia anticipată ca pe o eliberare. În sfârşit, va putea să profite de viaţă, adică să meargă la pescuit şi să se plimbe pe plajă. Şi poate că soţia avea să-l însoţească din când în când; de mult nu-şi mai petrecuseră timpul împreună, nu mai rătăciseră fără ţintă, abandonându-se uitării.

Jérémie dormea în continuare în birou; Magali îi adusese o pătură. Nu părea să-l deranjeze lipsa de confort. Ea nu îndrăznea să-l întrebe cât avea de gând să rămână acolo. Într-o bună zi, el a anunţat-o din senin:

— Trebuie să mă întorc acasă.

— Când?

— Mâine.

— ...

— E un tren spre Paris. Voi dormi sigur o noapte acolo, iar duminică voi porni spre Lyon. Un prieten mi-a oferit o slujbă cu jumătate de normă. Nu pot să refuz, mă înţelegi, nu?

— Da, înţeleg.

— Am o cămăruţă la mansardă, în Lyon. E mică, dar suficientă. Ai putea veni şi tu.

— Să vin… cu tine?

— Da. Ce te reţine?

— Păi… totul.

— Nu mai vrei să fim împreună?

— Ba da, desigur. Nu despre asta-i vorba, dar… mai e şi slujba…

— Poţi să închizi biblioteca. Sub pretextul unui

concediu medical. Iar, cu experienţa ta, în Lyon vei găsi ceva de lucru. Sunt sigur.

— Şi soţul meu?

— Nu-l mai iubeşti. Iar copiii sunt mari. Vom fi fericiţi acolo. Între noi e ceva special. Destinul m-a făcut să aduc aici manuscrisul şi astfel să te întâlnesc. Nimeni nu a mai fost vreodată atât de drăguţ cu mine.

— Dar n-am făcut nimic special.

— Săptămâna asta a fost cea mai frumoasă din viaţa mea, să stau întins aici, printre cărţi, cu tine, care veneai din când în când să mă vezi. Şi îmi place să fac dragoste cu tine. Ţie nu?

— Mie… da.

— Aşadar? Plecăm mâine?

— Dar… totul se întâmplă atât de repede.

— Şi atunci? O să regreţi dacă nu vii.

Magali simţea nevoia să se aşeze. Jérémie îi vorbise calm, de parcă totul era simplu şi evident, însă pentru ea asta însemna să-şi schimbe complet viaţa. A căzut pe gânduri: are dreptate, las totul în urmă, nu trebuie să reflectez prea mult, e clar, nu pot să mă lipsesc de acest bărbat, nu vreau să trăiesc fără corpul lui, fără sărutările şi frumuseţea lui, nu voi putea să-mi continui existenţa ştiindu-l departe de mine, da, Jérémie are dreptate, nu-mi mai iubesc soţul, în orice caz nu mă mai gândesc la sentimentele mele atunci când sunt cu el, e un lucru cert, definitiv, până la moarte, îmi propune să fug de această moarte

care mă aşteaptă, îmi oferă o viaţă diferită de cea de acum, înăbuşitoare, nu mai pot să respir printre cărţile astea care mă sufocă, toate aceste poveşti care mă împiedică să am una a mea, toate aceste fraze, toate aceste cuvinte de atâţia ani, romane care mă obosesc, cititori care mă epuizează şi, în plus, scriitori rataţi, nu-mi mai pasă de cărţi, mi-aş dori atât de mult să evadez dintre aceste rafturi ca o închisoare, linişteşte-te, Magali, linişteşte-te, cu siguranţă toată lumea gândeşte la fel la un moment dat, cu toţii ne detestăm viaţa, meseria, dar eu am iubit cărţile, l-am iubit pe José şi, sincer, îl mai iubesc şi acum, mi-ar face rău să-l las aşa aici, orfan de relaţia noastră, dar nu mai avem prea multe de împărţit, a devenit o simplă prezenţă, o prezenţă permanentă, infailibilă şi insensibilă, aşa uniţi cum suntem de trecutul nostru, de amintirile noastre, poate că asta e cel mai important, amintirile care stau mărturie dragostei noastre, şi avem şi dovada fizică, în persoana fiilor noştri, copiii mei care se îndepărtează, odinioară eram totul pentru ei, iar acum se rezumă la câteva telefoane scurte, tandreţe la comandă, un simplu „bună ziua” care seamănă cu un „bună seara”, cu siguranţă vor reacţiona dacă plec, unul va spune că e viaţa mea, celălalt, că sunt nebună că-i fac tatii una ca asta, dar în fond nu-mi pasă de părerea lor, eu nu-i judec pentru alegerile lor, aşa că trebuie să-mi redea libertatea, libertatea de a încerca să fiu

fericită.

11

Din nou Magali a dormit foarte puţin. S-a gândit la romanul lui Henri Pick. Semăna incredibil cu propria ei poveste. Alături de cine îşi trăia ea ultimele ore? Alături de Jérémie sau alături de José? În cursul nopţii îşi privise soţul de parcă ar fi contemplat un peisaj în ultima zi de vacanţă. Trebuia să memoreze tot. José dormea adânc, fără să bănuiască pericolul afectiv care îi dădea târcoale. Totul era confuz în acest moment, dar Magali ştia un lucru: nu mai putea trăi ca până atunci.

De dimineaţă a plecat fără să-l trezească. Era sâmbătă şi el nu lucra, aşa că avea să doarmă cel puţin până la prânz. De îndată ce a intrat în bibliotecă, Jérémie a întrebat-o ce decizie a luat. Ea credea că va mai avea câteva clipe de gândire, dar nu, acum trebuia să se arunce în gol:

— După-amiază mă duc acasă… a început ea şi s-a oprit.

— Şi?

— Îmi iau lucrurile. Apoi plecăm împreună.

— Perfect! a exclamat Jérémie, îndreptându-se spre ea.

— Aşteaptă. Aşteaptă! Lasă-mă să termin, a zis Magali, făcându-i semn cu mâna să se retragă.

— Bine.

— Am verificat. Autobuzul spre Quimper pleacă la ora 15: 00. Apoi luăm trenul spre Paris, cel de la 17:12.

— Ai verificat totul. Ce frumos!

— ...

— Dar de ce nu mergem cu maşina ta? Ar fi mai practic.

— Nu pot. Maşina soţului meu e stricată de câteva luni. Ar trebui să cumpere alta, dar costă prea mult. Se duce la uzină cu un coleg care vine să-l ia. În fine, pe scurt… nu pot să-l părăsesc şi pe deasupra să-i iau şi maşina.

— Da, ai dreptate.

— ...

— Acum pot să mă apropii să te strâng în braţe? a întrebat-o Jérémie.

12

Toată dimineaţa, Magali s-a chinuit să lucreze *ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.* Îi plăcuse dintotdeauna această expresie care încearcă să ascundă esenţialul; în cazul de faţă, prăpastia unei hotărâri majore. Se dusese de mai multe ori să-l vadă pe Jérémie, care părea uşor adâncit în gânduri[29]. Probabil construia romane care nu aveau să se termine niciodată; atâtea vieţi sunt legănate de iluzii. Ea îi arunca o privire fugară,

29 Era genul de persoană pe care ai impresia mereu că o deranjezi, deşi nu face nimic.

admiţând în sinea ei că e o nebunie să plece cu el. La urma urmei, abia dacă-l cunoştea. Nu conta, trăia unul dintre acele rare momente când nu mai contează ce va fi mai târziu, când puterea clipei prezente îţi decide viaţa. Îi era bine alături de el şi gata. Nu trebuia să încerce să explice ce se întâmplă cu trupul ei, cuvintele nu serveau la nimic în astfel de situaţii. Putea oricând să deschidă oricare dintre miile de cărţi care o înconjurau, şi tot nu avea să găsească niciodată o explicaţie pentru comportamentul ei.

Spre prânz, când biblioteca se golise, Magali i-a spus lui Jérémie:

— Acum o să închid. Cel mai bine ar fi să te duci la autogară, vin şi eu curând cu bagajul meu.

— Perfect! Pot să iau câteva cărţi? a întrebat el dezinvolt, de parcă nu-şi dădea seama de implicaţiile pe care această fugă le avea asupra vieţii lui Magali.

— Da, bineînţeles. Poţi să iei tot ce vrei.

— Doar două sau trei romane, nu vreau să car prea mult, din moment ce nu mergem cu maşina.

Şi-a strâns lucrurile, a luat trei cărţi şi au părăsit amândoi biblioteca. Ca să nu dea de bănuit, s-au despărţit cu o răceală studiată, fără ca măcar să se îmbrăţişeze.

13

Magali s-a dus direct în dormitor. Soţul ei dormea încă, semn că era epuizat. S-a aşezat o clipă pe marginea patului şi ai fi zis că o să-l trezească, ai fi zis că o să-i povestească totul. Ar fi putut să-i mărturisească: am cunoscut un bărbat şi nu pot să fac altfel, trebuie să te părăsesc, căci voi muri dacă-l las să plece şi nu mă va mai atinge niciodată. Însă nu a spus nimic, ci a continuat să-l privească în cea mai mare linişte, ca să nu-i tulbure somnul.

A studiat dormitorul. Îi cunoştea fiecare colţişor pe dinafară. Nici cea mai mică surpriză nicăieri, nici măcar praful nu-şi lua libertatea de a se aşeza altfel decât în ritmul său precis. Era cadrul bine organizat al vieţii ei şi Magali era aproape surprinsă că se simte atât de liniştită. Deşi ultimele zile îi oferiseră o plăcere divină, fuseseră şi epuizante. Trăise fiecare minut al scurtei ei pasiuni cu un gol în stomac, măcinată de teama de a nu fi judecată. Poate că viaţa alături de José era liniştită, dar începea să admită că şi liniştea îi oferea o anumită plăcere. Era ceva frumos în acest confort. Ceea ce până atunci i se păruse neînsemnat i se dezvăluia acum într-o altă lumină şi însăşi viaţa ei îmbrăca o altă haină. A înţeles că avea să-i lipsească ceea ce respinsese în ultima săptămână. Da, ca o ironie, lipsa îşi croia

loc în sufletul ei fix în ultimul moment. Pe obraji i s-au prelins lacrimi. Dădea frâu liber tuturor sentimentelor pe care le ţinuse ascunse de când se trezise în mijlocul acestui vârtej emoţional nebun.

Într-un târziu s-a ridicat să-şi ia geanta şi să arunce câteva lucruri în ea. Când a deschis sertarul, soţul ei s-a trezit:

— Ce faci?

— Nimic. Puţină ordine, atâta tot.

— Nu s-ar zice. Parcă ai face un bagaj.

— Un bagaj?

— Da, pregăteşti un bagaj. Pleci undeva?

— Nu.

— Şi atunci ce faci?

— Nu ştiu.

— Nu ştii?

— ...

— Plângi? Eşti sigură că nu s-a întâmplat nimic?

Magali a rămas ca paralizată. Uitase până şi să respire. José o privea fără să înţeleagă. Oare-şi putea imagina că soţia lui era aşteptată la autogară de un bărbat de-o seamă cu fiul lor? De obicei, era nepăsător la schimbările ei de dispoziţie. Când nu înţelegea, îşi spunea că *e chestie de-a femeilor*. Însă de data asta s-a ridicat din pat. Simţise ceva diferit, poate chiar grav.

— Zi-mi ce faci!

— ...

— Mie poţi să-mi spui.

— Fac un bagaj, fiindcă vreau să plecăm. Acum. Nu mai pune întrebări, te rog!

— Dar unde?

— Nu contează. Luăm maşina şi plecăm. Câteva zile, doar noi doi. Sunt ani de când n-am mai mers în vacanţă.

— Dar nu pot să plec pur şi simplu, din cauza serviciului.

— Nu contează, ţi-am zis. O să-ţi facem rost de un certificat medical. Nu ţi-ai mai luat concediu medical de treizeci de ani. Te rog, nu mai sta pe gânduri!

— Pentru asta era geanta?

— Da, făceam bagajul.

— Şi biblioteca?

— O să las un bilet. Haide, îmbracă-te să plecăm!

— Dar nu mi-am băut cafeaua.

— Te rog! Plecăm imediat, chiar şi fără bagaje. Plecăm. Repede. Repede. Repede. O să bem cafea pe drum.

— ...

14

Peste câteva minute, se aflau în maşină. José nu o mai văzuse nicicând aşa şi înţelesese că trebuie să accepte totul. La urma urmei, ea avea dreptate. Nici el nu mai putea. Mai avea puţin şi

îşi dădea sufletul la muncă. Era momentul să plece acum, să lase tot în urmă, să respire puţin, doar ca să supravieţuiască. Pe drum, Magali s-a oprit la bibliotecă să lase un bilet prin care să anunţe că va lipsi câteva zile. Conducea repede, fără să ştie prea bine încotro se îndreaptă, marcată de această incertitudine. În sfârşit, acţiona şi ea o dată fără premeditare. José a coborât geamul, lăsând vântul rece să-i biciuiască faţa, ca să se asigure că nu doarme, atât de tare semăna cu un vis tot ce trăia acum.

Fără să ştie, în ziua aceea Rouche îşi încrucişase paşii cu Jérémie la autogară. Apoi constatase că biblioteca e închisă, interogase câteva persoane din apropiere, înainte să stea de vorbă cu femeia de la primărie. Ajunsese într-un impas ce putea fi luat drept refrenul obişnuit al anchetei sale. Întotdeauna dădea greş, apoi izbutea să ducă lucrurile la bun sfârşit. Până aici, tocmai succesiunea eşecurilor îl conducea de fapt spre pista cea bună.

Începea să-şi dea seama de ce îi oferise viaţa atâtea deziluzii importante; avusese pretenţia să trăiască aşa cum îi plăcea, se îndreptase spre sferele literare, înarmat cu reflecţii strategice, menite să-l poarte spre reuşită. Acum descoperea că trebuie să se lase condus şi de intuiţie. Astfel, simţise nevoia să meargă la mormântul lui Henri Pick. De acolo, putea să reînnoade firul

evenimentelor, ajungând până la acele elemente din trecut care îi vor permite să afle adevărul.

Jurnalistul a fost surprins de dimensiunile cimitirului din Crozon; sute de morminte înşirate de o parte şi de alta a aleii centrale, care se termina cu un monument dedicat victimelor celor două războaie mondiale. La intrare se afla o căsuţă de un roz spălăcit, în care locuia paznicul. Văzându-l pe Rouche, bărbatul a ieşit din bârlogul lui:

— Aţi venit pentru Pick?

— Da, i-a răspuns Rouche oarecum surprins.

— Mormântul lui se află la parcela M64.

— Mulţumesc! O zi bună!

Bărbatul s-a întors în căsuţa lui fără a mai adăuga nimic. Era genul care oferă minimum de informaţii. Ieşea, preciza numărul, „M64”, şi plecă.

„M64”, a repetat Rouche de mai multe ori în gând, apoi şi-a zis: „Până şi morţii au adresă”.

A înaintat lent printre morminte, fără să încerce să repereze numerele, preferând să descifreze fiecare nume până îl va găsi pe Henri Pick. Din instinct, a început să calculeze câţi ani trăise fiecare dintre morţi. Laurent Joncour (1939 – 2005) se stinsese devreme, la şaizeci şi şase de ani. Un exemplu printre multe şi jurnalistul nu s-a putut abţine să reflecteze că, aidoma lui, cu toţii

avuseseră parte de întâmplări obişnuite; într-o zi sau alta, fiecare cadavru făcuse dragoste prima dată, se certase cu un prieten dintr-un motiv devenit acum derizoriu şi poate că unii chiar îşi zgâriaseră maşinile. Printre cei de aici, el era un supravieţuitor al comunităţii umane şi la câţiva metri a descoperit un alt eşantion viu al acesteia. O femeie de vreo cincizeci de ani, care i s-a părut cunoscută. S-a apropiat, continuând să descifreze numele înscrise pe morminte, dar era aproape sigur că femeia se reculege la mormântul lui Pick.

16

Ajungând lângă ea, Rouche a recunoscut-o pe Joséphine. O aşteptase în faţa magazinului pentru ca în final să o întâlnească aici. A aruncat o privire spre mormânt, unde a văzut o mulţime de flori şi chiar şi câteva scrisori. Imaginea l-a făcut să-şi dea seama de amploarea fenomenului pe care-l stârnise romancierul. Fiica sa stătea nemişcată în faţa mormântului, adâncită într-o linişte hipnotică. Nu l-a observat pe noul vizitator. În ciuda fotografiilor din ziare – un chip zâmbitor, frizând uneori ridicolul, Rouche găsea că are o expresie gravă. Desigur, se afla la mormântul tatălui ei, dar Rouche simţea că nu acesta e motivul tristeţii ei; dimpotrivă, venise să caute alinarea pe care nu o găsea în afara zidurilor cimitirului.

— Tatăl dumneavoastră v-a scris o scrisoare foarte frumoasă, i-a spus el dintr-o suflare.

— Poftim? a întrebat Joséphine, surprinsă de prezenţa unui bărbat pe care abia acum îl vedea.

— Scrisoarea pe care ştiu că aţi găsit-o… Este foarte emoţionantă.

— Dar… de unde ştiţi? Cine sunteţi?

— Jean-Michel Rouche. Sunt jurnalist. Nu vă îngrijoraţi! Am vrut să vă întâlnesc la Rennes, dar dispăruserăţi. Mathilde mi-a vorbit despre scrisoare. Am convins-o să mi-o arate.

— Şi la ce vă trebuie?

— Voiam să găsesc o dovadă scrisă chiar de… tatăl dumneavoastră.

— Bine. Acum, lăsaţi-mă în pace. Nu vedeţi că vreau să mă reculeg?

— ...

Rouche s-a retras un metru şi apoi a încremenit. Fusese un prost că nu anticipase o asemenea reacţie. Câtă lipsă de delicateţe! Femeia se afla la mormântul tatălui ei, şi el îi vorbea aşa, din senin, despre scrisoare. Despre o scrisoare atât de personală, pe care o descoperise împotriva voinţei ei. La ce alt răspuns să se fi aşteptat? Cu toate că era mulţumit de mersul anchetei, nu intenţiona să rănească pe nimeni. Simţindu-l încă în spatele ei, Joséphine a întors capul. S-ar fi putut enerva din nou, însă o liniştea ceva. În impermeabilul lui ponosit şi ud, bărbatul

părea mai degrabă sărac şi inofensiv. Aşa că l-a întrebat:

— Ce doriţi, mai exact?

— Nu ştiu dacă e momentul potrivit…

— Nu vă mai învârtiţi în jurul cozii! ziceţi ce aveţi de zis!

— Intuiţia îmi spune că nu tatăl dumneavoastră a scris romanul.

— Serios? Ce vă face să credeţi asta?

— Intuiţia. Ceva nu se leagă.

— Aşa, şi?

— Voiam o dovadă. O dovadă scrisă…

— De aceea voiaţi scrisoarea?

— Da.

— Ei bine, aţi văzut-o. Cu ce vă ajută?

— O ştiţi foarte bine.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nu vă puteţi minţi singură. E de ajuns să citiţi două rânduri ca să vă daţi seama că tatăl dumneavoastră nu ar fi putut nicicând să scrie un roman.

— …

— Scrisoarea este emoţionantă, dar vocabularul e atât de sărac, este foarte naiv, sunt greşeli la tot pasul… Nu credeţi?

— Se simte că a făcut un efort supraomenesc să vă scrie aceste cuvinte, căci toţi copiii primesc scrisori de la părinţi atunci când sunt în tabără.

— O scrisoare încropită în grabă pentru un copil şi un roman sunt două lucruri complet

diferite.

— Fiţi sinceră! Ştiţi la fel de bine ca şi mine că tatăl dumneavoastră nu putea să scrie un roman.

— Nu ştiu. Şi în plus, cum să fim siguri de asta? Nu-l mai putem întreba.

S-au întors amândoi spre mormântul lui Henri Pick, dar nu s-a întâmplat nimic.

17

O oră mai târziu, Rouche se afla în salonul lui Madeleine, cu o ceaşcă de ceai cu caramel în faţă. Joséphine locuia aici acum, a ghicit el, de când fusese victima trădării lui Marc. Încerca să găsească puţină linişte ca să se pună pe picioare. Nu ieşea decât la cimitir.

Însă era supărată pe tatăl ei. Romanul lui postum adusese dezastrul. Madeleine susţinea că atitudinea incalificabilă a fostului său ginere trebuia să-i permită să încheie definitiv acest capitol. Nu se înşela. Brutalitatea ultimelor zile punea capăt anilor de suferinţă şi tocmai de aceea purta doliu acum, pentru că-şi pierduse speranţa de a mai regăsi trecutul.

Marc îi lăsase numeroase mesaje prin care se scuza şi încerca să se explice. Plin de datorii, fusese respins de noua lui femeie. Nu ştia cum putuse să se dovedească atât de lipsit de scrupule. De atunci chiar rupsese relaţia şi vorbea întruna

despre împăcarea lor. În ciuda motivelor iniţiale condamnabile, fusese de-a dreptul fericit să se afle din nou lângă ea. Ştia că stricase tot, dar nu putea să uite deloc certitudinea renaşterii lor. Acum înţelegea. Însă era prea târziu. Joséphine nu voia să-l mai vadă niciodată.

Momentan, se aşezase în colţul îndepărtat al salonului, lăsându-i pe Rouche şi pe mama ei să discute. Madeleine a recitit copia scrisorii de mai multe ori înainte să întrebe:

— Ce doriţi să vă spun?

— Ce vreţi dumneavoastră.

— Soţul meu a scris un roman. Asta-i tot. Era secretul lui.

— Dar scrisoarea…

— Ce-i cu ea?

— În mod evident, nu era în stare să scrie. Nu credeţi?

— Of! Mă oboseşte povestea asta. Toată lumea o ia razna când vine vorba de carte. Priviţi în ce stare e fiica mea! Lucrurile încep să scape de sub control. O s-o sun pe editoare.

Surprins, Rouche a văzut-o pe Madeleine ridicându-se şi luând receptorul telefonului fix. Femeia a deschis un vechi carneţel negru şi uzat şi a format numărul lui Delphine.

Era ora opt seara; Delphine se afla la masă cu Frédéric. Madeleine a intrat direct în subiect:

— La mine acasă a venit un jurnalist care susţine că nu Henri a scris romanul. S-a descoperit o scrisoare.

— O scrisoare?

— Da. E destul de prost scrisă… începi să te cam îndoieşti, dacă o citeşti.

— O scrisoare şi un roman sunt două lucruri total diferite, a bâiguit tânăra. Şi jurnalistul cine e? Rouche?

— Nu contează. Mai bine spuneţi-mi adevărul.

— Dar… adevărul este că pe manuscris apare numele soţului dumneavoastră. De altfel, contractul e pe numele dumneavoastră. Dumneavoastră încasaţi drepturile de autor. Asta dovedeşte că eu am crezut întotdeauna că el este autorul.

Delphine pornise difuzorul, ca Frédéric să audă conversaţia. El i-a şoptit:

— Spune-i să-l întrebe pe ziarist cine este autorul, după părerea lui.

Bătrâna a repetat întrebarea şi Rouche i-a răspuns:

— Am o bănuială. Dar momentan nu vă pot spune nimic. În orice caz, nu trebuie să mai facem lumea să creadă că autorul este Henri Pick.

Delphine a încercat să calmeze spiritele, spunându-i lui Madeleine că, până la proba contrară, autorul romanului este soţul ei. Iar ziaristul respectiv trebuia mai degrabă să-şi

argumenteze spusele decât să dezgroape scrisori vechi destinate unui copil. Apoi a adăugat:

— Dacă s-ar descoperi o listă de cumpărături a lui Proust, poate am considera imposibil ca acelaşi om să fi scris cele şapte volume din *în căutarea timpului pierdut!*

Cu acest argument, i-a urat o seară bună lui Madeleine şi a închis telefonul.

Frédéric s-a prefăcut că aplaudă, zicând:

— Bravo! Foarte frumos argument! Lista de cumpărături a lui Proust…

— Mi-a venit pur şi simplu.

— În orice caz, era clar că avea să se întâmple într-o bună zi. O ştiai şi tu.

— Se îndoiesc, e normal. Dar scrisoarea nu poate să demonstreze că Pick nu a scris romanul. Nu au nicio probă concretă.

— Deocamdată… a adăugat Frédéric cu un zâmbet care o enerva la culme pe Delphine.

De obicei foarte echilibrată, acum şi-a ieşit din fire:

— Ce vrei să spui cu asta? E în joc reputaţia mea! Cartea e un succes şi toată lumea îmi laudă flerul şi cu asta, basta. Totul se opreşte aici.

— Se opreşte aici?

— Da! Povestea e minunată aşa cum e acum! a zis ea, ridicându-se.

Frédéric a încercat să o prindă de braţ, dar l-a respins. A pornit grăbită spre uşă şi a ieşit din

apartament.

Telefonul lui Madeleine iscase tensiune între ei. Nu erau de acord, dar cel puţin puteau să discute; de ce reacţionase ea cu atâta brutalitate? A fugit după ea. Pe stradă, a căutat-o din priviri; a fost surprins că ajunsese atât de departe. Şi totuşi, lui i se părea că nu rămăsese pe scaun mai mult de trei sau patru secunde până se hotărâse să se ducă după ea. Din ce în ce mai des, percepea timpul deformat, consecinţă a decalajului dintre trăirile lui sufleteşti şi durata reală a prezentului. Câteodată visa îndelung la o frază şi se mira să constate că această fază de creaţie durase două ore. Pierdea contactul cu realitatea, o senzaţie tot mai puternică pe măsură ce se apropia de finalul romanului. Era atât de lung şi atât de dur, că ultimele capitole fuseseră scrise cu creierul înceţoşat. *Omul care spune adevărul* avea să ajungă în curând la capătul drumului.

A pornit în goană după Delphine. A luat-o în braţe în plină stradă, în prezenţa a numeroşi martori.

— Dă-mi drumul! a strigat ea.

— Nu, te întorci cu mine. E o prostie. Putem sta de vorbă fără ca discuţia să degenereze.

— Ştiu ce vrei să spui, dar nu sunt de acord.

— Nu te-am mai văzut niciodată aşa. Ce s-a întâmplat?

— Delphine? Răspunde-mi!
— Ai pe altcineva?
— Nu.
— Şi atunci?
— Sunt însărcinată.

Partea a noua

1

După ce a încheiat discuţia telefonică cu Delphine, Madeleine i-a arătat contractul lui Rouche. Într-adevăr, încasa 10% ca drepturi de autor, adică o sumă considerabilă. Aşadar, editorul credea că Pick e autorul romanului. Continuând discuţia, Madeleine şi Joséphine au recunoscut că se lăsaseră seduse de această idee uşor nebunească. O crezuseră chiar, deşi, în adâncul sufletului lor, povestea li se păruse tot timpul cam îndoielnică.

— Şi atunci? Cine să fi scris cartea? a întrebat Joséphine.

— Am o bănuială, a mărturisit Rouche.

— Păi, împărtăşiţi-ne-o! l-a îndemnat Madeleine.

— Bine, o să vă spun ce cred, dar mai înainte îmi puteţi oferi încă o ceaşcă din deliciosul dumneavoastră ceai cu caramel?

— ...

2

Atunci când toată lumea începuse să vorbească despre fenomenul Pick, mai mulţi jurnalişti se arătaseră interesaţi de destinul unei astfel de cărţi refuzate de editori. Încercaseră să

afle cine fuseseră cei care nu acceptaseră *Ultimele ore ale unei poveşti de dragoste.* Oare puteau găsi fişa de lectură care justifica refuzul? Desigur, rămânea varianta ca pizzarul breton să nu-şi fi trimis niciodată romanul spre evaluare. Era posibil să-l fi scris fără să-l arate nimănui, până în ziua în care destinul făcuse ca, în apropierea casei lui, să se înfiinţeze o bibliotecă a manuscriselor refuzate. Şi atunci se hotărâse să ofere textului său un refugiu. Lumea lăudase calităţile unui om care nu căutase niciodată lumina reflectoarelor, şi asta era o ipoteză plauzibilă. Totuşi, trebuiau să verifice dacă îşi trimisese romanul la vreo editură. Dar acolo, nicio urmă.

La drept vorbind, majoritatea editurilor nu păstrau arhive cu manuscrisele refuzate, cu excepţia lui Julliard, celebrul editor care publicase *Bonjour tristesse* de Françoise Sagan. La subsol se găsea lista tuturor cărţilor primite în ultimii mai bine de cincizeci de ani; zeci de registre cu coloane de nume şi de titluri. Numeroase ziare şi-au trimis stagiarii să scormonească prin lista improbabilă a tuturor celor care fuseseră respinşi. Pick nu figura nicăieri. Însă, călăuzit de intuiţie, Rouche căutase alt nume, şi anume Gourvec. Să fi scris el însuşi un roman pe care să nu-l fi vrut nimeni? Efortul depus pentru crearea bibliotecii refuzaţilor avea, poate, o rezonanţă personală.

Asta credea Rouche şi a găsit şi dovada: în 1962, în 1974 şi în 1976; Gourvec încercase de trei ori să-şi publice romanul, trimiţându-l la mai multe edituri, printre care şi Julliard. Toţi îl refuzaseră. Eşecurile reprezentaseră cu siguranţă o mare durere, căci de atunci nu mai găseai nici urmă de el. Renunţase să-şi mai publice cartea.

Când dăduse de urma romanului refuzat de Julliard, Rouche se interesase de moştenitorii lui Gourvec. Neavând copii şi nici bunuri materiale, nu lăsase nimic în urma lui. Nimeni nu avea să ştie niciodată că scrisese o carte. Probabil că aruncase toate manuscrisele; pe toate, mai puţin unul. Aşa îşi imagina Rouche. Înfiinţând această bibliotecă, Gourvec se hotărâse să-l strecoare pe unul dintre rafturi; desigur, nici nu se punea problema să-l semneze cu numele său. Alesese cea mai banală persoană din oraş ca să-l reprezinte: Henri Pick. Era o alegere simbolică, o modalitate de a-şi materializa textul prin forţa umbrei. Rouche era convins că aşa se deşfăşuraseră lucrurile.

Lumea ştia că Gourvec împărţea cărţi în dreapta şi-n stânga: era foarte posibil ca, într-o bună zi, să-i fi dat *Evgheni Oneghin* lui Henri. Nefiind obişnuit să i se ofere cărţi, pizzarul fusese emoţionat de gestul lui şi păstrase cartea toată viaţa. Neavând gustul lecturii, nu o deschisese şi deci nu observase că anumite fraze fuseseră

subliniate:

Cine-a trăit gândind nu poate
Fi-n suflet nescârbit de semeni;
Cine-a simţit viaţa-n toate
Trecutul vis nu-l uită-asemeni:
Şi-i pare tot dezamăgire.
Când şarpele din amintire
În sânul inimii neroade
Căinţa-şi cuibăreşte, roade…
Adesea-n toiul de discuţii
Oneghin fin mă încolţea…

Aceste fraze puteau evoca sfârşitul unui vis literar. Oricine scrie are o inimă vie. Odată speranţa destrămată, în urma ei rămâne amărăciunea şi chiar mai mult: durerea amintirii.

Înainte de a porni pe urmele lui Gourvec, Rouche se hotărâse să-şi înceapă ancheta prin a găsi dovada că Pick nu e autorul cărţii. Era prima etapă, una indispensabilă. Se dusese la Rennes, unde descoperise scrisoarea. Şi iată-l acum în Crozon, acasă la familia Pick, gata să le împărtăşească părerea lui. Era surprins să constate că mama şi fiica aderă fără prea multă dificultate la ipoteza lui. Trebuia să mai ia în considerare încă un element: ambele femei suportaseră consecinţele neplăcute, dramatice chiar, ale publicării romanului. Voiau să-şi reia

viaţa dinainte şi se simţeau mai degrabă uşurate la ideea că Henri nu scrisese niciodată un roman. Mai târziu, Joséphine avea să spună că o astfel de descoperire le-ar împiedica să mai încaseze drepturile de autor pentru roman, dar momentan nu conta decât aspectul emoţional.

— Aşadar credeţi că Gourvec a scris romanul soţului meu? a întrebat Madeleine.

— Da.

— Şi cum aveţi de gând să dovediţi? a intervenit Joséphine.

— După cum v-am spus, în clipa de faţă nu am decât nişte ipoteze. Iar Gourvec nu a lăsat nimic în urma lui, niciun manuscris, nicio dovadă că era pasionat de scris. Gourvec vorbea foarte puţin despre el, Magali a explicat asta pe îndelete în interviu.

— Aşa sunt toţi bretonii. Nu există vorbăreţi aici. Nu aţi ales o regiune potrivită pentru a vă desfăşura ancheta, a spus Madeleine amuzată.

— Da, cu siguranţă. Simt totuşi că în spatele întregii poveşti se ascunde ceva. Ceva care deocamdată îmi scapă.

— Ce anume?

— Când am pomenit de Gourvec la primărie, secretara s-a înroşit până-n vârful urechilor. Iar apoi s-a purtat foarte rece.

— Ei şi?

— Mi-am zis că poate ea şi Gourvec au avut o legătură amoroasă care s-a sfârşit prost.

— Precum cea cu soţia, a adăugat Madeleine, fără să ştie că răspunsul ei avea să schimbe cursul evenimentelor.

3

Era foarte târziu şi, deşi voia să mai stea de vorbă şi să afle de la Madeleine ce ştie mai precis în legătură cu soţia lui Gourvec, Rouche simţea că e mai bine să amâne discuţia pentru a doua zi. Aşa cum se întâmplase şi la Rennes, mânat de un entuziasm imediat, nu se gândise unde avea să doarmă. Şi de data asta, nu avea nici măcar maşină. Şi-a întrebat subtil gazdele dacă ştiu vreun hotel prin apropiere, dar era miezul nopţii şi totul era închis. Era evident că va petrece noaptea aici, dar se simţea jenat că nu anticipase situaţia, impunându-şi astfel prezenţa într-o manieră atât de lipsită de eleganţă. Madeleine l-a liniştit, adăugând că plăcerea e de partea lor.

— Singura problemă ar fi canapeaua extensibilă, care e într-o stare foarte proastă. Nu v-o recomand. Nu mai rămâne decât camera fiicei mele, unde sunt două paturi.

— În camera mea? a repetat Joséphine.

— Pot să dorm pe canapea. Spatele meu mă urăşte deja, nu va schimba cu nimic relaţia noastră, nu vă îngrijoraţi.

— Nu, o să vă fie mai bine cu Joséphine, a insistat Madeleine, care părea plină de afecţiune

faţă de Rouche. Iubea copilul pe care încă îl ghicea în persoana lui.

Joséphine l-a condus pe Rouche în camera unde se aflau două paturi simple. Era camera ei din copilărie, intactă, încă pregătită pentru serile în care îşi invita câte o prietenă să doarmă la ea. Cele două paturi erau separate de o măsuţă pe care se odihnea o lampă cu abajur portocaliu. Într-un asemenea decor, îţi puteai lesne imagina nişte copii sporovăind în noapte, făcându-şi confidenţe. Acum, era vorba despre doi adulţi de aceeaşi vârstă, fiecare vârât în culcuşul său solitar, precum două drepte paralele. Au început să povestească despre vieţile lor, dar conversaţia a durat puţin.

Când Joséphine a stins lampa, Rouche a observat că tavanul era o constelaţie de stele luminoase.

4

S-au trezit practic în acelaşi moment. Joséphine a profitat de semiîntuneric ca să se strecoare în baie. Rouche şi-a zis că nu mai dormise de mult atât de bine; sigur îl ajutase amestecul de oboseală din ultimele zile şi calmul care domnea peste întreaga locuinţă. O senzaţie aparte, imposibil de definit, îi străbătea tot corpul. La drept vorbind, se simţea mult mai în largul lui

decât cu o zi în urmă, de parcă ar fi lepădat o mare povară. Fără îndoială, povara despărţirii de Brigitte. Încerci să-ţi impui calmul, însă trupul decide întotdeauna de cât timp e nevoie pentru vindecarea sufletului. În dimineaţa aceea, deschizând ochii, a putut din nou să respire. Suferinţa tocmai îşi luase zborul.

5

La micul dejun, Madeleine a adus vorba despre soţia lui Gourvec. Nu rămăsese mult timp în Crozon, dar ea o cunoscuse destul de bine. Şi asta, din simplul motiv că Marina, acesta era prenumele ei, îi ajutase pe soţii Pick la pizzerie.

— Se întâmpla când eram însărcinată, a precizat Madeleine pe un ton neutru, care nu trăda drama ce se ascundea în spatele vorbelor ei[30].

— Soţia lui Gourvec a lucrat cu soţul dumneavoastră?

— Da, două sau trei săptămâni, după care a plecat. L-a părăsit pe Jean-Pierre şi cred că s-a întors la Paris. De atunci n-a mai dat niciun semn de viaţă.

Rouche era uluit; crezuse că Gourvec semnase manuscrisul cu numele lui Pick din pură

30 Madeleine pierduse primul copil la naştere, cu câţiva ani înainte de venirea pe lume a lui Josephine.

întâmplare, ca să nu inventeze un pseudonim. Acum descoperea că între cei doi bărbaţi exista o legătură.

— Aşadar soţul dumneavoastră a cunoscut-o mai bine decât dumneavoastră? a continuat el.

— De ce?

— Fiindcă tocmai mi-aţi spus că eraţi însărcinată şi că ea vă ţinea locul.

— Nu mai puteam să servesc la mese, dar eram acolo în fiecare zi. Şi ea vorbea mai mult cu mine.

— Şi ce vă spunea?

— Era o femeie cam plăpândă, care sperase să găsească în sfârşit un loc unde să fie fericită. Spunea că e greu să fii nemţoaică în Franţa anilor 1950.

— Era nemţoaică?

— Da, dar nu-ţi prea puteai da seama. De fapt, cred că oamenii nici nu ştiau. Mie îmi zisese ea. O simţeam abătută. Dar mai multe nu ştiu. Nu-mi mai amintesc.

— Şi de ce venise aici?

— La început avuseseră o relaţie epistolară. Se întâmpla des pe vremea aceea. Mi-a spus că Gourvec îi trimisese multe scrisori frumoase. Aşa că se hotărâse să se căsătorească cu el şi să vină să locuiască aici.

— Prin urmare, Gourvec compunea scrisori frumoase, a repetat Rouche. Ar trebui să o găsim

pe femeia aceasta şi să le recuperăm. E crucial…

— E chiar atât de important pentru dumneavoastră să demonstraţi că tata nu a scris cartea? l-a întrerupt Joséphine pe un ton tăios, care i-a temperat entuziasmul lui Rouche.

El nu a ştiut ce să-i răspundă. După o clipă, a îngăimat că îl obseda să afle cine era cu adevărat autorul romanului. Îi venea greu să explice. Se simţise complet pustiit după tot ce trăise, profesional vorbind. Încercase să se prefacă, uneori să zâmbească, alteori să strângă mâna celor din jur, dar se simţea de parcă, încetul cu încetul, moartea punea stăpânire pe trupul lui. Până în clipa când povestea aceasta îl însufleţise într-o manieră iraţională. Era convins că la capătul aventurii îl aştepta ceva; ceva ce-l va ajuta să supravieţuiască. Era motivul pentru care voia să găsească dovezi, deşi toate indiciile îl conduceau spre Gourvec. Cele două femei au fost surprinse de monologul lui, însă Joséphine a continuat:

— Şi ce aveţi de gând să faceţi cu dovezile?

— Nu ştiu, a răspuns Rouche.

— Ascultă, draga mea, a zis Madeleine, şi pentru noi e important să ştim. Am apărut la televizor ca să vorbesc despre romanul tatălui tău. Aşa că mi-aş dori mult să aflu adevărul înainte să mor.

— Nu vorbi aşa, mamă, a zis Joséphine, apucând mâna bătrânei.

Rouche nu avea de unde să ştie, dar gestul lui Joséphine fusese o raritate în ultimii ani. La fel ca apelativul „draga mea”, folosit de Madeleine. Contrar aşteptărilor, evenimentele din ultima vreme le consolidase relaţia. Apăruseră împreună sub lumina reflectoarelor, o lumină cu consecinţe adesea paradoxale, deopotrivă fericite şi dezamăgitoare, captivante şi insuportabile. În cele din urmă, Joséphine a adoptat opinia mamei sale. Poate că Rouche le va dezvălui adevărul necesar pentru liniştea lor. Va pleca în căutarea misterioasei Marina, care va putea cu siguranţă să confirme că în spatele *Ultimelor ore ale unei poveşti de dragoste* se ascunde Gourvec. Şi de asemenea vor afla motivele despărţirii lor brutale după numai câteva săptămâni de căsnicie.

6

Imediat după prânz, Joséphine l-a dus pe Rouche cu maşina până la Rennes; de acolo el urma să ia trenul spre Paris. În ceea ce o priveşte, în dimineaţa următoare avea să-şi reia lucrul, după mai multe zile de absenţă.

7

De când se despărţise de Brigitte, Rouche se întorsese în camera lui de la mansardă. În seara

aceea de duminică, se afla singur în cămăruţă strâmtă, la cincizeci de ani ai săi, confruntându-se cu grave probleme financiare, şi totuşi era fericit. Fericirea e un fapt relativ; cu câţiva ani în urmă, dacă cineva i-ar fi prezentat astfel viitorul, ar fi fost îngrozit. Dar, după ce experimentase brutalitatea şi respingerea, cocioaba lui i se părea paradisul.

Înainte de a pleca, îi ceruse lui Madeleine o favoare: să se ducă la primărie luni dimineaţă şi să consulte registrul căsătoriilor. De fapt, ea nu o cunoscuse pe Marina decât sub numele de Gourvec. După ce fugise, îşi reluase probabil numele de fată. Pe internet, Rouche nu găsise nici urmă de Marina Gourvec.

Madeleine a fost întâmpinată de aceeaşi femeie pe care o întâlnise Rouche cu două zile în urmă. I-a explicat ce caută, la care angajata i-a răspuns:

— Dar ce aveţi toţi cu Gourvec zilele astea?

— Nimic. Doar că o cunoşteam pe soţia lui şi mi-ar plăcea să o revăd.

— A, da? A fost căsătorit? Ce veste! Credeam că e împotriva legămintelor.

Martine Paimpec a mai făcut câteva afirmaţii în legătură cu bibliotecarul, care nu lăsau loc de dubii: cei doi se cunoscuseră foarte bine. Fără să fie întrebată, femeia a sfârşit prin a-şi da frâu liber

suferinţei, eliberându-şi sufletul ce deborda de regrete. Madeleine nu era deloc surprinsă: Gourvec fusese un mare amator de cărţi şi nu iubise pe nimeni şi nimic altceva.

— Nu are nicio legătură cu dumneavoastră, a încercat Madeleine să o îmbărbăteze. După părerea mea, trebuie să ne ferim de toţi cei care iubesc cărţile. Eu măcar am fost liniştită alături de Henri.

— Dar el a scris o carte…

— Nu se ştie sigur. Poate că tocmai Gourvec a scris-o. Deşi, sincer, un scriitor care să-şi semneze cartea cu numele soţului meu… ce nebun! Sincer, nu prea ai de ce să-l regreţi.

— …

Martine s-a întrebat dacă nu cumva vorbele lui Madeleine se voiau o consolare; la urma urmei, nu o mai ajutau cu nimic, el era mort de mult, şi ea încă-l mai iubea.

După o vreme, s-a dus să caute informaţia solicitată şi a descoperit numele de fată al Marinei: Brücke.

Două ore mai târziu, Rouche se contorsiona într-un colţ al camerei sale, încercând să prindă semnalul Wi-fi. Se conecta ilegal la reţeaua vecinului de la etajul trei, dar nu prindea semnalul decât într-o zonă mică, rămânând lipit de perete. A dat imediat de urma mai multor femei pe nume

Marina Brücke, adesea profiluri de Facebook, ale căror fotografii înfăţişau chipuri prea tinere. Într-un târziu, a descoperit un link ce trimitea la coperta unui disc, pe care se putea citi următoarea dedicaţie:

Mamei mele, Marina.
Ca să mă poată vedea.

Motorul de căutare găsise asocierea între Marina şi Brücke pe această pagină. Discul respectiv îi aparţinea unui tânăr pianist pe nume Hugo Brücke, care înregistrase *Melodiile ungureşti* ale lui Schubert. Numele îi amintea vag ceva lui Rouche; cândva îi plăcuse să asiste la recitaluri sau să meargă la operă. S-a gândit că de o vreme nu mai asculta deloc muzică şi că nu-i lipsea cu adevărat. A căutat alte informaţii despre acest Brücke şi a descoperit că a doua zi avea să susţină un concert la Paris.

8

Biletele la spectacol fiind epuizate, Rouche nu reuşise să facă rost de unul. Aştepta pe o stradă îngustă, pe unde trebuia să iasă artistul. În apropiere se afla o femeie foarte scundă, a cărei vârstă era imposibil de ghicit. Femeia s-a apropiat:

— Şi dumneavoastră vă place Hugo Brücke?

— Da.

— Am fost la toate concertele lui. Cel de la Cologne de anul trecut a fost divin.

— Şi, atunci, de ce nu sunteţi înăuntru în seara asta? a întrebat-o Rouche.

— Nu-mi cumpăr niciodată bilet atunci când cântă la Paris. E un principiu de-ale mele.

— Din ce motiv?

— Locuieşte aici. Aşa că nu e bine. Hugo nu cântă la fel în oraşul lui. În deplasare, e altceva. Mi-am dat seama de asta. E ceva infim, dar eu simt diferenţa. Şi el o ştie prea bine, fiindcă eu sunt cea mai mare admiratoare a lui. După fiecare concert, fac o poză cu el, dar când e la Paris îl aştept direct la ieşire.

— Vi se pare că la Paris nu cântă la fel de bine?

— Nu am zis că nu cântă „la fel de bine”. Doar că e altfel, ca intensitate. Şi da, i-am spus-o, şi faptul îl intrigă. Trebuie să fii cu adevărat obsedat de muzică ca să sesizezi.

— E uimitor! Deci dumneavoastră sunteţi cea mai mare admiratoare a lui?

— Da.

— Atunci ştiţi cu siguranţă că şi-a dedicat ultimul disc Marinei…

— Desigur, e mama lui.

— Cu nişte vorbe oarecum enigmatice: „Ca să mă poată vedea”.

— Foarte frumos!

— Înseamnă că a murit?

— Nu, deloc. Câteodată vine să-l vadă, în fine, să-l asculte. Fiindcă e oarbă.

— A…

— Au o relaţie foarte strânsă. O vizitează în fiecare zi.

— Unde locuieşte ea?

— La un azil din Montmartre. Se numeşte *Lumina.* Fiul ei i-a obţinut o cameră cu vedere spre Sacré-Cœur.

— Ziceaţi că e oarbă.

— Ei şi? Nu doar ochii pot vedea, a conchis femeia cea scundă.

Rouche a privit-o încercând să-i zâmbească, însă nu a reuşit. Ea ar fi vrut să-l întrebe de ce-i pune atâtea întrebări, şi totuşi nu a făcut-o. Jurnalistul obţinuse în sfârşit toate informaţiile de care avea nevoie, aşa că i-a mulţumit şi a plecat.

Câteva minute mai târziu, Hugo Brücke a ieşit şi a făcut încă o poză cu cea mai înflăcărată admiratoare a lui.

9

În dimineaţa următoare, cu inima bătându-i puternic, Rouche a intrat în azilul numit *Lumina.* I se părea un nume simbolic pentru încheierea anchetei. La intrare, o femeie l-a întrebat despre motivul vizitei, iar el i-a spus că vrea să o vadă pe Marina Brücke.

— Vreţi să spuneţi Marina Gourvec?

— A, da…

— Faceţi parte din familie? l-a întrebat femeia.

— Nu, nu tocmai. Sunt un prieten de-ai soţului ei.

— Nu e căsătorită.

— A fost, cu foarte multă vreme în urmă. Spuneţi-i doar că sunt un prieten al lui Jean-Pierre Gourvec.

În timp ce femeia s-a dus la Marina, Rouche a aşteptat în mijlocul unei săli mari, unde a întâlnit mai multe persoane în vârstă. Au trecut prin faţa lui, făcându-i semne discrete. Avea impresia că nu îl considerau vizitator, ci mai degrabă un nou pensionar al stabilimentului.

Recepţionera s-a întors şi s-a oferit să-l conducă în cameră. Ajuns acolo, a văzut-o pe Marina din spate. Stătea la fereastra de la care se vedea Sacré-Cœur. Bătrâna şi-a răsucit scaunul cu rotile, oprindu-se faţă în faţă cu musafirul.

— Bună ziua, doamnă! a şoptit Rouche.

— Bună ziua, domnule! Vă puteţi pune haina pe pat.

— Mulţumesc!

— Ar trebui să-l schimbaţi.

— Ce anume?

— Impermeabilul. E ponosit.

— Dar… Cum puteţi… a îngăimat Rouche,

nevenindu-i să creadă.

— Liniştiţi-vă! Era o glumă.

— O glumă?

— Da. Roselyne, fata de la recepţie, îmi oferă mereu câte un detaliu despre vizitatorii mei. E un joc de-ale noastre, ca să mai râdem puţin. Acum mi-a zis: „Impermeabilul dumnealui e foarte ponosit”.

— A… da. Într-adevăr. Cam înfricoşător, totuşi amuzant.

— Aşadar, sunteţi prietenul lui Jean-Pierre?

— Da.

— Ce mai face?

— Îmi pare rău că trebuie să vă dau vestea asta, dar… a murit acum mulţi ani.

Marina nu i-a răspuns. Ai fi zis că nu se gândise câtuşi de puţin la această posibilitate. Pentru ea, Gourvec continua să fie un bărbat de douăzeci de ani, nicidecum un om care poate să îmbătrânească şi cu atât mai puţin să moară.

— De ce aţi dorit să mă vedeţi? l-a întrebat Marina.

— Nu vreau să vă deranjez, dar aş dori să reconstituim câteva elemente din viaţa lui.

— De ce?

— Jean-Pierre a deschis o bibliotecă mai specială şi voiam să vă pun câteva întrebări despre trecutul lui.

— Mi-aţi spus că-i sunteţi prieten.

— ...

— Ce-i drept, nu vorbea prea mult. Îmi amintesc de lungile sale perioade de tăcere. Ce doriţi să aflaţi?

— Aţi stat cu el doar câteva săptămâni înainte de a vă întoarce la Paris? Totuşi, abia vă căsătoriseraţi. La Crozon, nimeni nu ştie din ce cauză aţi plecat.

— A, da, nimeni… îmi imaginez că lumea trebuie să-şi fi pus nişte întrebări. Şi Jean-Pierre nu a zis nimic, nici nu mă miră. Au trecut atâţia ani de atunci. Aşa că vă pot spune adevărul: nu eram un cuplu autentic.

— Nu eraţi un cuplu autentic? Nu înţeleg. Credeam că v-aţi trimis scrisori de dragoste.

— Asta i-am lăsat pe toţi să creadă. Însă Jean-Pierre nu mi-a scris nici măcar un cuvânt.

— ...

Rouche îşi imaginase scrisorile înflăcărate ca pe o dovadă a faptului că ancheta lui avansa. Noua informaţie îl descumpănea, chiar dacă ea nu schimba cu nimic situaţia. Lucrurile încă se legau, iar el era convins în continuare că Gourvec e autorul romanului.

— Nicio scrisoare? a reluat el. Dar scria?

— Ce să scrie?

— Romane?

— Din câte-mi amintesc, nu. Îi plăcea mult să

citească, asta da. Tot timpul. Îşi petrecea seri întregi fără să ridice privirea din cărţi. Mormăia în timp ce citea, trăia literatura. Mie îmi plăcea să ascult muzică, în timp ce el venera liniştea. Din cauza asta eram incompatibili.

— De asta aţi plecat?

— Nu, deloc.

— Atunci, de ce? Şi ce înţelegeţi printr-un „cuplu fals”?

— Nu ştiu dacă ar trebui să vă povestesc viaţa mea. Nici măcar nu ştiu cine sunteţi.

— Sunt cineva care crede că soţul dumneavoastră a scris un roman după ce v-aţi despărţit.

— Un roman? Nu vă mai prea înţeleg. Tocmai m-aţi întrebat dacă Jean-Pierre scria, deşi păreţi să ştiţi adevărul. Povestea dumneavoastră e complicată.

— De aceea am nevoie de ajutorul dumneavoastră, ca să înţeleg.

Rouche pronunţase ultimele cuvinte cu pasiune, ca de fiecare dată când se afla în miezul anchetei. Marina îşi dezvoltase capacitatea de a înţelege intenţiile cele mai intime, reale şi a admis că vizitatorul ei era animat de o mare speranţă. Aşa că s-a hotărât să-i povestească ce ştie, iar ceea ce ştia era toată povestea vieţii ei.

10

Marina Bürke s-a născut în 1929 la Düsseldorf, în Germania. A crescut înconjurată de dragostea exagerată pentru patria sa şi pentru cancelar. A petrecut anii de război fericită, într-un glob de aur, înconjurată de doici care le ţineau locul părinţilor. Aceştia nu stăteau prea mult acasă, se duceau la recepţii, călătoreau şi visau. De fiecare dată când se întorceau, Marina era în al nouălea cer; se juca cu mama şi asculta sfaturile tatălui ei, ca să ştie cum să se comporte. Prezenţa lor era rară, dar preţioasă, şi seară de seară Marina adormea cu speranţa de a primi o îmbrăţişare din partea părinţilor, care să o ajute să treacă peste noapte. Dar brusc atitudinea lor s-a schimbat radical, dintr-odată păreau îngrijoraţi. Acum, treceau pe lângă fiica lor fără să-i acorde nici cea mai mică atenţie. Deveniseră irascibili, violenţi, pierduţi. În 1945, s-au hotărât să fugă din Germania, lăsând-o în urma lor pe Marina, pe atunci în vârstă de şaisprezece ani, în grija oricui era dispus să se ocupe de ea.

A fost dusă într-un final la un pension condus de călugăriţe franceze; la mănăstire, regulamentul era strict, dar nu cu mult mai strict decât cel cu care se obişnuise deja. Foarte repede a învăţat să vorbească o franceză impecabilă şi şi-a folosit

toată energia pentru a scăpa de orice accent care i-ar fi putut trăda originea, încetul cu încetul a descoperit personalitatea părinţilor ei, atrocităţile pe care le comiseseră; hăituiţi precum câinii, arestaţi, îşi ispăşeau acum pedeapsa în închisoarea de la periferia Berlinului. Marina a înţeles că era rodul iubirii dintre doi monştri. Şi mai rău, cei doi încercaseră să-i umple capul cu tot soiul de infamii, iar ea se simţea murdară la gândul că putuse nutri asemenea gânduri. Era dezgustată la gândul că fusese copil. Traiul la mănăstire i-a oferit ocazia de a renunţa la personalitatea ei în schimbul unei vieţi clădite pe existenţa lui Dumnezeu. Se trezea în zorii zilei, se adresa unei forţe superioare, îşi spunea rugăciunile pe dinafară, şi cu toate acestea ştia adevărul: viaţa nu însemna altceva decât întuneric.

Ajunsă la majorat, s-a hotărât să rămână la mănăstire. La drept vorbind, nu ştia încotro s-o apuce. Nu voia să devină călugăriţă, dar acolo i se acorda timpul necesar pentru a găsi un sens propriei vieţi. Astfel s-au scurs anii. În 1952, părinţii ei au obţinut graţierea, în numele reconstruirii ţării. Au venit îndată să-şi vadă fiica. Nu au recunoscut-o, devenise femeie; nici ea nu i-a recunoscut, ajunseseră nişte umbre. Nu i-a ascultat rostindu-şi regretele, ci a plecat în goană. Şi cu aceeaşi ocazie a părăsit definitiv şi mănăstirea.

Marina a vrut să se ducă la Paris, oraş pe care maicile i-l zugrăviseră cu încântare şi care o făcuse dintotdeauna să viseze. Odată ajunsă acolo, s-a dus la birourile unei asociaţii franco-germane despre care i se vorbise. Un mic grup care încerca, aşa cum putea, să creeze o legătură între cele două popoare şi să ofere ajutor. Patrick, unul dintre voluntari, a luat-o pe tânără sub aripa lui. I-a găsit o slujbă într-un mare restaurant; avea să lucreze la garderobă. Totul a mers bine până într-o bună zi, când patronul a aflat că Marina e de fel din Germania; a început imediat să o insulte, a făcut-o „nemţoaică împuţită" şi a concediat-o fără menajamente. Patrick a încercat să-l convingă să-şi ceară scuze, fapt care l-a înfuriat pe bărbat: „Şi părinţii mei? Ei şi-au cerut scuze pentru părinţii mei?" O asemenea atitudine nu era rar întâlnită. Războiul se încheiase doar de şapte ani. Să trăieşti la Paris fără a fi asociat mereu cu barbaria rămânea o treabă complicată. Dar nu se putea întoarce în Germania. Atunci Patrick i-a sugerat: „Ar trebui să te căsătoreşti cu un francez şi problema s-ar rezolva. Nu ai accent. Odată ce vei avea acte, vei trece drept o franţuzoaică perfectă". Marina a recunoscut că era o idee bună, dar nu vedea cu cine s-ar fi putut căsători; în viaţa ei nu exista niciun bărbat; la drept vorbind, nu avusese nicio relaţie până atunci.

Patrick nu se putea oferi, deoarece era logodit cu Mireille, o rusoaică înaltă, care avea să moară opt ani mai târziu într-un accident de maşină. Dar s-a gândit la Jean-Pierre. Jean-Pierre Gourvec. Un breton pe care-l cunoscuse în timpul serviciului militar. Un tip ceva mai aparte, destul de introvertit, încă celibatar, un tip original, care-şi petrecea viaţa printre cărţi – tocmai genul de om care ar accepta o asemenea propunere. I-a trimis o scrisoare prin care i-a explicat situaţia şi în nici zece secunde Gourvec a acceptat. După cum anticipase prietenul său din armată, tentaţia era prea mare: să se căsătorească cu o nemţoaică necunoscută era de-a dreptul o aventură de roman.

Au stabilit detaliile înţelegerii. Marina se va duce la Crozon, cei doi se vor căsători, vor rămâne o vreme împreună, apoi ea va putea pleca atunci când va dori. Dacă i se vor pune întrebări, vor răspunde că se cunoscuseră prin rubrica de anunţuri matrimoniale şi se îndrăgostiseră în timp ce corespondau. La început, Marina fusese îngrijorată. Era prea simplu ca să fie adevărat; ce aştepta acest om în schimb? Să se culce cu ea? Să o transforme în menajeră? A traversat Franţa spre vest cu o mare teamă în suflet. Gourvec a primit-o fără atenţii speciale şi ea a înţeles că temerile ei erau nejustificate. Îl găsea încântător şi timid. Cât despre Gourvec, el o considera incredibil de frumoasă. Nici măcar nu se gândise la fizicul ei;

avea să se căsătorească cu o necunoscută fără să fi cerut măcar să-i fie descrisă. În fond, nici nu conta: era o căsătorie de convenienţă. Însă frumuseţea acestei femei îl luase prin surprindere.

Marina s-a instalat în micul lui apartament, care i s-a părut sinistru şi prea înţesat de cărţi. Rafturile erau prea fragile. Nu voia să moară strivită de operele complete ale lui Dostoievski, a mărturisit ea. Replica l-a făcut să râdă, lucru care i se întâmpla destul de rar. Tânărul bibliotecar şi-a anunţat cei doi verişori primari (atât îi mai rămăsese din familie) că avea să se căsătorească. Primarul le-a cerut amândurora să-şi dea consimţământul. Ceea ce ei au şi făcut, jucând puţin teatru, dar, având în vedere momentul, amândoi au simţit în suflet o tresărire neaşteptată.

11

Tinerii însurăţei şi-au început traiul împreună. Marina a dat semne de plictiseală destul de repede. Gourvec, client al pizzeriei soţilor Pick, observase că Madeleine e însărcinată; i-a propus ca soţia lui să le dea o mână de ajutor şi astfel Marina a lucrat ca ospătăriţă câteva săptămâni. Asemenea lui Gourvec, nici Pick nu era prea vorbăreţ; din fericire, Marina mai putea schimba câteva cuvinte cu soţia acestuia. Curând i-a mărturisit originea ei germană. Madeleine s-a

arătat surprinsă, căci accentul nu o trăda deloc, dar în acea perioadă a intrigat-o mai ales expresia lipsită de bucurie a tinerei mirese; ai fi zis că regreta că venise să se îngroape în Finistere. Chipul i se lumina când vorbea despre Paris, despre muzeele, cafenelele şi cluburile de jazz de acolo. Era lesne de ghicit că va pleca în curând; totuşi, vorbea mereu despre Gourvec folosind cuvinte pline de tandreţe şi într-o zi i-a mărturisit că: „Este prima dată când întâlnesc un bărbat atât de amabil”.

Era adevărat. Fără a fi extravagant, Gourvec îşi copleşea soţia cu atenţii. Îi cedase camera lui şi dormea pe canapea. Deseori pregătea cina şi încerca să o facă să aprecieze fructele de mare. După câteva zile, deşi ea credea că nu suportă stridiile, ajunsese să le adore. Oamenii se schimbă în permanenţă, gusturile lor nu sunt irevocabile. Uneori îi plăcea să o privească dormind – era unul dintre secretele lui; se minuna de alura ei de copil ascultător, adâncit în vise. La rândul ei, Marina deschidea uneori câte o carte despre care Gourvec spunea că-i place; voia să-l urmeze în lumea lui, încercând să aducă un strop de realitate în viaţa lor comună. Nu înţelegea de ce el nu încerca să o seducă; într-o zi a fost cât pe ce să-l întrebe „Nu mă placi?”, însă nu a făcut-o. Traiul lor în comun devenea teatrul a două forţe antagonice: o atracţie progresivă, înfrânată de o distanţă respectată în

permanenţă.

Cu toate că visa să se întoarcă la Paris, Marina îşi imagina cum ar fi viaţa ei în Bretania. Putea să rămână alături de acest om potolit, cu dispoziţie constantă.

Astfel ar fi luat sfârşit temerile ei şi epuizanta căutare a liniştii. Totuşi, într-o bună zi l-a anunţat că în curând va pleca. El i-a răspuns că se aştepta. Marina a fost surprinsă de reacţia lui, considerând-o rece şi lipsită de afecţiune. Şi-ar fi dorit să-i ceară să mai rămână puţin.

Câteva cuvinte pot schimba un destin. Aceste câteva cuvinte pe care Gourvec le simţea în sinea lui, dar pe care fusese incapabil să le rostească.

Ultima lor seară împreună a fost foarte tăcută; au băut vin alb şi au mâncat fructe de mare. Între două stridii, Gouvec a întrebat-o: J261

„Şi ce-o să faci la Paris?” Ea i-a răspuns că nu ştie exact. Plănuia să plece în dimineaţa următoare, dar în clipa aceea nu mai ştia nimic cu certitudine; viitorul i se părea la fel de înceţoşat cum e un vis atunci când te trezeşti. „Şi tu?” l-a întrebat ea. El i-a vorbit despre biblioteca pe care trebuia să o înfiinţeze acolo. Avea să-i ia câteva luni bune de lucru. S-au despărţit după această conversaţie politicoasă. Dar, înainte să meargă la culcare, s-au strâns un moment în braţe. A fost pentru prima şi ultima dată când s-au atins.

De dimineaţă, Marina a plecat devreme,

lăsându-i un bileţel pe masă: „Când voi ajunge la Paris, voi mânca stridii şi mă voi gândi la tine. Mulţumesc pentru tot. Marina”.

12

Se iubiseră fără să îndrăznească să şi-o mărturisească.

În zadar a aşteptat Marina un semn de la Gourvec. Anii s-au scurs şi a sfârşit prin a se simţi pe deplin franţuzoaică. Uneori, adăuga cu mândrie: „Sunt bretonă”. A lucrat în lumea modei, a avut ocazia să-l întâlnească pe tânărul Yves Saint Laurent şi şi-a stricat vederea brodând ore în şir corsete sofisticate pentru rochii *haute couture.* A avut câteva aventuri, dar mai bine de zece ani nu a avut nicio relaţie serioasă; s-a gândit de mai multe ori să se întoarcă să-l revadă pe Gourvec sau cel puţin să-i scrie, dar şi-a spus că probabil el trăia cu altă femeie. În orice caz, nu-şi manifestase niciodată dorinţa de a întocmi actele de divorţ. Cum să-şi fi imaginat ea că Gourvec nu se mai ataşase de nimeni după plecarea ei?

Pe la jumătatea anilor 1960, a întâlnit pe stradă un italian. Elegant şi cartofor, cu şarmul lui Marcello Mastroianni. Marina tocmai descoperise filmul lui Fellini *La Dolce Vita,* aşa că l-a considerat un semn divin. Viaţa putea fi frumoasă. Alessandro lucra la o bancă al cărei sediu central se afla la Milano, dar care avea birouri la Paris.

Trebuia să facă adesea drumuri dus-întors între cele două ţări. Marina adora ideea de viaţă de cuplu episodică. Pentru ea, însemna posibilitatea de a se iniţia treptat în iubire. De fiecare dată când el se întorcea, ieşeau în oraş, se distrau, râdeau. Ea îl vedea ca pe un prinţ coborât direct dintr-un regat. Până în ziua în care a rămas însărcinată. Acum, Alessandro trebuia să-şi asume anumite răspunderi şi să rămână alături de ea în Franţa sau putea să-l urmeze ea. El i-a spus că va solicita mutarea definitivă la Paris; părea nebun de fericire la gândul de a avea un copil. „În plus, sunt sigur că va fi băiat! Exact cum visam eu!” Apoi a adăugat: „O să-l cheme Hugo, ca pe bunicul”. Marina s-a gândit atunci la Gourvec; trebuia să-l contacteze ca să divorţeze. Dar Alessandro era împotriva oricărei convenţii şi considera căsătoria o instituţie perimată. Aşa că ea nu a mai spus nimic, doar şi-a urmărit pântecele rotunjindu-se şi umplându-se de promisiuni.

Alessandro intuise bine. Marina a adus pe lume un băiat. În momentul naşterii, tatăl se afla la Milano, unde punea la cale ultimele detalii practice ale noii sale vieţi; pe-atunci nu se obişnuia ca bărbaţii să asiste la naştere; avea să sosească în dimineaţa următoare, încărcat, desigur, cu cadouri. Dar a doua zi el a venit altfel, sub formă de telegramă: „Îmi pare rău. Am deja o

viaţă la Milano, o soţie şi doi copii. Să nu uiţi niciodată că te iubesc. A”.

Aşa că Marina şi-a crescut singură fiul, fără familie şi fără soţ. Şi cu sentimentul că e judecată în permanenţă. O mamă celibatară era foarte rău văzută în acele vremuri; lumea şuşotea pe la colţuri când ea trecea pe stradă. Dar ei puţin îi păsa. Hugo era curajul şi puterea ei. Relaţia lor strânsă era o fortăreaţă împotriva tuturor. Peste câţiva ani i-a slăbit vederea; a început să poarte ochelari ca să şi-o corecteze, dar oftalmologul părea destul de pesimist. Examenele medicale au demonstrat că, treptat, o să-şi piardă vederea şi că într-o bună zi o să orbească. Hugo, pe atunci în vârstă de şaisprezece ani, şi-a zis: dacă mama nu o să mă mai poată vedea, trebuie să rămân într-un fel sau altul în sufletul ei. Şi astfel a început să cânte la pian; avea să-şi manifeste prezenţa prin muzică.

A muncit cu hotărâre şi a obţinut locul întâi la examenul de admitere la Conservator, cam în aceeaşi perioadă în care Marina a orbit. Nemaiputând să muncească, asista la toate repetiţiile şi concertele fiului ei. La începutul carierei, Hugo se hotărâse să-şi ia un nume de scenă, şi anume Brücke. Era felul lui de a accepta cine este; era povestea lui, povestea lui şi a mamei lui, şi ea le aparţinea. Brücke înseamnă „pod” în germană. Marina şi-a dat seama că existenţa ei

era compusă din fragmente disparate, fără legătură reală, asemenea unor insule pe care le legăm în mod artificial unele de altele.

13

Rouche era uimit de povestea ei. După o scurtă pauză, a afirmat:

— Cred că Jean-Pierre Gourvec v-a iubit. Mai mult, cred că v-a iubit toată viaţa.

— De ce spuneţi asta?

— V-am explicat: a scris un roman. Şi acum ştiu că i-a fost inspirat de dumneavoastră, de plecarea dumneavoastră, de toate cuvintele pe care nu a îndrăznit să vi le spună.

— Chiar credeţi?

— Da.

— Şi cum se numeşte romanul?

— *Ultimele ore ale unei poveşti de dragoste.*

— E frumos!

— Da.

— Mi-ar plăcea foarte mult să-l citesc, a adăugat ea.

În următoarele două dimineţi, Rouche s-a întors la Marina ca să-i citească romanul lui Gourvec. L-a citit lent. Uneori, bătrâna îi cerea să reia anumite pasaje şi făcea comentarii: „Da, îl recunosc. E genul lui...” Cât priveşte partea senzuală, imaginară, credea că el descrisese ceea ce-şi dorise să trăiască. Ea, care se adâncise în

întuneric de atâţia ani, înţelegea asta mai bine decât oricine altcineva. Ea însăşi născocea fără încetare poveşti, pentru a trăi cumva ce nu putea să vadă. Îşi construise o viaţă paralelă, similară cu a romancierilor.

— Şi Puşkin? Aţi discutat vreodată despre el? a iscodit-o Rouche.

— Nu. Numele nu-mi spune nimic. Dar Jean-Pierre adora biografiile. Îmi amintesc că mi-a povestit viaţa lui Dostoievski. Îi plăcea să cunoască destinul celorlalţi.

— Poate de aceea a amestecat viaţa reală cu cea de scriitor.

— În orice caz, e foarte frumos. Modul în care descrie agonia… Nu mi-aş fi imaginat niciodată că scrie atât de bine.

— Nu v-a vorbit niciodată despre visul lui de a scrie?

— Nu.

— …

— Şi romanul? Ce s-a întâmplat cu el?

— A încercat să-l publice, dar nu a reuşit. După părerea mea, spera să se apropie de dumneavoastră prin intermediul romanului.

— Să se apropie de mine… a repetat Marina cu glas tremurând.

Tulburat de emoţiile bătrânei, Rouche preferase să nu pomenească deocamdată de publicarea cărţii. Marina nu părea să fi auzit de

ea. Era mai bine să o lase să se bucure de informaţia primită şi de lectura romanului. În momentul în care Rouche se pregătea de plecare, ea l-a rugat să se apropie şi l-a luat de mână ca să-i mulţumească.

O singură dată a vărsat câteva lacrimi. Era un nou pod construit în viaţa ei. Felul acesta în care trecutul ieşise la iveală, după zeci de ani de tăcere. Toată viaţa ei fusese convinsă că Jean-Pierre nu o iubise; fusese generos, adorabil, tandru, însă nu-şi trădase câtuşi de puţin sentimentele. Romanul i le dezvăluia ca fiind atât de puternice, încât apoi nu mai iubise nicio altă femeie. Marina recunoştea că şi ea simţise acelaşi lucru. Aşadar iubirea lor existase şi asta era cel mai important. Da, existase. Era ca în poveştile pline de speranţă pe care le ţesea în întunericul ei. Viaţa avea o dimensiune interioară, poveşti care nu prind contur în realitate, şi totuşi cineva le trăieşte.

14

Când se hotărâse să afle povestea romanului al cărui caracter tulburător îl presimţise, Rouche nu-şi imaginase nicio clipă că va trăi atâtea emoţii. Îi mai rămânea totuşi ceva de făcut.

După-amiază a dormit câteva ore în micuţa lui

garsonieră. A visat-o pe Marina mâncând stridii uriaşe, ce se transformau în Brigitte, care ţipa la el din cauza maşinii. S-a trezit tresărind şi a văzut că se lăsa seara. Şi-a luat calculatorul şi a încercat să-şi pună în ordine notiţele, încă nu ştia cărui ziar să-i propună articolul, poate celui care oferă mai mult, însă era sigur că mediul literar va fi entuziasmat de dezvăluirile lui. Nu voia să pună astfel la îndoială buna-credinţă a Editurii Grasset; fără îndoială crezuseră cu sinceritate că Pick era autorul romanului.

Lucra de câteva ore, când a văzut un mesaj pe telefon: „Sunt jos, la cafenea. Vă aştept, Joséphine”. Prima reacţie a fost să se întrebe de unde îi ştie adresa, apoi şi-a adus aminte că-i spusese chiar el unde locuieşte în seara când se întâlniseră. Apoi şi-a zis că ar fi putut foarte bine să nu fie acasă în seara aceea. Era totuşi uimitor să aştepţi pe cineva la scara blocului fără să-l anunţi că vii. Apoi s-a gândit: după ea, sunt genul de om care nu are altceva de făcut decât să-şi petreacă seara acasă. Trebuia să admită că nu se înşela.

I-a răspuns: „Vin imediat”. Dar i-a luat mai mult decât crezuse. Nu ştia cum să se îmbrace. Nu că voia să-i placă lui Joséphine, dar nici nu avea de gând să-i displacă. La început, în timpul interviurilor, i se păruse o proastă. Când a întâlnit-o la cimitir însă, şi-a schimbat imediat părerea. S-a

gândit la toate astea în faţa şi fonierului, incapabil să aleagă. În acel moment a primit al doilea mesaj: „Coborâţi aşa cum sunteţi şi va fi bine”.

15

Se pregăteau să bea un pahar cu vin roşu. Rouche vrusese să comande o bere, dar într-un sfârşit urmaşe exemplul lui Joséphine. Cât timp ezitase în alegerea ţinutei, visase că ea venise la el mânată de un imbold de nestăvilit. Poate că avea să-i mărturisească sentimentele pe care le nutreşte pentru el. Nu era cea mai credibilă ipoteză[31], dar nimic nu-l mai putea surprinde acum. După ce au schimbat câteva vorbe de complezenţă, în urma cărora u au ajuns să se tutuiască, Joséphine i-a explicat motivele venirii ei:

— Aş prefera să nu publici articolul.

— De ce îmi ceri asta? Credeam că tu şi mama ta vreţi să ştiţi adevărul. Că v-aţi săturat de toată povestea.

— Da, bineînţeles. Voiam să ştim. Şi datorită ţie, acum am aflat că tata nu a scris niciun roman. Nu-ţi imaginezi cât de tare ne-a tulburat toată întâmplarea. Am avut senzaţia că am trăit alături de un necunoscut.

— Înţeleg. Dar acum ordinea va fi restabilită.

---

31 De mult nu mai condusese o femeie atâţia kilometri până la el, fără să-l anunţe că vine; de fapt, nu i se întâmplase niciodată.

— Dimpotrivă, va agita şi mai mult spiritele. Mi-i imaginez deja pe jurnalişti: „Şi ce simţiţi acum, când aţi aflat în cele din urmă că nu tatăl dumneavoastră a scris romanul?” O vor ţine aşa la nesfârşit. Şi mi se pare umilitor pentru mama, care a apărut la televizor să vorbească despre carte. Ar fi ridicol.

— Nu ştiu ce să zic. Mie mi se părea important să spun adevărul.

— Şi ce se va schimba? Nimănui nu-i pasă dacă a fost Pick sau Gourvec. Oamenilor le-a plăcut ideea că tata l-a scris şi cu asta, basta. Să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. În plus, se vor ivi probleme.

— Ce probleme?

— Gourvec nu are moştenitori. Editura Grasset nu ne va mai plăti drepturile de autor.

— A, despre asta e vorba.

— Şi despre asta. Şi ce ţi se pare greşit? Te asigur totuşi că, şi dacă ar fi fost vorba de mai puţini bani, ţi-aş fi spus acelaşi lucru. Am suferit prea mult din cauza acestei poveşti şi a consecinţelor sale. Nu vreau să se mai vorbească despre ea. Vreau să merg mai departe. Asta-i tot ce-ţi cer. Te rog.

— ...

— ...

— Ştii, am cunoscut-o pe soţia lui Gourvec. Am petrecut clipe foarte emoţionante în compania ei. I-am citit romanul şi şi-a dat seama că Gourvec a

iubit-o cu adevărat.

— Ei bine, iată. Asta era misiunea ta. E minunat! Acum trebuie să te opreşti.

— ...

— Dacă vrei, îţi pot face un cadou frumos, i-a propus atunci Joséphine, zâmbind larg ca să destindă atmosfera.

— Vrei să-mi cumperi tăcerea?

— Ştii bine că aşa e cel mai bine pentru toată lumea. Aşadar? Ce vrei?

— Trebuie să mă gândesc.

— Cere-mi orice.

— Te vreau pe tine.

— Pe mine? Nici nu te gândi. Eu sunt prea scumpă. Ar trebui să vinzi prea multe cărţi ca să mă ai pe mine.

— Atunci… o maşină. Îmi cumperi un Volvo?

Conversaţia s-a prelungit până la ora de închidere a cafenelei. Rouche se lăsase convins cu uşurinţă. Tot timpul se gândise că ancheta avea să-i bulverseze viaţa. Şi chiar avea să o facă, dar nu aşa cum se aşteptase el. Între ei se născuse un soi de complicitate. Joséphine i-a spus că nu ştie unde va dormi. La fel ca Rouche, şi ea făcea parte din secta celor care întreprind acţiuni nepremeditate în termeni de cazare. Au urcat în garsoniera lui Rouche, fără ca el să se teamă de ce ar putea spune o femeie despre locuinţa lui. S-au întins unul lângă celălalt, de data aceasta în

acelaşi pat.

16

În dimineaţa următoare, Joséphine i-a propus să o însoţească la Rennes. La urma urmei, Rouche nu mai avea nimic de făcut la Paris. Putea să înceapă acolo o viaţă nouă, să lucreze, poate, într-o librărie sau să scrie articole în presa locală. Lui îi plăcea ideea unui nou început. Au pornit pe autostradă, ascultând muzică. După o vreme, s-au oprit să bea o cafea, moment în care şi-au dat seama că s-au îndrăgostit. Aveau aceeaşi vârstă pe care nu mai încercau să şi-o ascundă. Primele ore ale unei poveşti de dragoste, şi-a zis Rouche. Era minunat să bea acea cafea de nebăut într-o staţie de benzină sinistră şi să i se pară că nicăieri nu ar fi fost mai frumos.

Epilog

1

Lui Frédéric îi plăcea să-şi lipească urechea de

pântecul lui Delphine, sperând să audă bătăi de inimă. Era încă prea devreme. Întocmeau deja liste interminabile de nume. Avea să le fie greu să se pună de acord, aşa că scriitorul i-a propus un târg soţiei sale: „Dacă e băiat, alegi tu. Dacă e fată, aleg eu”.

2

La câteva zile după ce au încheiat pactul numelor, Frédéric a anunţat-o că şi-a terminat romanul. Până atunci nu vrusese să-i arate nimic editoarei, preferase ca ea să-l descopere în întregime. Cu oarecare teamă, ea a luat *Omul care spune adevărul* şi s-a închis în camera ei. O oră mai târziu, a ieşit furioasă:

— Nu poţi să faci aşa ceva!

— Bineînţeles că pot. Doar aşa am plănuit.

— Dar am discutat şi ai fost de acord.

— M-am răzgândit. Simt că toată lumea trebuie să afle. Nu mai pot să păstrez secretul.

— Ai mers prea departe. Ştii foarte bine că vom pierde tot.

— Poate tu, dar nu şi eu.

— Ce vrei să spui? Suntem doi. Trebuie să decidem împreună.

— Pentru tine e uşor. Tu ai totul.

— Te previn, Frédéric. Dacă publici cartea, avortez.

— ...

El a rămas fără glas. Cum îndrăznise? Să pună în joc viaţa copilului lor pentru o neînţelegere. Era inuman. Delphine şi-a dat seama că a mers prea departe şi a încercat să îndrepte situaţia. S-a apropiat de Frédéric şi şi-a cerut scuze. L-a rugat cu blândeţe să se gândească bine. El a promis că o va face. În cele din urmă, caracterul odios al şantajului ei l-a ajutat să înţeleagă cât de tare se temea să nu piardă tot. Şi poate că Delphine avea dreptate. Avea să fie aspru criticată că manipulase pe toată lumea. Şi mai rău decât atât: că făcuse o bătrână să creadă că soţul ei scrisese un roman. Furia ei era bine întemeiată. Dar trebuia să se gândească la el. Avea acest drept. Doar strânsese din dinţi atâtea luni. Nu se gândise decât la asta: la ziua când le va dezvălui tuturor adevărul. În cele din urmă, lumea va şti că el e autorul acestui roman aflat în topul vânzărilor. Putea oricând să i se răspundă că oamenilor le plăcuse mai ales romanul romanului, acest pizzar care scrisese într-un secret absolut; poate că aşa era, dar, fără textul lui romanul nu ar fi existat deloc. Iar acum i se cerea să tacă. Trebuia să rămână ascuns în umbra unei creaturi inventate de el.

3

Totul se întâmplase atât de simplu. Câteva luni mai devreme, Frédéric o însoţise pe Delphine

pentru prima oară la Crozon. Îi cunoscuse pe încântătorii ei părinţi, descoperise farmecul Bretaniei şi îşi petrecuse fiecare dimineaţă în cameră, scriind. Titlul cărţii era *Patul,* dar nimeni nu ştia cu adevărat în ce consta subiectul. Frédéric prefera să păstreze taina, considerând că, dacă divulga secretul, romanul îşi putea pierde farmecul. Era pe punctul de a termina de scris povestea separării unui cuplu, având ca fundal agonia lui Puşkin. Extrem de entuziasmat de idee, spera că acest al doilea roman va avea mai mult succes decât primul; dar era puţin probabil: exceptând câţiva scriitori, şi nici măcar dintre cei mai talentaţi, nimeni nu mai vindea cărţi.

În urma unei discuţii cu părinţii lui Delphine, se duseseră să viziteze celebra bibliotecă a cărţilor refuzate. Aşa i-a venit ideea să pretindă că acolo au descoperit noul său roman; o idee de marketing excepţională. Şi, odată ce vânzările aveau să explodeze, urma să anunţe că el e autorul. I-a împărtăşit planul său lui Delphine, care l-a găsit genial. Dar, după părerea ei, trebuia să atribuie manuscrisul unui autor, nu un nume inventat sau un pseudonim, ci o persoană reală. Faptul avea să intrige pe toată lumea. Din acest punct de vedere, evenimentele care au urmat i-au demonstrat că avusese dreptate.

S-au dus în cimitirul din Crozon şi au ales un

mort drept autor al cărţii. Au ezitat o vreme şi în cele din urmă au optat pentru Pick, fiindcă amândurora le plăceau scriitorii al căror nume conţinea litera *K.* Murise cu doi ani în urmă şi nu putea să nege dacă cineva îi atribuia un roman. Dar familia lui trebuia anunţată şi convinsă să semneze contractul. Cu acest act, nimeni nu putea demasca înşelătoria. Frédéric a părut surprins, dar Delphine i-a explicat: „Nu vei încasa bani pentru carte, dar, odată ce toată lumea va afla că tu eşti autorul, se va vorbi mult despre tine, ceea ce îţi va influenţa următorul roman. Merită să joci jocul până la capăt, având această miză. Şi nimeni în afară de noi doi nu trebuie să ştie adevărul”.

Frédéric a lucrat mai multe zile ca să-şi termine romanul. Se temea ca mama lui Delphine să nu dea peste vreo ciornă a lucrării cu titlul *Patul.* Precaut, a ales un alt titlu: *Ultimele ore ale unei poveşti de dragoste. A* schimbat fontul, folosind unul care imita mai degrabă o maşină de scris. Tânărul cuplu a printat textul şi a încercat din răsputeri să învechească hârtia, să deterioreze manuscrisul. Odată sarcina îndeplinită, s-au întors la bibliotecă înarmaţi cu inestimabila comoară, pe care s-au prefăcut că o descoperă acolo.

Văzând prima reacţie a lui Madeleine şi neîncrederea ei în povestea lor, şi-au zis că ar fi util să-i dea o dovadă.

Şi astfel, cu ocazia celei de-a doua lor vizite, sub pretextul că se duce la toaletă, Frédéric a ascuns cartea lui Puşkin printre lucrurile lui Henri Pick. Şi astfel, farsa a fost gata. Dar nu şi-au imaginat nicio clipă că vor stârni un asemenea entuziasm. Le depăşise toate aşteptările şi, într-un fel, căzuseră singuri în capcană. Delphine şi-a dat seama de asta după apariţia în emisiunea lui François Busnel. Madeleine înduioşase publicul într-atât, încât nu mai puteau restabili adevărul fără să fie consideraţi doi manipulatori îngrozitori. Pentru Frédéric, era oribil; trebuia să ascundă faptul că e autorul celui mai citit roman din Franţa şi să se mulţumească cu imaginea de romancier al cărui unic volum publicat trecea neobservat chiar şi de o tânără cu care cândva trăise trei ani. Exasperat de absenţa lui Delphine care culegea laurii înscenării lor, se hotărâse să dea totul în vileag în următorul roman. Va povesti, desigur, toate detaliile afacerii, dar va analiza totodată felul în care societatea noastră actuală se concentrează mai degrabă asupra formei decât asupra fondului.

4

Frédéric acceptase scuzele lui Delphine şi recunoscuse că, dezvăluind înşelătoria, se puneau amândoi în pericol. Câteva zile mai târziu, la începutul vacanţei de vară, au hotărât să plece la

Crozon.

Dimineaţa, Frédéric rămânea în pat, încercând să scrie la noul roman, dar îi era foarte greu. Ieşea uneori singur să se plimbe pe malul mării. Şi atunci se gândea câteodată la ultimele zile ale lui Richard Brautigan la Bolinas, pe coasta înnegurată a Californiei. Având din ce în ce mai puţin succes şi simţind că gloria îl părăsise, scriitorul american se apucase de băut şi fusese cuprins de paranoia. Petrecuse mai multe zile departe de toată lumea, chiar şi de fiica lui. Şi sfârşise prin a muri singur. Trupul lui fusese descoperit în stare de putrefacţie.

În cursul sejurului, Frédéric s-a hotărât să facă o vizită la biblioteca din Crozon. Acolo unde începuse toată povestea. A revăzut-o pe Magali, pe care a găsit-o schimbată, fără să poată preciza ce era diferit în înfăţişarea ei. Poate că slăbise. Ea l-a întâmpinat plină de entuziasm:

— A, bună ziua, domnule scriitor!

— Bună ziua!

— Ce mai faceţi? Sunteţi în vacanţă?

— Da. Şi vom rămâne cu siguranţă aici câteva luni. Delphine e însărcinată.

— Felicitări! Băieţel sau fetiţă?

— Nu vrem să aflăm încă.

— Aşadar, va fi o surpriză.

— Da.

— Aţi mai scris vreo carte?

— Avansez uşor, uşor.

— Să mă ţineţi la curent. O vom comanda şi noi, desigur. Promiteţi?

— Promit.

— Şi acum, că ne-am întâlnit, dacă tot sunteţi în Crozon, v-ar interesa să ţineţi nişte cursuri de scriere creativă?

— Eu… Eu… nu ştiu…

— Ar avea loc o dată pe săptămână, nimic mai mult. La azilul de alături. Ar fi mândri să aibă printre ei un scriitor ca dumneavoastră.

— A, mă voi gândi.

— Da, ar fi grozav. Astfel i-am ajuta să-şi scrie memoriile.

— De acord. Vom vedea. Şi acum o să dau o raită prin bibliotecă. Cu siguranţă o să împrumut o carte.

— Cu plăcere, a răspuns Magali, surâzând de parcă tocmai i-ar fi adresat un compliment.

Reflectând la propunerea pe care tocmai o primise, Frédéric s-a îndreptat spre rafturi. Când i se acceptase primul manuscris, se visase înconjurat de admiratoare, primind premii literare, poate chiar Goncourt sau Renaudot. Se gândise totodată că va fi tradus în lumea întreagă şi că va călători în Asia sau în America. Că cititorii vor aştepta cu nerăbdare următorul lui roman şi că va deveni prietenul altor scriitori importanţi. Îşi imaginase toate astea, dar nu şi că va veni să ajute

nişte bătrâni să scrie într-un orăşel uitat din Bretania. Surprinzător, ideea i-a smuls un zâmbet. Aştepta cu nerăbdare să i-o împărtăşească lui Delphine; îi plăcea atât de mult compania ei. În plus, avea să fie tată. Şi-a dat seama şi mai bine acum că nu mai poate de fericire.

5

Peste câteva minute a scos din rucsac manuscrisul, *Omul care spune adevărul,* şi l-a aşezat pe raftul cărţilor refuzate.

Cuprins

Partea întâi 7

Partea a doua 21

Partea a treia 47

Partea a patra 79

Partea a cincea 95

Partea a şasea 127

Partea a şaptea 145

Partea a opta 197

Partea a noua 231

Epilog *267*

David Foenkinos s-a născut pe 28 octombrie 1974 la Paris. A studiat literatura la Sorbona. Pasionat de jazz, a fost o vreme profesor de chitară. Romanul său de debut, intitulat *Inversion de l'idiotie: de l'influence de deux Polonais*, a fost publicat în 2001 la Editura Gallimard și a câștigat Premiul François Mauriac. Au urmat apoi alte romane, tipărite la edituri prestigioase, recompensate cu numeroase premii și traduse în treizeci și cinci de limbi. Printre ele, *Le potentiel érotique de ma femme* (2004), *En cas de bonheur* (2005), *Nos séparations* (2010), *Le petit garçon qui disait toujours non* (2011), *Je vais mieux* (2012). Cărțile sale se bucură de un real succes în Franța. Împreună cu fratele său Stéphane, David Foenkinos a realizat adaptarea cinematografică a romanului său *La délicatesse* (2009 – *Delicatețe*, Editura Nemira, 2013), în care rolurile principale le revin actorilor Audrey Tautou și François Damiens. Cele mai recente volume pe care le-a publicat sunt: *Vers la beauté* (2018) și *Deux soeurs* (2019).

David
FOENKINOS

MISTERUL HENRI PICK

Un bibliotecar francez se hotărăşte să strângă cât mai multe manuscrise nepublicate. Printre ele, o tânără editoare descoperă o capodoperă scrisă de un anume Henri Pick. Acesta, din câte se află odată demarată investigaţia, nici n-ar fi citit, nici n-ar fi scris niciodată altceva decât meniuri. Să fi avut el o existenţă secretă?

În căutarea autorului necunoscut, stins din viaţă, o anchetă literară plină de suspans se transformă pe negândite într-o comedie. Morala? Un roman poate să dea peste cap viaţa cititorilor lui!

Încurcate sunt căile cărţilor, scrie şi David Foenkinos, uneori chiar imposibil de înţeles. Lăsaţi-vă fascinaţi de ele! Pe urmele lui Henri Pick, o să străbateţi biblioteci şi o să intraţi în spaţii nemărginite. O să pătrundeţi în alte vieţi şi o să fiţi cuceriţi.

FRANCE

ISBN 978-606-43-0480-3